

onada

**Quadern
de debat**

Número 71 - novembre 1999 - 600 pta - 3,61 eu

▶▶ **Crònica
d'un canvi**

▶ **El govern
de progrés
compleix
100 dies**

▶ **Jaume Matas
presidirà
el nou PP**

A photograph of two men in business suits shaking hands in a courtyard. The man on the left is wearing a dark suit and the man on the right is wearing a blue suit. They are standing on a cobblestone path. In the background, there are stone columns, a large potted plant, and a palm tree. A metal railing is in the foreground.

Calidad en la Gestión

"SA NOSTRA", es una entidad de personas que trabaja para personas, gestionada bajo los principios de calidad total y orientada permanentemente hacia la satisfacción del cliente.

La confianza de nuestros clientes constituye un estímulo constante de superación. Por ello apoyamos a los sectores que generan bienestar para nuestra comunidad. Porque las Baleares son nuestra razón de ser.

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

4 hemeroteca i editorial

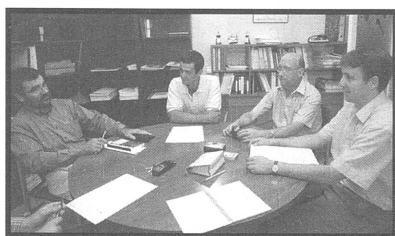
5 a fons

Cent dies de passió.
Per Gina Garcías.

11

L'efecte canvi.

Taula rodona amb Tomàs Garrido, Pere Muñoz, Jaume Pocoví i Jaume Sureda, per Magdalena Mulet.

18

L'hora verda.

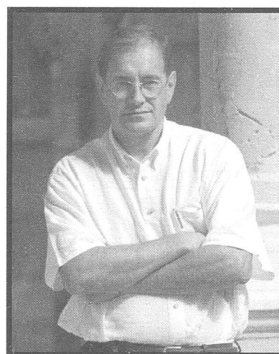
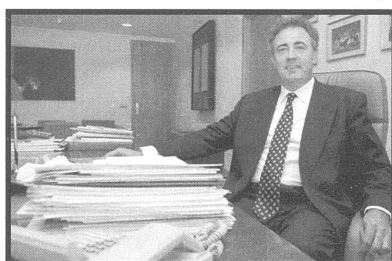
Entrevista a Margalida Rosselló, per Maria Ferrer.

24

Per un model coherent.

Entrevista a Francesc Verdú, per Sebastià Verd.

30

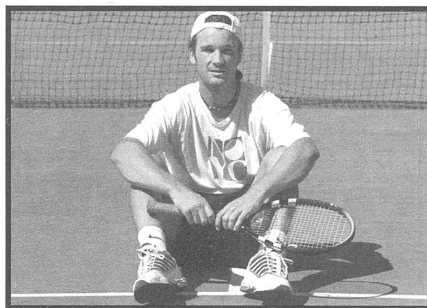
El catatà en perill.

Entrevista a Joan Mas, per Antoni Oliver.

36

La dreta incapaç, l'esquerra hipotecada.

Entrevista a Bartomeu Sitjar, per Constanza Forteza.

42

Amb els peus a terra.

Entrevista a Carles Moyà, per Jordi Calleja.

41 la clau d'ONA

ona Quadern de debat

n. 71, novembre 1999

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte), Bartomeu Bennassar (Teòleg), Antoni Fleixes (economista) Jaume Garau (psicòleg), Sinfo García (dir. gerent Fundesba), Pere Mascaró (economista), Francesc Obrador (tècnic turístic), Empar Rocabruna (economista).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Jordi Calleja, Gina Garcías, Maria Ferrer, Constanza Forteza, Miquel Massutí, Antoni Oliver, Joana M. Roque i Antoni Rosselló.

Disseny i muntatge: Eparrutx, tel. 971 42 09 66 - Palma

Impressió: Imp. Homar. Tel. 971 43 08 61 - Palma

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b.
Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07003-Palma de Mallorca.

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 600 pessetes (3,61 euros) - Subscripció: 5.000 pta. (30,60 euros) per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

.....

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, S.L.**
c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b. 07003-Palma de Mallorca, o
telefonau al 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

Cent dies només són cent dies

Un cop han passat els cent dies que tradicionalment s'acostuma a donar als nous governs abans d'analitzar les primeres decisions i projectes, seria hora, doncs, de fer les primeres anàlisis. No hi ha cap problema a fer-les, sobretot perquè els primers acords del Consell de Govern s'han dirigit, inequívocament, cap on hom podia esperar, cap al canvi, o si més no cap a la introducció de canvis substancials, en el model de desenvolupament que ha vigit a les Balears en les darreres dècades. No obstant això, abans de continuar endavant, convé fer-se una reflexió inicial. Una reflexió tan senzilla com aquesta: què son cent dies devora setze anys d'autonomia o trenta anys de turisme massiu i urbanisme descontrolat? No ens convé, per tant, fer judicis abans d'hora. El canvi exigeix pressions, però la realitat, és a dir, els problemes de cada dia i la dificultat de fer-se amb les regnes d'una administració que sempre havia viscut sota el mateix color polític, imposa un ritme necessàriament diferent. S'ha de ser conscient que la societat balear, la de cadascuna de les Illes, s'ha imposat uns canvis, tot i que sigui per un estret marge de vots, que requereix una nova arquitectura política, un nou clima per al qual un trimestre és insuficient.

En qualsevol cas, com diem, les primeres decisions són inequívocues. La llei de mesures preventives per evitar la construcció incontrolada a sòl rústic o les darreres fases expansionistes del boom urbanístic, marquen una línia que és, de fet, el fonament del Pacte de Progrés. Però hi ha molt més per començar a fer i, d'entrada, la realitat dona la raó a una frase que ja varen encunyar els anteriors governants: "aquest, el balear, és un govern pobre a una societat rica", de manera que faltaran recursos per impulsar des de l'Administració el canvi de model. El debat sobre l'ecotaxa n'és un símptoma, però ni sols amb l'ecotaxa seria suficient. En aquest sentit l'autèntic repte que té el nou executiu, amb tota la seva enorme complexitat, és liderar aquesta societat rica que sí que pot fer que el canvi sigui una realitat. De fet, el mateix mercat imposarà el canvi en tot allò que fa referència als processos estrictament econòmics, tot i que l'acció del Govern sigui imprescindible per regular qüestions, com l'ordenament territorial, que no són a l'abast de la iniciativa privada. I, per això, el que ha de fer en primer lloc és guanyar-se la confiança.

Hom pot dir que l'executiu ja té aquesta confiança si ens fonamentam en els resultats electorals, però sabem que aquesta afirmació no és totalment certa, al menys en quasi un 50%. Hi ha uns votats de centre esquerra que han rebut amb enorme esperança la gran coalició, però n'hi ha d'altres, més a l'esquerra o militants ecologistes, per als quals el pragmatisme és una medicina mala d'empassar. Certament, el millor que han tengut aquests primers cent dies ha estat comprovar l'exquisida voluntat de tots els signants del Pacte, tots sense excepcions, de fer possible que el vaixell navegui. Hi ha tempestes en perspectiva, com són els mateixos límits de l'ordenament territorial o el tractament dels residus sòlids, però de moment la coalició funciona i, de moment, res no fa pensar que es pugui trencar. Una prudència que també acompanya Unió Mallorquina, com a soci exterior, des del Consell Insular de Mallorca, qui, en definitiva, és el posseïdor de la clau que permet mantenir el govern progressista, és a dir, un Govern fonamentat en la necessitat de canviar el rumb de les Illes.

La reflexió sobre els cent dies és, per tant, més un prec que una anàlisi. La societat balear necessita estabilitat per poder encarar, precisament ara, quan gaudeix d'una indubtable bonança econòmica, la introducció de canvis. La societat balear necessita un autèntic model de desenvolupament, cosa que no ha tengut fins ara. Un model en el qual la societat, i en ella els poders econòmics, puguin confiar. Cent dies són massa pocs per guanyar-se la confiança, però el millor que podem dir és que el progressisme ha iniciat un canvi que no pot tenir retorn quan des del centre dreta també ja s'han detectat els mateixos símptomes. És l'hora definitiva del canvi. No hi ha volta de full.

Antich admite que la disposición preventiva de la nueva normativa «tiene carácter preventivo».

Los fallos de la ley urbanística fuerzan al Gobierno a acelerar la reforma de las DOT

El nou executiu s'ha vist forçat a prendre mesures urgents per evitar la pressió urbanística i la construcció a sòl rústic. Aquesta pàgina d'Última Hora només és un exemple de la molta literatura periodística que s'ha publicat les darreres setmanes. Primer varen ser les mesures preventives. Ara es treballa en la revisió definitiva de les Directrius d'Ordenació Territorial, les DOT, i tot d'una vendran els plans territorials.

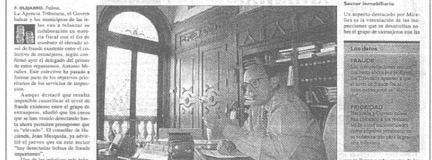
HISENDA ENCALÇA ELS ESTRANGERS

L'Agència Tributària de les Balears incrementarà la pressió inspectora sobre els estrangers que resideixen a les Illes i que tributen en els seus països d'origen. Molts d'ells excedeixen el límit de 186 dies que preveu la llei i, per tant haurien de fer la declaració aquí.

D'altra banda, com es pot llegir a aquesta informació de *Diario de Mallorca*, Hisenda reforçarà la inspecció sobre les transaccions immobiliàries entre estrangers després de comprovar que hi ha una gran bossa de frau. Evidentment, davant Hisenda tots hem de ser iguals.

Hacienda denuncia el elevado nivel de fraude fiscal de los extranjeros

Agencia Tributaria, Goven y ayuntamientos consideran prioritario frenar el problema

Una de las gestiones en la oficina.

EL GOVERN BENEIX LA UNIVERSITAT

El curs 1999-2000 se iniciarà aprofitant una sèrie d'actes de celebració.

Francisc Antich promete a la UIB infraestructures i autonomia

El curs 1999-2000 se iniciarà aprofitant una sèrie d'actes de celebració.

Ha començat el curs acadèmic i amb ell la promesa del nou executiu de dotar adequadament la universitat. Francesc Antich promet a la UIB infraestructures i autonomia, es pot veure en aquesta pàgina del *Dia del Mundo*. Una autèntica lluna de mel de la qual la societat n'espera un bon profit.

Més pressuposts, més carreres a l'abast dels estudiants de les Illes i, d'una manera especial, més R+D. A la fi!

MAL TEMPS PER A LA FORA VILA

El *Diari de Balears* es feia ressò a principis d'octubre de l'amenaça dels ramaders a les centrals lleteres que volen rebaixar els preus de la llet. Els volen dur davant el Tribunal de la Competència sota la sospita d'haver-se posat d'acord per pagar menys.

En definitiva, un nou capítol de l'estat lamentable en què es troba la ramaderia i la fora vila en el seu conjunt. A l'espera d'una solució que mai no arriba.

La Federació Agrària denuncia que les cooperatives de ramaders estan fent un acord per pagar menys.

Cent dies de passió

Gina Garcías

El primer govern progressista de tota la història de les Balears prengué possessió a principi d'agost, quan la calor transformava en melangia alguns pecats de supèrbia, concentrava les energies empresarials en l'explotació d'esplèndids negocis turístics i urbanístics i l'estressada vida ciutadana entrava en un oasi d'inactivitat. En aquesta calma blana, el nou govern prengué possessió i tot d'una entrà en un estat febril i sense aturall de visites, estudis, projectes, declaracions i viatges. Han estat cent dies de passió, de maratonianes jornades de catorze i setze hores, sense vacances ni festius, cent dies de tal frenesí que els pròxims als membres del primer executiu progressista arribaren a passar pena que els seus estimats no fessin o diguessin qualche desbarat especialment greu. Com qui explica un esquema a la pissarra, en cent dies el nou govern va voler marcar els traços del que vol ser el seu estil i, com un home del carrer, Francesc Antich, baixava del Consolat sense protocols a berenar al bar del cantó o a dinar del menú d'un restaurant casolà per reprendre l'horabaixa la jornada; com un administrador gelós de l'honestat denuncià i va fer neteja de les contractacions nepotistes i clientelars dels anteriors gestors i, com a representant d'una majoria progressista, virà tot d'una el Govern autonòmic al rumb de babord.

Perquè les primeres iniciatives polítiques han constituït també els traços de les prioritats que defineixen el Pacte de Progrés: la nova atenció als problemes socials que fins ara havia dissimulat la comunitat més rica d'Espanya s'ha manifestat en gests definitius, com l'anunci que pujarien les pensions més baixes. Aquest estiu els mitjans de comunicació no han necessitat amollar cap serp per omplir les seves pàgines. L'actualitat vibrava tota sola quan el president del Govern de l'Estat José María Aznar polemitzava amb Francesc Antich i deia que pujar les pensions seria "un autèntic disparate", alhora que l'opinió pública s'assabentava que 2.500 persones cobren a les Illes de l'abundància pensions inferiors a les 25.000 pessetes mensuals i que altres 8.000 pensionistes no arriben a les 35.000. La iniciativa dels governs autonòmics de les Balears, d'Andalusia i de Catalunya obligà finalment el Govern de José María

Aznar a pujar-les a tot l'Estat, però no va fer desistir el nou executiu balear de pagar un complement a les pensions més baixes perquè arribin al 60% del salari mínim interprofessional. I mentre, en un moment que tothom feia cua per ser rebut pel nou govern, el conseller d'Economia dedicava les primeres jornades a visitar les seus sindicals, que els anteriors executius conservadors no havien trepitjat mai durant setze anys, i el conseller de Treball posava en marxa la mesa de diàleg social i anunciava un pla contra la sinistralitat laboral a la comunitat que més la pateix.

Però l'aposta decidida per la protecció mediambiental ha estat encara més polèmica. La re-

de residus sòlids, basat en la disminució dels fems i en el reciclatge. A Agricultura, el nacionalista Joan Mayol s'esforçà per retornar la confiança a un sector que es creu condemnat a mort i projecta una reconversió sustentada en el cooperativisme, en el foment de l'autoconsum i en la creació d'una Marca de Qualitat per als productes autòctons, alhora que anuncia un "gran congrés rural" per a novembre de l'any 2000. Ja no es faran més autopistes a Mallorca, anuncia pel seu costat el conseller d'Obres Públiques, que proposa una nova política urbanística "per evitar que les Balears es converteixin en una macrourbanització". El conseller anuncia un nou pla de carreteres, el foment

del transport públic i la creació de noves línies de tren, i un actiu pla de l'habitatge, en una comunitat on aquests temes han estat tradicionalment sotmesos als interessos privats.

Però una de les prioritats del Govern per aquests cent dies ha quedat a mig camí. La reforma de les estructures de poder a la Comunitat Autònoma s'havia de plasmar, d'una banda, en la creació de dues noves conselleries: Assumptes socials i Energia i innovació tecnològica; i, d'altra, en el traspass de competències als consells insulars "perquè siguin els veritables governs de les Illes". Els problemes

El Govern del canvi.

forma urgent de les Directrius d'Ordenació del Territori per aturar la progressiva conversió del sòl rústic en residencial i el creixement de l'oferta turística encoberta en la creació de camps de golf o de polo o de ports esportius, s'ha iniciat amb decisió. En canvi, la proposta programàtica de gravar els turistes amb una ecotaxa es debat a hores d'ara en la incertesa.

El nou govern es manifestà aclaparat per un "tot està per fer": la preocupació per la transparència i pel rigor es manifestà en la denúncia pública de forats financers, desordres pressupostaris i en l'anunci, per primera vegada en molts d'anys, d'oposicions lliures al cos de funcionaris de la Comunitat Autònoma. La consellera de Medi Ambient es trobà, un dia sí i un altre també, amb els contenidors d'enderrocs a la porta del seu despatx; i mentre es revelava molt difícil l'enteniament amb l'empresa municipal de Palma responsable dels fems i de l'aigua, redactava, d'acord amb el Consell de Mallorca, un nou pla integral

sorgits amb Unió Mallorquina han permès comprovar el delicat equilibri que sustenta el Pacte de Progrés. Entre dir Govern Balear i Govern de les Illes Balears hi haurà una diferència profunda. És, per ventura, un dels tributs que pagaran totes les Balears a la presidenta d'Unió Mallorquina. Ha semblat que els tres vots de Maria Antònia Munar valen, no ja un replantejament de les competències autonòmiques, que es bolquen en favor dels consells insulars, sinó també la revisió del concepte de nacionalitat i d'autonomia. Si Menorca i les Pitiüses volen alleugerir els problemes de la doble insularitat, a Mallorca la redefinició del poder del Govern en favor del Consell ha tenguat altres connotacions més delicades. Perquè només a Mallorca es vol reobrir per part d'Unió Mallorquina el debat sobre quines són les coordenades de la nostra nacionalitat, una qüestió en la qual altres plantejaran quins han de ser els límits acceptables del localisme.

Francesc Antich: el canvi

Per Gina Garcías

Du un pentinat d'al·lot de primera comunió, que la barba retallada suavitza amb un punt d'informalitat, tot i que tot d'una la camisa de coll dur i la corbata clàssica recomponen la probitat que ell deu creure precisa, i de la qual se n'allibera a estones, quan circula en màniga curta i coll desembotonat, com un treballador del poble. I, efectivament, el nas, la boca i les mans són de poble, també la parla. En el vestit i en el comportament, Francesc Antich encarna un nou estil de governar, en el vèrtex de la sobrietat, la bonhomia i el populisme. Sembla honest, amb la il·lusió i la capacitat de feina dels que no s'han contaminat del fred escepticisme i de l'astúcia que sembla impregnar, a la llarga, tots els polítics. És més persuasiu de prop que d'enfora. Encara no ha consolidat el seu liderat social, però ja és el protagonista d'un canvi, per molts tan desitjat que semblava impossible, el president d'un pacte tan difícil com inevitable, la persona que pot retornat el nom de cada cosa.

-Des de la Presidència del Govern, es veuen els problemes de forma diferent que quan era candidat? Fa ara una altra diagnosi i té altres prioritats?

-No, la veritat és que no. Hem aterrat i, home, algunes sorpreses ens hem dut, per exemple, en Educació, on hi ha cinc mil milions de desfament entre el pressupost inicial i el pressupost final, i no és l'únic ensurt, perquè veim que s'han d'emprendre obres molt necessàries com són instituts, noves escoles... Però totes aquelles polítiques, transport públic, habitatge... que des de l'oposició hem anat dient que eren assignatures pendants del Govern, les hem trobat efectivament d'aquesta manera. Ara el que ens preocupa és el finançament de tots aquells objectius que ens hem proposat, i hem d'assolir: s'han començat a moure les comissions de règim especial per tal de no-

menar nova gent que pugui establir amb l'Estat la discussió del finançament, hem començat a moure tots els nostres organismes a nivell europeu per fer una bona estructura de cara a aconseguir doblers d'Europa, i hem obert el debat de l'ecotaxa, que també pot ajudar a finançar una part important de les iniciatives mediambientals que precisa aquesta comunitat. Els objectius són els mateixos. Algunes sorpreses sí que ens hem endut pel que fa a la realitat, i sobretot pel que fa a l'aparell administratiu, on ens hem trobat gent fora del seu lloc i amb interins contractats amb criteris poc honests. Hem de fer més eficaç l'Administració autonòmica i amb aquest objectiu feim feina

-Parla de sorpreses. Han cercat davall de les estores o s'han presentat totes soles?

Francesc Antich i Oliver és fill d'emigrants. Va néixer a Caracas, Veneçuela, l'any 1958, però aviat tornà a Mallorca. És advocat, professió en la qual s'inicià com a gerent del Patronat Municipal d'Habitatge de Palma. És casat i té dos fills.

Tot d'una entrà en política. Als vint-i-nou anys va ser elegit regidor de l'Ajuntament d'Algaida, i als trenta-tres, batle d'aquesta localitat, càrrec per al qual va ser reelegit el 1995 i que abandonà dos anys més tard per dedicar-se plenament al Consell de Mallorca, quan el Pacte de Progrés, acabat de formar, li donà la

presidència de la Comissió de Medi Ambient.

Dins el Partit Socialista ha ocupat diferents càrrecs a l'Agrupació Local d'Algaida i a la Federació Socialista de Mallorca. El 1997 va ser elegit portaveu del grup socialista al Consell de Mallorca. El 1998 a les primàries internes del partit guanyà al secretari general Andreu Crespí la plaça de candidat a la presidència de les Illes Balears. Aquesta plaça li donà també la presidència del grup parlamentari socialista, llavors el primer partit de l'oposició. Ara és president del Govern de les Illes Balears i dubta a optar o no també al liderat del seu partit.

El relleu.

-La idea no era anar a encalçar ningú, la idea és analitzar profundament quina és la realitat, i en aquesta anàlisi hem descobert coses que no són agradables. En aquests moments, els consellers estudien encara la situació real de les seves àrees. Algunes coses ja han sortit i s'ha demostrat la manca de transparència que hi havia. Hem comprovat que s'aproven uns pressuposts molt arrodonits i que després els modificaven i acabaven així com acabaven. Conèixer perfectament la realitat en la qual ens trobam és necessari, perquè les prioritats de l'anterior govern no eren les prioritats que tendrem ara.

EL PROTAGONISME COL·LECTIU

-La seva investidura va ser, per primera vegada a l'autonomia de les Balears, una festa ciutadana. Va ser aquest el primer senyal de canvi?

-Va ser un símbol important. Jo crec que va ser el primer indici del nou estil que volem imprimir al Govern d'aquesta comunitat, una altra manera de fer les coses. Volem impulsar un projecte de país i no podem limitar-nos a fer-lo només des de les institucions. Volem allargar la mà a tota la societat civil, implicar tothom en el nostre projecte, que tothom tengui veu a l'hora de dissenyar polítiques, que hi hagi informació i transparència. El fet que aquell acte fos festiu i no fos a porta tancada, d'alguna manera ja simbolitzava això: que volem una societat de protagonistes i no de simples espectadors.

-Vostè va rebre un llarg aplaudiment a sa Llotja plena de gent dedins i defora, i va somriure per primera vegada des de la campanya electoral.

-Ho record perfectament. Va ser un moment ple

d'emoció. Allà vaig assumir tota la càrrega de responsabilitat que em pertoca.

-A les eleccions autonòmiques del 1983 el Partit Popular també va quedar en minoria i Unió Majorquina també tenia la clau. Es va dir llavors que els poders fàctics, en un despatx d'un banc a Madrid, van impedir a Jeroni Albertí pactar amb les forces progressistes. Què ha canviat des del 1983 perquè aquests poders vulguin ara també el canvi?

-La nostra societat ha avançat de forma important, està bastant més sensibilitzada en molts de temes. Avui pocs empresaris de les Balears posen en dubte que és necessari impulsar una altra forma de fer les coses. Hi pot haver diferències

en el "fins on" o en el "de quina manera", però jo crec que hi ha una consciència clara que no podem continuar el model de creixement d'aquests darrers setze anys, jo crec que ja hi ha pocs dubtes, fins i tot dins un sector del Partit Popular. Tot això ajuda que l'alternança política no sigui traumàtica. Hi ha hagut un canvi de mentalitat, i no només en temes mediambientals. La majoria de la societat també està cansada d'algunes formes d'actuació, i en aquest tema també volem fer un canvi qualitatiu: aquí hi ha d'haver igualtat d'oportunitats per a tothom, aquí tothom ha de jugar amb les mateixes regles. Aquesta setmana vaig ésser a Eivissa i vaig asseure a una taula on hi havia gent de la cultura, ecologistes, hi havia els sindicats, els hotelers, els petits empresaris, i em deien "és que mai no ens havíem asseguts tots junts a una taula per parlar de l'Eivissa que volem!". I és això el que hem de fer. Que cadascú defensi els seus interessos, que és el més normal i lògic del món, però que la taula sempre estigui disposada per seure'ns i per intentar arribar a un equilibri. I aquest canvi de formes també el vol impulsar el nou govern, i segurament ens equivocarem en molts de temes, però si els sabem rectificar i sabem anar cap a l'objectiu que perseguim, estic convençut que els resultats seran bons.

EL CACIQUISME

-Acabar amb el caciquisme encobert que encara funciona a les Balears d'aquest fi de mil·lenni és un dels reptes?

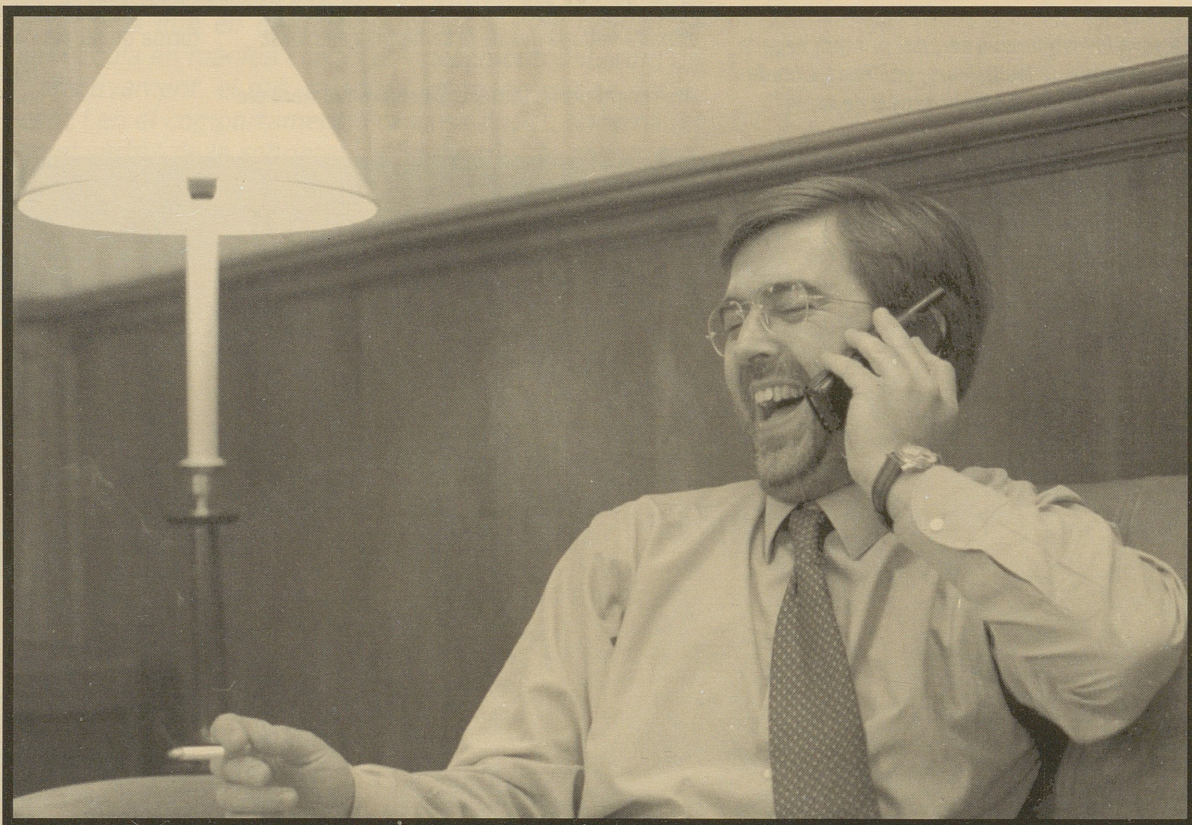
-És un dels reptes, perquè es manifesta en totes les coses. Nosaltres volem que tots els interlocutors socials s'impliquin, però amb unes regles amb les quals tothom pensi per ell mateix i que al final el Govern prengui les decisions en defensa de l'interès general. Efectivament es tracta d'un repte molt important, perquè això afecta tothom i significa impulsar una nova cultura de fer les coses. Tota la gent que ha donat un suport majoritari als partits progressistes, jo crec que ho volen així.

-Vostè parla de la majoria progressista. El Partit Popular diu en canvi que aquest és un pacte fràgil i que durarà dos dies. Té garanties de la solidesa del pacte?

-El pacte és un diàleg permanent. Jo en som el president, perquè així ho han decidit els partits polítics que integren el pacte. Jo vull ser el presi-

dent del pacte, i el pacte té unes regles. Es va fer un gran esforç a l'hora de dissenyar les iniciatives que havia de dur endavant aquest govern: els objectius ja estan clarament delimitats, però, com se suposa, haurem de fer moltes d'interpretacions d'aquests objectius, i això precisa d'un diàleg i d'una capacitat de consens permanent. Estic il·lusionat i esperançat i, a més, veig totes les forces polítiques amb unes ganes increïbles que hi hagi enteniment. Jo record l'experiència del Pacte de Progrés al Consell de Mallorca. També ens deien que duraria un any i que seria un desastre, i al Consell vàrem passar per moments difícils i segurament aquest pacte també hi pas-

tió per tot. Malgrat tot, el Pacte de Govern sí que és global per tot. Al Consell Insular els socialistes, Esquerra Unida o Els Verds no participam en la gestió, però sí que participam en els grans acords que s'han de prendre, perquè formam part del Pacte de Govern. Pel que fa a la cessió de competències als consells insulars, era prevista a la Llei dels consells insulars, segons la qual s'havien de convertir en els governs de cada illa, la qual cosa significa que han de tenir molta més capacitat de gestió. Tots els partits estam d'acord que hem d'acostar al ciutadà la gestió, la presa de decisions, per minvar burocràcies, i és clar també que correspon al Govern tota la tasca d'es-

sarà, però l'important és que el balanç final sempre serà molt diferent del balanç que hi hagués hagut si continuassin governant els que ho han fet fins ara.

LA REDEFINICIÓ NACIONALISTA

-Quines condicions ha posat Unió Mallorquina? Sembla que els obligarà a redefinir el concepte de país. Ara, en lloc d'haver-hi "el Govern Balear" hi haurà "els governs de..." cadascuna de les Illes. Fins quan els pactes provocaran que no sapiguem qui som?

-És clar que hi ha una sèrie de temes en els quals les forces progressistes hem hagut d'arribar a un acord amb Unió Mallorquina, per exemple, la gestió del Consell de Mallorca només la du Unió Mallorquina i el Partit Socialista de Mallorca, i aquesta no és la situació ideal per a les altres forces progressistes, que haguéssim volgut compartir la ges-

tructuració tota la comunitat, en matèries com educació, sanitat, impulsar les lleis, etc... Per tant, en aquestes qüestions no s'ha desestructurat la comunitat, sinó que feim realitat el fet que cadascuna de les Illes té les seves singularitats com a poble. Nosaltres sempre hem cregut que aquí podia existir una comunitat autònoma forta creada des de les diferents illes.

-No em referesc tant a la descentralització administrativa, sinó al concepte de nació.

-Al Parlament hem discutit el concepte de nacionalitat a nivell de comunitat autònoma i hi ha hagut distintes postures. El Pacte diu que s'han d'impulsar les iniciatives necessàries per poder tenir tots aquells avantatges que tenen les anomenades "nacionalitats històriques", i per tant impulsar reformes a l'Estatut, etc., i en això tots estam d'acord. Obrir el debat de si cadascuna de les Illes és una nacionalitat... jo crec que ja és un

tema més complicat en el qual jo no he participat.

-Però es comença a obrir aquest debat.

-Sí, he sentit alguns discursos en aquest sentit, però jo diria que això no és una cosa que en principi estigui dins el Pacte. El Pacte parla d'una nacionalitat que són les Illes Balears, el que passa és que cadascun d'aquests consells són governs, poden tenir capacitat de govern igual que té el Govern de la Comunitat Autònoma en certes competències. Són dues coses diferents.

-Li molesta que Maria Antònia Munar sigui més radical que vostè a l'hora de parlar d'invasió i de saturació política?

-No, cadascú pot tenir les seves opinions. De vegades a les coses uns les anomenem d'una manera i els altres d'una altra, i al final parlem d'un mateix problema. Jo veig que aquesta illa té unes limitacions de capacitat, no pot suportar uns determinats sostres de població. Les forces progressistes estem cansades de dir que on primer hem d'actuar és en l'ordenació del territori, per tal d'anar aturant aquest creixement. Podem lluitar en temes d'aigua, de residus, d'energia, etc., però, si no impedim el creixement, mai no bastarà ni pa ni pasta, i això implica prendre tota una sèrie de mesures. Un altre tema important és la necessitat que el nostre producte turístic sigui de cada vegada un producte de més qualitat, i això implica impulsar iniciatives que facin que baixem turisme a l'estiu per guanyar-ne tal vegada més als mesos d'hivern. D'altra banda, hi ha tota una sèrie de gent que vol venir a viure aquí, i legalment no ho podem evitar, però sí que tenim l'obligació de defensar les nostres singularitats, que són la tradició, la llengua, la cultura, etc. Per què? Perquè precisament tenim moltes cultures que vénen aquí. I al mateix temps hem d'aprofitar la riquesa de totes aquestes cultures que vénen. Per tant, per fer front a aquesta "invasió", per dir-ho de qualche manera, des del meu punt de vista hem de posar ordre en temes essencials, com és l'ordenació del territori, la millora del producte turístic, la defensa de la nostra identitat com a país, i al mateix temps que defensam aquesta identitat com a país, hem d'estar oberts a moltes altres qüestions. L'altre dia vaig ésser amb l'ambaixador alemany i comentàvem que a Mallorca hi havia molts de residents alemanys i que hauríem d'establir alguna fórmula per millorar la seva integració, de la mateixa manera que hem d'afavorir la integració de la gent que prové del nord d'Àfrica o dels castellanoparlants, hem de ser totalment oberts amb aquestes qüestions. Aquesta és la manera de veure-ho dels que formam el pacte progressista. Som a un sistema europeu en el qual no hi ha fronteres i on tothom pot anar d'un lloc a l'altre, però sense oblidar que en determinades actuacions econòmiques, socials i polítiques hem de saber marcar molt bé com volem viure en aquest país, quina és la qualitat de vida que volem i com volem tirar endavant la nostra idea.

-Amb això què vol dir?, que això és el que s'ha pactat, que és l'única política progressista possible i que paraules o formes d'expressió més radicals són només una qüestió d'imatge?

-El que vull dir és que jo no parlaria d'invasió: s'ha donat una determinada situació, tal vegada perquè l'han propiciat un poc els d'aquí dins, i per tant, si els d'aquí dins actuam d'una altra manera, es pot posar un altre ordre dins la societat.

POLÍTICA MEDIAMBIENTAL

-L'ha sorprès que l'anterior vicepresident de Greenpeace acceptàs gestionar la incineració de residus?

-No, no m'ha sorprès gens, perquè el tema dels residus el conec en profunditat i per tant sé quina és la situació real: generam molts de residus i els camions de recollida passen cada dia. Ara, també estic convençut que la persona que gestiona els residus serà un gran impulsor de tot allò que volem: augmentar la recollida selectiva, fomentar la reducció dels fems i sensibilitzar la nostra societat. En aquests moments prescindir de certs sistemes d'eliminació és molt difícil, però sí que ens podem començar a marcar objectius per tal que cada dia hi hagi més poc fems que necessiti sistemes d'eliminació final, ja siguin abocadors, ja sigui incineradora. Això voldrà dir que ha augmentat l'estalvi i el reciclatge. La realitat és la que és, però també s'ha de dir que si els ecologistes no haguessin fet la força que tenen en el tema de la incineració i la força que tenen en la recollida selectiva i el triatge, avui segurament a Mallorca no hi hauria contenidors per tota la part forana, no hi hauria recollida selectiva. Per tant, estic convençut que amb les ganes i la il·lusió en què ens hem proposat tot el tema dels fems, els nostres objectius es duran a terme, perquè ells són els primers que hi creuen.

-Quan era candidat parlava de política mediambiental, però també de política social i, de fet, una de les primeres iniciatives que va tenir, que posà una mica nerviós el president Aznar, va ser apujar les pensions. Els informes de "SA NOSTRA" i d'altres entitats demostren que a les Balears és on els salaris són més baixos, és on hi ha més diferències socials, on creix la marginació... Com ho arreglarà?

-Jo no sé si es pot arreglar tot, però es poden fer moltes passes per donar solucions al tema. El fet que unes determinades comunitats autònomes, inclosa aquesta, generassin el debat sobre les pensions ha fet que s'arribàs a un acord amb Madrid i que per tant es pactàs una pujada de les pensions molt positiva, que va més enllà del que haguéssim pogut aconseguir nosaltres, és a dir, a més d'afectar les no contributives i les pensions assistencials, també afecta les contributives més baixes. Jo crec que ha estat una bona primera passa. Però tenim altres camins: abans parlàvem de reforçar els consells. Jo crec que hem de re-

forçar els consells també en temes socials, és una de les transferències que se'ls ha de fer. S'han d'unificar totes les energies, desordenades fins ara, i hem d'aconseguir crear una bona xarxa d'ajuda a domicili, de centres de dia, destinada a tota aquella gent que té més dificultats. Revisar tot allò relacionat amb temes d'habitatge d'iniciativa pública, que aquí també era una assignatura pendent, sempre figuràvem als últims llocs quant a compliment d'objectius del pla estatal, i hem d'impulsar una política d'habitatge per a la gent amb més mancances, per a la gent jove, etc., i si realment es fa una bona política d'habitatge també ajudam tots aquells sectors que ho passen més malament. L'altre dia vàrem tenir una reunió del conseller de Treball i Benestar Social amb els sindicats per tal d'anar fent feina ja amb organismes tan importants com el Consell Econòmic i Social, amb la finalitat que tots els interlocutors socials s'asseguin per intentar donar solucions a tots aquests problemes i també per començar a parlar d'un pacte per a l'ocupació, dirigit a aquelles persones que ho tenen més difícil: les dones, els joves, els majors de 45 anys... Mesures n'hi ha moltes, i el fet de posar-les en marxa ja serà un avanç importantíssim respecte dels governs anteriors, que feren poca feina en això.

-Un dels seus primers incompliments: al seu programa parlava de cohesió social, d'obertura democràtica, d'incorporar les dones a llocs de decisió, i el seu Govern té un percentatge de dones del 25%, pràcticament igual al de l'anterior Govern del PP. Què ha passat?

-S'ha de tenir en compte una cosa, i és que és un Pacte de Govern global, i jo crec que queda perfectament compensat amb el fet que hi hagi tres presidentes als consells insulars, és a dir, jo crec que el pes de la dona a les institucions d'aquesta comunitat autònoma és importantíssim. Així i tot he de dir que, efectivament, tenia la intenció d'afegir més dones al Govern, però el tema va ésser complicat i difícil perquè havíem de pactar distintes forces polítiques i això sempre complica aquestes situacions. De totes formes, hi ha dones al Govern que s'encarreguen de problemàtiques serioses: sanitat, medi ambient, benestar social... Tal vegada tots hauríem pogut fer un esforç major, però atesa les complicacions d'aquest acord, jo crec que al final tots hem fet meravelles.

-Compensarà l'escassa presència femenina al Govern amb una política més activa en relació a la dona?

-Serà ben activa, perquè la Conselleria de Treball i Benestar Social ja prepara la creació de l'Institut de la Dona que treballarà per equilibrar el pes de la dona a la nostra societat. De fet, de lleis ja en tenim moltes, i l'objectiu d'aquest institut serà aconseguir que aquestes lleis passin a ser costums dins la societat. Això significa dedicar-hi pressupost, temps i gent, perquè l'Institut comptarà amb pressupost i personal perquè això sigui possible.

-Quan va ser elegit president vostè era un líder dins del seu partit, però no un líder social, és encara una persona poc coneguda. Per ventura podria establir-se un cert paral·lelisme amb Ramon Aguiló, quan va guanyar les eleccions ara fa vint anys a l'Ajuntament de Palma. Com pensa arribar a ser un líder social?

-Bé, jo pens que això es guanya dia a dia, i es guanya aplicant les polítiques i les iniciatives que nosaltres hem promès i ens hem compromès a tirar endavant. He d'afegir que ja hi ha hagut un canvi substancial des del temps de campanya electoral a ara, jo crec que en aquests moments ja em coneixen més. Però el que a mi realment em preocupa és complir tot allò que ens hem compromès a fer. Jo crec que totes les persones que integram el Govern, cadascun dels responsables de les conselleries, serem líders davant aquesta societat si som capaços de dur a terme allò que hem promès. El liderat es guanya quan la gent creu que els que governen els duen per bon camí, pel camí que necessita el nostre poble. Llavors serà quan liderarem la societat. I la veritat és que en tenim moltes ganes i em fa molta d'il·lusió.

ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

-Després de dotze anys de governar Palma a Ramon Aguiló l'enfonsà una campanya de premsa sistemàtica. Vostè creu que també pot córrer aquest risc?, i a quin preu el vol evitar?

-Ja he dit que aquí funcionarem amb unes normes d'igualtat d'oportunitats per a tothom. En les nostres relacions amb els mitjans de comunicació, la informació i la publicitat són dues coses completament diferents. No poden anar juntes, perquè seria faltar a les regles del joc. Com se suposa, això no vol dir que aquest govern no faci publicitat, i no gastí doblers als mitjans de comunicació, perquè hem de fer campanyes de sensibilització en temes culturals, mediam bientals, de cohesió social... Farem publicitat, però amb contingut, per fer populars les nostres polítiques, i no a qualsevol. I de risc, jo crec que no en correm cap. Si als distints mitjans de comunicació se'ls ofereix una igualtat d'oportunitats i unes possibilitats de treballar, no crec que hi hagi d'haver cap tipus de problema amb ningú. El que va passar

en el temps de Ramon Aguiló crec que ara no pot tornar a passar.

-Els mitjans de comunicació seran també vehicles per a la recuperació cultural?

-Nosaltres tenim l'obligació de preservar les nostres senyes d'identitat. Hem d'aplicar la Llei de normalització lingüística, perquè la nostra llengua s'ha de preservar i s'ha d'enriquir. Hem de preservar el nostre patrimoni, que també és un element importantíssim per a un turisme de qualitat. Hem de tenir cura de les nostres arrels, però al mateix temps hem de crear una altra forma d'entendre la cultura. Aquella on la gent se senti protagonista, i no simplement espectadora. Això significa crear una xarxa d'infraestructures que està per fer. Centres culturals a les barriades, als pobles, que facin que la cultura sigui un element

ments. I a la vegada que salvaguardam la nostra llengua, el nostre patrimoni, les nostres tradicions, hem d'apostar per les noves tecnologies, hem d'obrir nous camins. Hem d'invertir doblers, tal vegada els mateixos que s'invertiren en altres actuacions, però de diferent manera.

-Quant de temps necessitarà per dur a terme el seu programa? Necessitarà també liderar el seu partit?

-El Partit Socialista és el germà gran d'aquest pacte. Hem de posar més seny que els germans petits, que tot sigui dit, demostren tenir-ne molt. Hem de tenir l'habilitat de coordinar el pacte. Això vol dir que el Partit Socialista ha d'estar més unit que mai, no pot tenir fissures de cap tipus. Hi ha gent molt preparada i que fa feina de debò, tant a l'executiva de Mallorca com a la de Balears, per

de la vida quotidiana. Tal vegada fins ara s'han fet coses que han donat bones fotos, però res més. I per crear aquesta xarxa hem de saber comptar amb la societat civil. Hi ha molta gent que fa molta feina en aquest camp. Hem de fer un pacte institucional, Govern, consells i ajunta-

poder dirigir el partit. Sense cap dubte ni una, jo ara em podré dedicar més poc al partit, jo crec que el meu paper és el de president del Pacte. I sí, necessitem temps per dur a terme el nostre programa. Jo crec que un poc més que una legislatura.

Taula rodona amb **Tomàs Garrido** (president de PIMEM), **Pere Muñoz** (director general de Cultura del Govern de les Illes Balears) **Jaume Pocoví** (secretari general d'Unió de Pagesos),
i **Jaume Sureda** (vicerector d'alumnes i relacions institucionals de la UIB).

L'efecte canvi

Per Magdalena F. Mulet

De canvi ja fa anys que se'n parla, però fins ara el discurs i la realitat sovint no han anat pel mateix camí: hem parlat de sostenibilitat en el marc d'un boom de la construcció, hem llegit sobre la riquesa de la nostra societat enquadrada en el marc de les pensions més baixes de l'Estat, i sentíem de la protecció del medi ambient, sense pressupost. Ara el canvi s'ha produït, si més no a les institucions, però no encara a la societat, on la configuració dels electors fou gairebé la mateixa que en passades eleccions. No obstant això, els nostres convidats coincideixen a afirmar que un canvi del model, de la forma de fer política, és una primera passa per dur a terme uns canvis més profunds, i que pot ésser una corretja de transmissió que impulsi noves maneres no només de governar, sinó de bastir el país.

De si serà possible o no, i del marge de maniobrabilitat que tendran els governants en una societat en la qual el poder polític i el poder real no es consonen, en parlen a aquesta taula des de diferents sectors: universitat, petita i mitjana empresa i pagesos... i tots ells reconeixen que necessiten d'uns canvis que no només poden ésser paraules, i confien, encara amb la boca petita, que així serà.

ONA: *Canvi polític, canvi de model econòmic, canvi de mil·lenni. Avui la paraula en boca de tothom per analitzar la nostra realitat és canvi, però què ha canviat en realitat?*

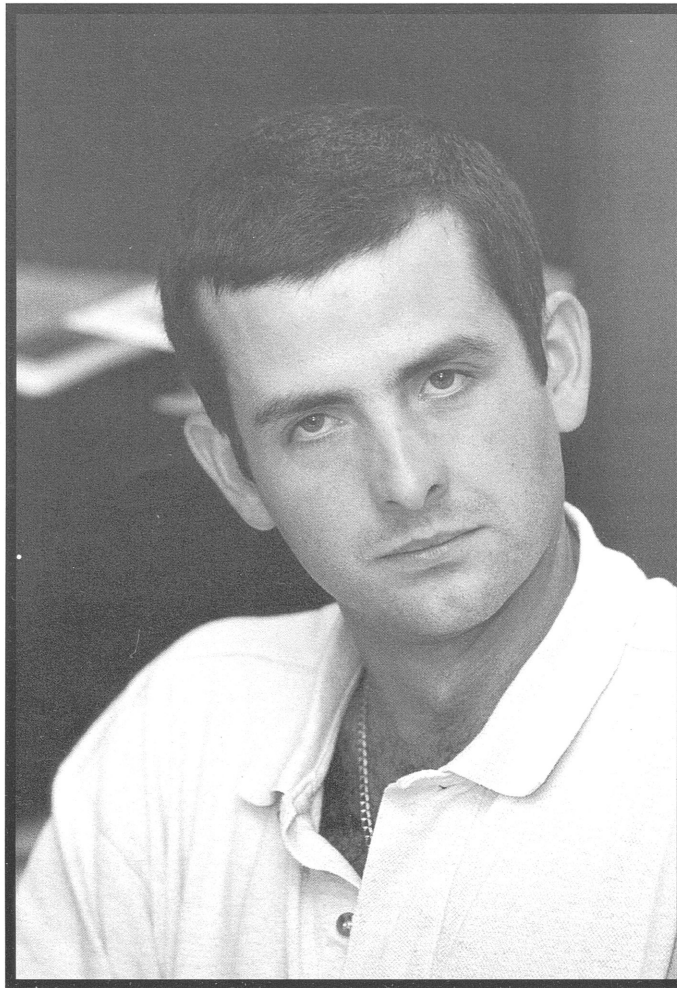
Sureda: De moment el que és un fet és el canvi polític i en realitat poca cosa més, canvi de mentalitat, o canvi de model econòmic efectiu encara és molt discutible que n'hi hagi hagut. El que sí és evident és que hi ha hagut un canvi polític que potser que ens en dugui d'altres, que de moment pos en dubte. A les altres illes pot ésser, però aquí no hi ha hagut cap canvi i de fet els percentatges dels vots són pràcticament els mateixos que en eleccions anteriors.

Muñoz: En aquest moment quan parlem de canvi, pensam en el canvi polític i és veritat que no serà suficient un canvi polític, però hem de pensar que quan hi ha un canvi polític, és a dir, quan el model canvia, les actituds de la gent també canvien amb el model, si el model de dalt és diferent la manera de fer les coses de tots també va canviant. Això ja va passar una mica amb Soler, quan fou president hi hagué un canvi evident i ara ja hi ha un cert consens en qüestions de territori, de llengua..., perquè la gent veu que el model general ha canviat i això és molt important. Perquè del canvi polític també se'n deriven d'altres.

Sureda: Se'n poden derivar.

CANVIS AL PETIT COMERÇ

Garrido: Jo crec que el canvi que hem de voler no només és polític, sinó també econòmic, d'estructura econòmica, perquè quan parlem, ara ho feim de diferent forma, perquè els referents són diferents. I pel que fa al petit comerç, que és el tema del qual jo puc parlar, he de dir que el missatge és diferent, el plantejament és diferent. I des de la petita empresa tenim esperança, perquè fins ara el que veim és que la globalització que ens han contat va en contra de la part humana del poble, i qui està més a prop de la gent és la petita empresa perquè tot el sistema al qual dona suport un cert tipus de govern l'única cosa que fa és crear grans empreses multinacionals que fan els seus negocis, però que no respecten l'entorn. Ara el discurs ha canviat, i ens diuen que no serà igual. Ja hem parlat de la moratòria del comerç, un punt essencial per a nosaltres, i fins ara no hi havia hagut aquest compromís. Des de la PIMEM defensam i defensarem davant aquest nou govern un canvi per tornar al comerç de barriada, als petits negocis que donen vida a les barriades i que són una manera de fer poble, de defensar la part humana. I aquest govern, de moment, parla d'aquestes coses, clar que el canvi no pot consistir en un canvi radical, perquè el comerç evoluciona cap a certs camins, però sí pot ésser un canvi que suposi una tornada més humanitzada de les empreses. Jo crec que el tarannà actual és de

Jaume Pocoví.

respecte cap a aquest tipus d'empresari.

La petita empresa, endemés, és una porta per a aquells emprenedors, aquelles persones que tenen una idea i poden treure-la endavant sense necessitat d'anar a grans multinacionals, per oferir-la al mercat.

Ara, per poder donar sortida a tot això hi ha d'haver un interès i una ajuda per part del govern, perquè si per començar, per obrir un portal et peguen clatellades de per tot i et demanen de tot, és una manera de desil·lusionar tots aquells que tal volta poguessin entrar al món empresarial d'una altra forma, més a petita escala, més humana.

CANVIS A L'AGRICULTURA

Pocoví: Quant al que a mi em concerneix, que és fora vila, a afectes pràctics certament és un poc prest per saber si hi ha molts de canvis. Però en principi n'hi ha hagut un que és teòric, però que és molt important: els pagesos tornam a tenir una conselleria d'Agricultura. I això, que pot semblar una cosa només formal és molt important per a nosaltres. De moment tenim on anar a exposar la nostra situació i som escoltats. A les passades legislatures els pagesos ens veiem amb el conseller a les festes, un dia

a l'any, però no per ésser escoltats, no hi havia diàleg. Ara en aquests mesos des de les eleccions, totes les organitzacions de Mallorca ja ha passat per la conselleria. Els canvis encara no s'han produït a efectes pràctics. Però vull dir també que en faran falta molts i de grossos per poder salvar la fora vila. Canvis traumàtics que poden provocar fins i tot tensions al sector, per poder aplicar mesures que serveixen per aixecar la fora vila, el canvi que es necessita és de 180°, perquè en cas contrari és com posar injeccions a un mort.

ONA: *Quins serien aquests canvis?*

Pocoví: Fins ara s'ha intentat lluitar al mercat via preus, via producció per abaratir els preus, però a Mallorca no podem competir en preus, s'han de cercar productes de qualitat totalment diferenciats dels que ens vénen de fora i maneres de comercialitzar-los, però això és molt difícil per als mateixos productors, perquè suposa una transformació molt grossa en relació al que hem fet fins ara. Ara es torna a parlar d'AGAMA. I què?, ara que s'ha de fer, sucra un poc més els lleters i els pagesos?, perquè ja no podran sucra-los més. Ara què faran?, tornar a donar doblers per salvar AGAMA? Aquesta no és la via correcta. Així, tanmateix, no es pot competir, perquè no es pot sucra sempre l'Administració.

CANVIS A L'EDUCACIÓ

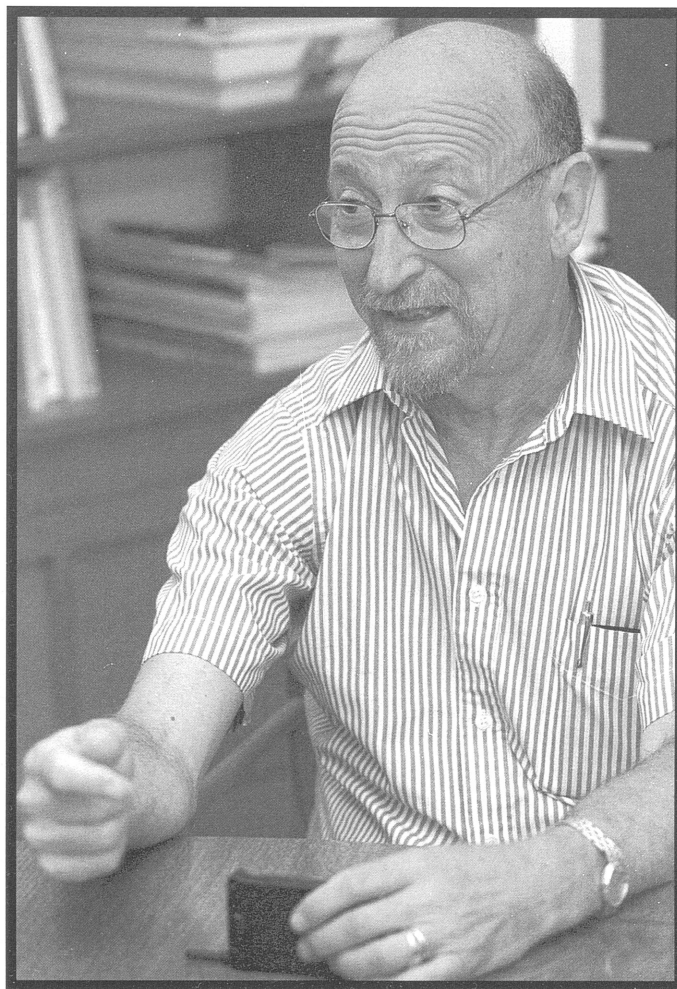
Sureda: Parlem de "canvis radicals" que necessitam, però no pensam en quin és el canvi social que s'ha produït, i per ésser francs, vull insistir per dir que no hi ha hagut cap canvi social. Els percentatges de les eleccions són pràcticament els mateixos. I, com podem fer

canvis radicals si la base social continua essent la mateixa? Tot el que s'ha dit fins ara quant a comerç o fora vila és també aplicable a l'educació. L'educació necessita també un canvi d'orientació. Som la comunitat que inverteix menys en educació: una misèria. Si invertíssim en el mateix percentatge que la Comunitat Valenciana, i pos un exemple que no és un model, hauríem de disposar de 25.000 milions, i en canvi en tenim 6.000, això vol dir que l'esforç educatiu d'aquesta comunitat és molt minso... amb totes les conseqüències que això suporta. Si comparem amb comunitats del nostre voltant, el greuge comparatiu, la manca de recursos, fa que no puguem competir, com passa, ho deia ara Pocoví a l'agricultura. I si continuem en aquesta línia, això s'anirà fonent, i el país balear, la comunitat balear, Mallorca, o el que sigui, quedarà en un no res. I en aquest sentit som molt crític amb el Govern, tant que representa la voluntat popular, perquè en realitat som crític amb la societat balear, amb tots nosaltres. Perquè no ens adonam que educació i formació haurien d'ésser punts estratègics a l'hora de pensar el país.

CANVI EN EL FINANÇAMENT

Muñoz: Ara elaboram els pressuposts, i he de dir que és dramàtic, és dramàtic veure que una comunitat que és rica, compta amb els pressuposts més baixos de tot l'Estat. El pressupost de la Comunitat Autònoma suposa una mínima part, un tant per cent que fa riure del producte interior brut, i clar, està molt bé que el tarannà dels consellers, dels directors generals canviï..., també és un canvi que els consellers i els directors generals sàpiguen de les matèries que els han estat encomanades, però hem de reconèixer que si el tarannà, les bones intencions i els coneixements, és a dir, la voluntat política no va acompanyada de pressupost ... difícilment pot arribar-se a bon termini, i ho dic així de clar. És cert que l'educació ha d'ésser un camp estratègic i per això se'n du el 40% del pressupost, però d'un pressupost molt baix. I, on són els doblers? La petita empresa no els té, l'agricultura tampoc, l'educació no... Per què tots els que guanyen tants de doblers hi creuen tan poc en el país?, perquè a altres bandes hi ha mecenatges molt importants, a Catalunya...

Sureda: Aquesta és una pregunta que ens hem de fer tots a l'hora de reivindicar, perquè des de les Illes estant aquesta reivindicació mai no s'ha produït. La política és un camp més de força que de raó, i aquest és el quid de la qüestió que ens hem de plantejar tots a l'hora de reivindicar, perquè des de les Illes estant aquesta reivindicació mai no ha estat seriosa ni escoltada des del Govern central, hem estat a la cua, i no ha existit mai força com a país per poder reivindicar unes inversions en consonància amb les nostres necessitats. I ara, haver de fer aquest discurs, encara ara, és lamentable, perquè resulta que encara està per demostrar allò que és evident.

Tomàs Garrido.

El canvi era necessari per simple higiene.

ONA: Abans deia Sureda que tot i que el canvi sigui a les institucions un fet, sociològicament no s'ha produït aquest canvi..., sinó una qüestió de conjuntura política.

Sureda: Certament les societats poden prendre un nou rumb, segons el tarannà dels seus governants, perquè el discurs canvia des del poder i això arrossega, però amb unes limitacions. Les societats aprenen a partir dels seus errors: primer hi cauen i després modifiquen sobre els errors, això ens passa al món turístic, ens hem temut que és insostenible, quan, valgui la redundància, ha estat insostenible, hem hagut de viure com a ciutadans aquesta insostenibilitat. I de fet aquí la gent que ha anat a votar, ha votat pràcticament igual que a les passades eleccions, la resta ha estat conjuntura i aritmètica. I això no s'ha d'oblidar a l'hora de governar.

Muñoz: Encara que certament, com deia Sureda, és lamentable que estiguem a aquest punt del discurs, s'ha de repetir que la distància entre el poder polític i el poder real a la nostra comunitat és abismal, i

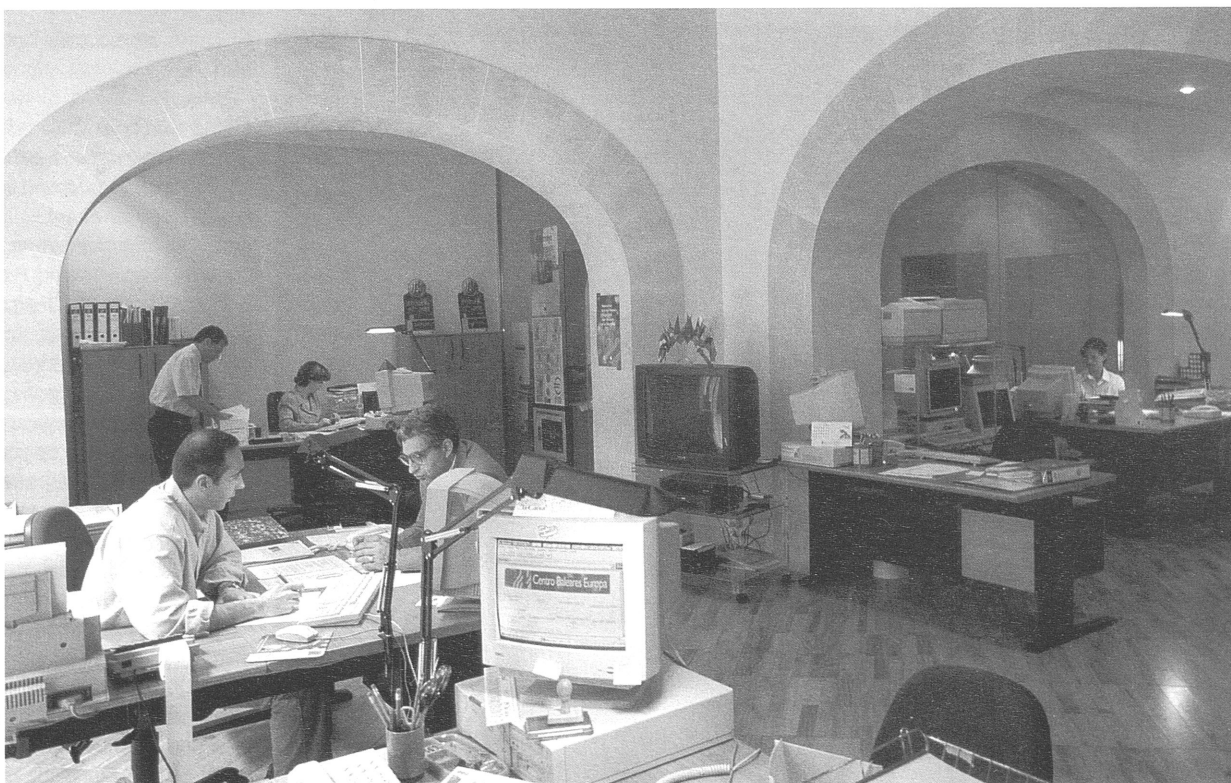
això s'ha de dir. El canvi de model polític pot fer molt, de fet, jo crec que ja ha fet moltíssim. Però el poder real és brutal i això passa a tots els nivells, els grans empresaris, les grans multinacionals, els grans interessos són capaços d'aturar projectes polítics, això s'ha vist fins i tot amb guerres al llarg de la història. I això a Balears passa multiplicat per mil. L'Administració de Catalunya, té capacitat per anar a negociar amb Telefónica, perquè són molts i la comunitat té un consum i una capacitat econòmica i uns ciutadans al darrere. Aquí tot això no hi és, i per tant no pots anar a asseure a una taula de negociació i posar les coses clares.

Sureda: Tot i que això és cert, també ho és que com a Govern teniu uns mecanismes que són transformadors de la realitat. I s'ha de fer pedagogia. I els que no som al Govern, hem d'ésser crítics. Ara s'ha despertat per a molts de sectors una esperança. N'estic convençut, però també ja s'han comès errors, en aquests primers mesos, que precisament fan un trist favor a això que deia de la pedagogia, i els ciutadans han vist les puges dels polítics, que són intolerables sobretot perquè són missatges socials molt negatius.

Muñoz: Però si això és la xocolata del lloro!, el president de la comunitat cobra el mateix que un director general d'una empresa un poc important.

Sureda: Però això és igual, ara parlem de pedagogia i de missatges cap a la societat, no de doblers.

Muñoz: Quant al repartiment de poder, tot i que és veritat que era molt difícil satisfer les aspiracions de cada partit, s'ha aconseguit, i

El Centre Balear Europa consolidat a Brussel·les defensa els interessos de la nostra comunitat i, a la vegada, facilita a tots els interessats qualsevol informació relativa a la Unió Europea

DEPARTAMENTS I SERVEIS DEL CBE:
Centre de Documentació Europea
Centre Europeu d'Informació Empresarial
Departament de Relacions Exteriors
Departament d'Estratègia Regional
i Coordinació IMEDOC

INFORMAU-VOS AL "CENTRE BALEARS EUROPA" A PALMA

- C. Ramon Llull, 2 - Edifici "Sa Nostra"
07001-Palma de Mallorca, Illes Balears
Tel. 971 71 89 89 - Fax 971 71 46 81
Correu electrònic: cbe@bitel.es
Internet: <http://www.bitel.es/cbe>
- C. Palau Reial, 17
Conselleria d'Economia i Hisenda
07001-Palma de Mallorca, Illes Balears
Tel. 971 17 62 28 - Fax 971 17 62 16
Correu electrònic: cbe@bitel.es
Internet: <http://www.bitel.es/cbe>

DELEGACIÓ A BRUSSEL·LES

Avenue des Arts, 3, 4 et 5, 7ème étage - 120-Brussel·les
Tel. 32 2 223 14 10 - Fax 32 3 223 25 24
Correu electrònic: centre.balears.europe@skynet.be

CENTRE BALEARS EUROPA

ho dic sincerament, donar resposta a les aspiracions de cada un dels partits que ara governen, però també a les necessitats reals d'aquesta societat. La resta és la part humana, i el que passa al Govern passa a la universitat, on també hi ha vicerectorats que es donen per cobrir expedients i perquè una determinada persona es dediqui a allò i no es posi enmig.

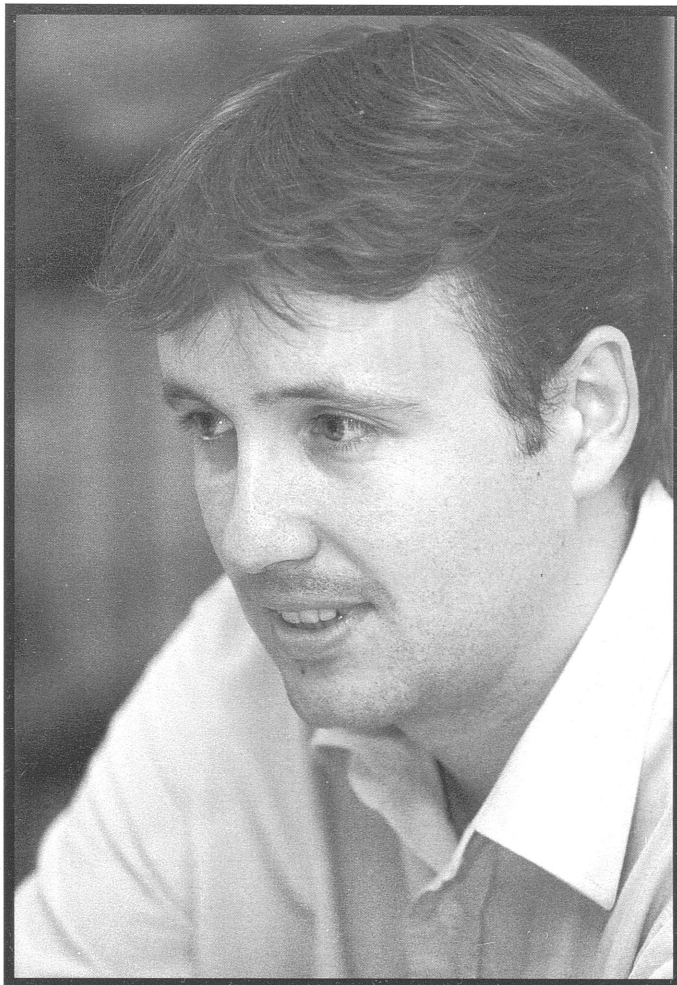
Sureda: No en conec cap.

Garrido: Jo crec que un canvi important que sí s'ha de produir és que abans eren escoltats i feien pressió només uns pocs, els que més produïen i els que més tenien. Ara això sembla canviar, i la petita empresa, els agricultors, etc., molts de col·lectius tenen l'esperança que ells també podran participar en la construcció del país, perquè certament, o serà així, o això no serà un país. I llavors hi ha la participació en les coses, ara, i jo sempre torn als meus temes, hi ha aquesta unió entre Continente i Pryca, que a Mallorca afecta de manera molt especialment, bé, doncs aquí no s'ha dit res. A Catalunya tot d'una ja s'han demanat explicacions. Perquè aquest tipus de multinacional l'única cosa que fa és donar feina no qualificada a alguns, perquè els beneficis i els alts càrrecs vénen de fora. I no hem dit res, ens inhibim de les nostres pròpies coses. La nostra reacció ha estat nul·la, i això és només un exemple de com reacciona la societat mallorquina, com si tots aquests fets fossin irremediabls i no hi hagués res a fer davant el gran capital, els grans negocis i les grans multinacionals. S'ha de tornar a donar una dimensió més humana a la vida pública, als afers de tota la societat, i aquest és un canvi important.

De moment el poder públic ha afavorit els grans negocis, això almenys pel que fa al comerç i també, crec, a l'hostaleria. I només serà possible un canvi si hi ha un suport per a allò que crea riquesa aquí, i no només doblers, sinó riquesa en un sentit més ampli de la paraula. L'agricultura tal volta no mogui molts de doblers però pot crear molta riquesa, i moure molts de sectors de petites empreses al seu voltant.

Pocoví: Ja s'ha dit a aquesta taula que per fer coses es necessita pressupost. Però també vull indicar que no seran suficients els pressuposts si no hi ha una altra manera de fer les coses. Això sí més no pel que concerneix el camp. Tampoc no vull dir amb això que no facin falta doblers, però no seran suficients si no es veu la fora vila mallorquina amb uns altres ulls, si no es comprèn que la rendibilitat no pot ésser entesa com fins ara en relació a preus i producció, i aquest sí que és un gran canvi que s'ha de fer entre els mateixos pagesos, per començar. Per al camp mallorquí hi ha hagut doblers que no han servit per a res i han anat als mateixos botifarres de sempre, els canvis els hem de percebre els pagesos que estam de sol a sol enmig dels terrossos.

És cert que de vegades les idees no van acompanyades de pressupost, però en el cas d'agricultura, de vegades fins i tot hi ha hagut

Pere Muñoz.

pressuposts, i amb els mateixos doblers es podrien haver fer moltes cosetes.

Muñoz: En el cas d'educació però, no és igual perquè certament fan falta molts de doblers, hem valorat les necessitats en 24.00 milions, però si no els tens...

Sureda: Quant a la reflexió que hem fet referida al comerç, jo crec que certament aquest canvi de segle es farà amb una major pèrdua d'identitat, i sens dubte una pèrdua d'identitat cultural produeix en definitiva una pèrdua d'identitat econòmica, comercial, etc.. Perquè la defensa del nostre país farà més efectiva la defensa dels nostres interessos, no pot ésser d'una altra manera, aquest és un punt clau. Som un país que de cada vegada ho és manco, ja quasi una barriada d'una gran ciutat, i amb aquestes circumstàncies fa molt mal competir, jo ho veig a la universitat, on és necessari fer una forta inversió si volem ésser presents en el camp dels ensenyaments semipresencials amb noves tecnologies (dels quals hi ha una forta demanda des d'Amèrica), i si volem fer una oferta formativa per posar al mercat, per a la qual tenguem resposta de la societat,

perquè passa que hi ha ofertes formatives que queden mortes, perquè no hi ha interès per part de l'hipotètic alumnat. La meua anàlisi és que som una societat rica però amb un nivell formatiu molt baix, molt baix. I a més, un país petit que no pot competir en volum i per tant ha de competir en creativitat si vol sobreviure. Necessitam d'una personalitat pròpia per no quedar totalment difuminats, perquè la temptació és de sotmetre-ho tot a uns rendiments i pot passar que qualsevol dia no tenguem ni caixes d'estalvis pròpies. I això com a ciutadans ens ha de preocupar, i només es pot combatre amb creació i imaginació i amb defensa d'allò que ens identifica i ens és més propi.

CANVI DE PROPIETAT

Pocoví: Si parlem de la pèrdua d'identitat com a porta d'entrada d'altres canvis, que de continuar així es produiran a la fora vila, hi ha un problema molt greu que és el canvi de propietats. Ara moltes en mans estrangeres.

Clar, això que és molt fàcil de dir: "doncs els mallorquins no hem de vendre"... és mal de fer, perquè de cop i volta resulta que per un bocí de terra en donen quatre vegades més del que tu li pots treure de fer-hi feina tota la vida, i per mal viure, i per això l'argument: "doncs no hem de vendre", no val. El que s'ha de fer és cercar una alternativa que permeti no vendre.

La pèrdua de la terra és el darrer escaló i és a causa d'un canvi d'ús de la terra, perquè la terra per conrear-la no serveix. Si els pagesos en poguessin viure no la vendrien, això és segur, els pagesos només volen poder viure de la terra i guanyar el que guanyen els perduts. I aquest fet és a la rel de tota la problemàtica.

Instituto de Formación y Estudios Sociales

PROGRAMACIÓN 2000

CURSOS DE FORMACIÓN OCUPACIONAL

- Idiomas (alemán, inglés, italiano)
- Recepción de hotel
- Cocinero
- Camarero
- Pastelería y repostería
- Agencia de viajes
- Animación en 3D
- Diseño gráfico
- Aplicación informática de oficinas
- Aplicación informática de gestión
- Comunicación de ordenadores y redes locales
- Gestión empresarial
- Orientación laboral
- Autocad v.14
- Auxiliar ayuda a domicilio
- Socorrismo acuático

CURSOS DE FORMACIÓN CONTÍNUA

- Idiomas (alemán, inglés, francés, ruso, italiano)
- Informática
- Internet
- Diseño de páginas Web
- Animación en 3D
- Diseño gráfico
- Photoshop
- Dirección y gestión de recursos humanos
- Gestión empresarial
- Fotografía
- Prevención de riesgos laborales

Solicita información en IFES, UGT o en las federaciones del Sindicato

Baleares
Avda. Gaspar Bennazar Arquitecte, 71
971 76 35 80

Menorca
Pl. Miranda s/n, edif. AISS 1º
971 36 99 20

Manacor
C. Príncipe, 23
971 55 25 22

Ibiza
Avda. Ignacio Wallis, 4
971 31 51 98

Palma de Mallorca
Avda. Gaspar Bennazar Arquitecte, 71
971 76 35 80

Maó
Pl. Miranda s/n, edif. AISS 1º
971 35 65 95

Ciutadella
Avda. Palma de Mallorca, s/n
971 38 27 86

Ibiza
C. Carlos III, 26
971 31 49 30

Muñoz: A Balears, el problema de la pèrdua d'identitat col·lectiva és més greu que a altres bandes. Perquè així com un pot tancar els ulls i imaginar Catalunya d'aquí a cinquanta anys, o Madrid..., quan pensam en Balears d'aquí a cinquanta anys ningú no s'atreveix a dir què serem, és difícil fins i tot d'imaginar. La societat mallorquina ha sofert uns canvis tan espectaculars i tan ràpids que fan molt difícil de predir el seu futur.

ONA: *El creixement de la població a Mallorca és negatiu, no obstant això el cens de les darreres eleccions és de 50.000 persones més que el del 1996. Els moviments migratoris són molt importants i segons els economistes, si l'economia creix a aquest ritme en els propers anys farà falta importar molta més mà d'obra, això també suposarà canvis en la configuració demogràfica....*

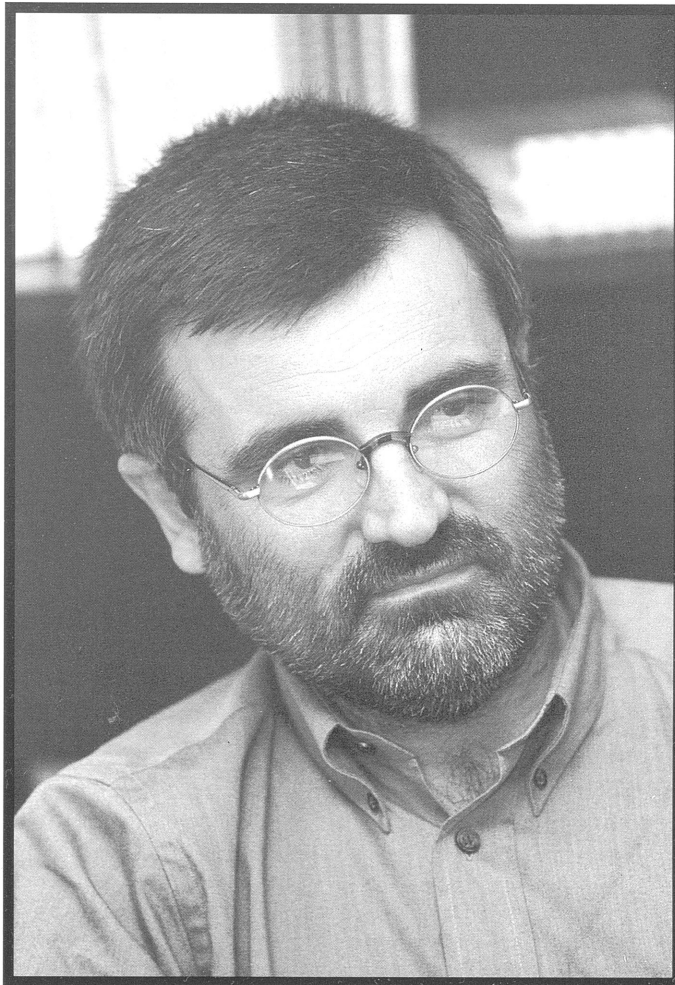
Muñoz: Aquest és un impacte brutal si no hi ha previsió feta des dels poders públics. A Mallorca arriba gent constantment, gent que no pot integrar-se a res. Perquè tampoc no ho tenim massa clar, i en tot cas el que feim és integrar-nos a ells, la nostra capacitat d'adaptació és brutal, però va en detriment de la pròpia identitat.

Garrido: Vull tornar al tema de la universitat per dir que la connexió entre universitat i societat, i en concret amb la petita empresa no és l'adient, si parlem de la universitat hem d'aconseguir que produeixi persones formades en allò que la societat, i el món de l'empresa en concret, necessita en una societat que és la que és, una societat de serveis, i vull dir a aquest punt que la PIMEM no està representada a la universitat, i si la petita empresa forma part, i molt important del teixit social de la nostra illa, com és possible que no estigui representada a la universitat?

Sureda: La presència d'uns o altres depèn del Consell Social, i aquest òrgan està integrat per aquells col·lectius que diu el Govern. I evidentment es poden establir ponts societat, empresa, universitat, ja n'hi ha, i se n'han de construir més.

Muñoz: Bé, ara encara no hem format el Consell Social, però les coses no seran com fins ara, també hi haurà canvis.

Garrido: La formació ha d'anar adreçada no només a les grans empreses, mitjançant grans projectes, sinó que també hi ha d'haver un suport a la petita empresa, i l'ajuda que necessita la petita empresa i que reclamam des de PIMEM no sempre ha d'ésser econòmica, perquè el seu paper en una societat tal com la volem és molt important, la gran empresa compta, a més de doblers, amb una tecnificació, amb uns economistes, uns arquitectes, uns advocats,

Jaume Sureda.

amb uns estudis previs que fan que triomfi. El petit empresari també ha d'estar preparat. Ha de tenir la possibilitat de dirigir-se al mercat amb una formació, perquè la petita empresa dona suport al projecte d'aquest país. El manté, sobretot l'ha mantengut durant molts d'anys, amb els seus impostos i amb la seva presència. Mallorca no sempre ha estat turística, i té una gran tradició de comerç, el turisme ho ha esborrat tot.

Mallorca s'ha transformat en molts pocs anys, i l'hostaleria ha estat capaç de crear un producte atractiu per a tota Europa, però hem d'ésser capaços de fer atractius la resta dels sectors, el conjunt de Mallorca, tot aprofitant la indústria hostalera.

Sureda: Em fa la impressió que som un país que necessitam més anàlisis, més reflexió teòrica, som un país que donam solucions puntuals a problemes que sorgeixen, quan en podem donar, però que no està estructurat, que construïm sovint el discurs sobre tòpics, que repetim una i altra vegada sense anàlisi. De fet, si féssim una anàlisi de les propostes polítiques dels partits que concorregueren a les darreres eleccions ens adonariem: tòpics, els programes

electorals feien pena, així de clar, i això és conseqüència d'una manca de debat social, que és molt necessari i imprescindible, diria jo, per construir un país.

Muñoz: La gestió du a una altra dinàmica, però estic d'acord que és necessària la reflexió per poder fixar uns mínims de país, que van més enllà de polítics i per als quals hi ha d'haver consens social. Això no ho fa el Govern, encara que el seu paper ha d'ésser fomentar-ho. Impulsar-ho. Aquest grau de consens comença a ésser-hi en qüestions de territori, i és necessari en qüestions de llengua, i de moltes altres coses. A Balears no es generen idees, punts de reflexió no n'hi ha, fundacions, centres d'estudis i d'anàlisi, centres de planificació. Un sector que generi pensament, que tampoc no ha d'ésser la universitat en exclusiva.

Tomàs: El debat és bàsic per a qualsevol organització, com no ho ha d'ésser per a un país? Però això és difícil.

Muñoz: Perquè el debat i el projecte de país no pot ésser a quatre anys vista, el polític també ha d'ésser generós, perquè d'aquest debat probablement no en tindrà fruits en unes pròximes eleccions d'aquí a quatre anys. S'hauria de fer un sínodo civil, per saber quin país volem.

Garrido: La societat mallorquina ha de trobar els seus camins, perquè des de Madrid estant no només no tenen interès sinó que desconeixen els nostres problemes o la nostra situació.

L'hora verda

Entrevista a Margalida Rosselló

per Maria Ferrer

Margalida Rosselló (Felanitx, 1959) és llicenciada en pedagogia i, fins la seva entrada a la política després de les darreres eleccions del 13 de juny, feia feina d'orientadora a un institut de secundària. Viu a Palma amb la seva parella i el seu fill. Sempre vinculada a Els Verds, va participar a la cofundació del partit ara fa deu anys. De llavors ençà, sempre ha estat al capdavant de la formació política, tant com a membre de la mesa permanent, com a portaveu o als primers llocs de les llistes electorals. Els Verds, a la circumscripció

d'Eivissa i amb Josep Ramon Balanzat, entraren per primer cop al Parlament balear l'any 1995. El passat mes de juny, i després d'anys de diferències sobre aquesta qüestió, el partit decidia anar a les eleccions autonòmiques en coalició amb Esquerra Unida, amb Eberhard Groske com a cap de llista i Margalida Rosselló al segon lloc. Això ha permès que ella sigui diputada a la cambra -per Eivissa hi ha l'altre diputat d'Els Verds, Joan Buades- i, fruit del pacte de Govern, ha estat elegida consellera de Medi Ambient.

Sap que té mil ulls que l'observen i maneja la situació amb la major naturalitat possible. Des que es va formar el Govern, són molts els que pensen que serà ella qui es pegará la primera "bufetada" forta quan hagi de posar els peus a terra i resoldre els problemes reals. Però la situació no agafa Margalida Rosselló desprevinguda i posa l'èmfasi del seu discurs a destacar que Els Verds faran la política verda que han defensat fins ara, perquè és una política de possibles i no

d'utopies. És menuda, d'aspecte fràgil, la primera a dir que el cotxe oficial, el menys possible. No és una qüestió de paraula. Veure Margalida Roselló al gran despatx de la conselleria, amb carpetes de papers per firmar i envoltada de persones que li duen l'agenda és realment xocant i inaugura una nova etapa política on els ecologistes passen de la reivindicació a la responsabilitat de la solució dels problemes.

-S'ha demanat vostè aquella frase tòpica de "què fa una al·lota com jo a un lloc com aquest?, a un gran despatx, amb xofer, secretàries...?"

-En primer lloc, he de dir que no he tengut molt de temps per plantejar-me aquesta pregunta, ja que va ser entrar i posar-me a fer feina. Sí que, abans d'entrar al Govern, me l'havia fet més profundament, però un cop vaig optar per entrar de ple al Govern, la veritat és que els fets que s'han anat produint i la mateixa situació han estat tan accelerats que no m'ho he pogut plantejar d'una manera profunda. Sí que a qualche moment, a alguna rampellada de la meua vida m'ho planteig, més d'una vegada, què faig i què podré fer, sobretot. Què podré fer des d'aquí per les coses per les quals sempre he lluitat.

-I el fet de ser el primer membre d'un Govern autonòmic d'Els Verds a Espanya què fa, més por o dona més coratge?

-En principi, per a mi, ser la primera representant d'Els Verds que assumeix una conselleria de Medi Ambient a l'Estat espanyol el que em genera és un alt nivell de responsabilitat, per una banda. Un repte com a persona i sobretot com a membre d'Els Verds, per poder demostrar el que som capaços de fer i mostrar fins a quin punt les nostres propostes són aplicables des del Govern. Per altra banda, a mi això m'encoratja, no vol dir que no em senti amb un gran pes, però també tenc la responsabilitat i l'oportunitat històrica de poder almenys intentar fer veure, no només a les Illes sinó a altres llocs de l'Estat espanyol, que Els Verds poden ésser al Govern i que no només saben criticar, sinó que proposen coses i són capaços de fer-les.

JO SOM RADICAL

-En l'aplicació de les seves propostes a temes com la incineradora, la dessaladora o el subministrament d'energia, alguns dels quals depenen directament de la seva conselleria, han hagut de fer alguna reflexió sobre el seu discurs per deixar de parlar de tancaments immediats i dir que seran progressius, per exemple en el cas de Son Reus, per passar de l'idealisme a la realitat?

-Reflexió sempre n'hi ha d'haver, per a qualsevol tema, i a nivell polític, evidentment en Els Verds en aquest moment hi ha una reflexió per mor de la situació en què ens trobam. Els Verds abans, concretament a Mallorca, érem extraparlamentaris i ara no només tenim representació, sinó un lloc al Govern, a la Conselleria de Medi Ambient, que és el millor que ens podia passar. Per tant, reflexió n'hi ha d'haver, perquè les situacions canvien i, a més, nosaltres som un partit precisament reflexiu. Però, evidentment, també vull aportar que amb Els Verds sempre s'ha caigut en el tòpic de dir que només criticàvem, que érem absolutament radicals, que ho som, jo som radical i no me n'he d'amagar, però nosaltres sempre hem plantejat que teníem propostes concretes davant els fets concrets, que teníem propostes a curt, a mitjan i a llarg termini. Nosaltres, abans d'entrar al Govern, teníem clar que la incineradora no es podia tancar en un any, però nosaltres continuam plantejant que no volem tenir incineradora, però érem perfectament conscients que no es podia tancar en un any, que hi havia d'haver un procés. Nosaltres deïem que no s'havia de fer la incineradora i que s'havien de cercar unes altres polítiques per gestionar els recursos i el que deïem abans és el que jo dic ara i diré i diran Els Verds. Tenim molt clar que les incineradores són innecessàries i que els residus s'han de gestionar amb sistemes ecològicament més sostenibles i optar per la reducció,

el reciclatge i la reutilització. Però nosaltres som conscients de la situació en què ens trobam i per tant no hem plantejat mai, ni tan sols des de l'oposició, que es tancàs la incineradora en un any. Amb les dessaladores, el mateix. Jo em trob que, des de la gestió de Govern, depenen de nosaltres distintes dessaladores i entre elles una enorme a la Badia de Palma. Nosaltres al seu moment demanàrem que no es fes i que s'aplicassin polítiques d'estalvi, de reutilització de l'aigua i de limitació del creixement turístic i urbanístic per tal d'evitar que s'hagués de fer la dessaladora. Ara està feta, l'hem de gestionar des de la Conselleria de Medi Ambient, no podem tancar-la demà mateix, perquè seria un col·lapse, en som conscients. Però sí que volem, evidentment, fer una política encaminada a les nostres propostes per evitar que se n'hagi de fer una altra i, si és possible, en un futur, tancar aquesta que hi ha.

-I si no es pot tancar com vostès demanen, això no farà necessari un replantejament de la seva postura, del seu discurs?

-En aquest moment no hi ha un replantejament del discurs, el que passa és que hi ha una situació concreta, i la reflexió sempre és un element que hem utilitzat Els Verds. Jo som la consellera de Medi Ambient d'un govern que no és únicament d'Els Verds, sinó que és un govern plural, on hi ha cinc forces polítiques distintes, on s'ha arribat a un pacte, on hi ha qüestions que Els Verds subscrivim al cent per cent, però d'altres coses en què la diputada Margalida Rosselló aniria més endavant. Però jo he d'actuar com a consellera d'un govern que ha subscrit un pacte, amb el qual no podré aplicar al cent per cent la política del meu partit. I en aquesta política, repetesc, nosaltres no hem dit mai que la incineradora s'hagués de tancar tot d'una. Hem aplicat, per dir-ho d'alguna manera, la política dels ecologistes del món, que és una política de precaució, perquè abans de fer una gran incineradora o dessaladora el que havíem d'haver fet era aturar-nos, pensar la millor manera de gestionar aquests recursos i aplicar polítiques que no puguin tenir conseqüències més greus i que la solució no sigui pitjor que el problema. El que passa és que hi ha hagut el tòpic que Els Verds hem estat crítics, i ho serem i ho continuarem sent, però que només aportàvem una crítica destructiva, sense solucions, i no és cert. Mai no havíem tengut l'oportunitat de donar a conèixer i sobretot d'aplicar davant la ciutadania aquestes solucions.

-Està assumit que Els Verds formaran part d'un govern que donarà el vist i plau a una nova planta elèctrica, en el punt d'arribada del gas natural?

-Nosaltres hem donat suport al pacte per múltiples raons i entre elles perquè al programa es veuen reflectides moltes polítiques que defensàvem Els Verds. En el tema energètic no hi ha una decisió presa de com serà el pla energètic, sinó que s'ha de generar un debat en què nosaltres com a Verds pensam que podem aportar molt, però no vol dir que es faci la política al cent per cent del que nosaltres deïm.

Volem incidir, per exemple, en la potenciació de les energies renovables, sobretot la solar, i en això el Govern és molt receptiu. Per altra banda, nosaltres estam en la línia que, si s'ha de fer alguna cosa s'ha de fer amb gas i, per tant, creiem que podem aportar les nostres propostes concretes. No ens hem plantejat que hem d'aprovar una nova central, perquè en principi no s'ha plantejat aquesta qüestió, sinó que s'ha plantejat que hem de fer un pla energètic que ha de contemplar les fonts energètiques d'aquestes illes, entre les

quals n'hi ha una molt clara que és el gas, però també hi ha totes les energies renovables, d'estalvi energètic i la cogeneració, l'eficiència, que també s'han d'incorporar.

LES CRÍTiques ECOLOGISTES

-Què canviarà en les relacions del Govern amb les organitzacions ecologistes? Què passarà si una matinada vostè rep una telefonada perquè els ecologistes s'han encadenat altre cop a Son Reus o han fet alguna de les accions en contra de la política autonòmica com les que han fet fins ara?

-Vull dir primer de tot que des de la Conselleria de Medi Ambient defens molt clarament la participació de totes les organitzacions ecologistes, però també de caire social, que tenen coses a dir del que passa a la seva vida quotidiana. En aquest sentit, feim comptes d'obrir les portes de la conselleria a tots els ciutadans i ciutadanes, per ser totalment transparents i receptors de les seves propostes. Això no vol dir que es faci el cent per cent d'allò que la gent demana, però sí que volem ser receptius. Per altra banda, també sé que formant part d'un govern ha de quedar clar que les organitzacions ecologistes són les organitzacions ecologistes, han de fer la seva feina social i reivindicativa i de propostes. I finalment, Els Verds com a partit tenim la nostra responsabilitat política, i jo, perquè ocup un lloc al Govern, també tenc les responsabilitats a què m'he compromès. Aquestes organitzacions, quan faci falta, han de continuar criticant i generant un debat social perquè les coses millorin. És a dir, a mi si em telefonen i em diuen que Greenpeace està encadenat a la incineradora, a part de preocupar-me molt i de cercar totes les solucions possibles, si realment la política del Govern hagués fet alguna cosa que donàs a entendre la continuació de la incineració estaria totalment d'acord que els grups ecologistes protestassin. Amb això vull dir que accept, i així ho he dit a les organitzacions ecologistes, que accept que hi hagi crítica seva a la Conselleria de Medi Ambient. No és que l'hagi demanada, però si alguna cosa no es fa dins la línia del que consideren oportú, ho han de dir. Això és lògic, per generar un debat social..., però també han d'arribar propostes per part seva. Jo esper que durant aquesta legislatura hi hagi una sintonia al màxim i que no hi hagi cap conflicte important.

-La situació actual de Balears pel seu desenvolupament, lligat sobretot al turisme, feia especialment idoni que un grup com Els Verds entràs a la primera línia política?

-El fet que Els Verds ocupem una conselleria tan important com la de Medi Ambient és producte d'una situació política determinada que s'ha donat, que ha estat, fins a un cert punt, fins i tot sorprenent. Però jo crec que la mateixa existència del partit, si tenim en compte que gairebé és l'únic d'aquestes característiques a tot l'Estat espanyol, amb representació parlamentària, indica que a aquestes illes hi ha una consciència ecològica bastant important. I per què? Jo crec que és bastant evident. A les nostres illes, tot el que significa tractament dels nostres recursos, pressió urbanística i turística sobre el territori, aigua, energia, són qüestions que basta anar pel carrer per adonar-

se'n. Llavors, els ciutadans de les Illes demostren una altíssima sensibilitat entorn a aquests temes, i m'agradaria recordar les manifestacions que hi hagué dia 12 de novembre de l'any passat: massives. Per altra banda, crec que també es dona la circumstància que a les Illes, tenint en compte que tenim un dels índexs de creixement més alts de tot l'Estat, tenim una problemàtica ecològica molt greu, d'aigua, de residus, d'energia, tot això fa que pugui ser un lloc que quasi pot servir d'exemple a altres comunitats. És a dir, l'aplicació de polítiques mediambientals a les nostres illes pot ser un poc exemplificant per a altres comunitats, si tenim en compte que fins ara no hi ha hagut una sensibilitat ecològica, sí cosmètica, però no real, ni hi ha hagut una gestió de recursos que nosaltres considerem que hagi estat adequada. Tot això dona peu que aquí pugui ser un laboratori per posar polítiques de medi ambient en marxa. Jo crec que ens miren des de molts de llocs, d'altres comunitats, molts de col·lectius, per veure què feim i si en surt alguna cosa positiva.

-Com veu la participació de l'ecologisme a la política en un futur?, necessàriament a través d'Els Verds o amb un apropament de les seves propostes als programes de la resta dels partits polítics?

-Jo crec que de cada vegada més els temes ecològics són qüestions de primera magnitud, i no són temes ecològics i punt. Des d'aquest punt de vista, cada cop tenen més importància, i els partits polítics de cada vegada en parlen més, perquè no poden obviar que hi ha un territori, que hi ha uns recursos, aigua, energia... i han de saber com afrontar-los i per això anuncien polítiques que es tenyeixen cada vegada més de verd, i això és positiu. De fet, un dels objectius d'Els Verds des dels seus inicis és la influència sobre la resta de partits. Però per altra banda, jo tenc clar que l'existència d'un partit polític com Els Verds també és necessària, perquè nosaltres no només parlem d'ecologia, també de societat. Plantejam polítiques que són una nova manera d'entendre fins i tot les relacions socials, de la societat amb la naturalesa. Per tant, Els Verds introduïm, bé, de fet ja fa anys que existeix, un nou discurs, tant a nivell econòmic, com social o ecològic, on l'economia no sigui com en el neoliberalisme brutal d'ara, que cerca aconseguir el màxim benefici amb el menor cost possible, sinó que nosaltres parlem d'unes relacions econòmiques a més petita escala. Jo no voldria dir, ni molt manco, que és una nova filosofia ni res d'això, però sí que és una nova manera d'entendre les coses i també la política.

ESQUERRES I DRETES

-I l'ecologisme polític és d'esquerres o pot ser de dretes?

-Això és un tema un poquet difícil. Nosaltres a l'Estat espanyol ens movem molt en termes d'esquerres o de dretes, i si intentes fugir d'aquests conceptes sembla que et decantes a favor d'uns o dels altres. Els Verds el que hem dit és que amb valors com la justícia, la igualtat de drets, la diversitat entre la gent, l'ètica..., que entre cometes són d'esquerres, nosaltres ens sentim molt identificats i no tenim res a veure amb valors de possessió, d'egoisme o d'autoritarisme. Ara bé, també des de governs d'esquerres s'han fet polítiques que moltes vegades han fet malbé els nostres recursos i que no han potenciat aquestes noves relacions entre l'economia, l'ecologia i les persones. Han fet polítiques en ocasions similars al que serien polítiques neoliberals de dretes. Vull dir que no ens podem quedar a una banda o l'altra, perquè quan polítiques d'esquerres no ens semblen bé, ho diem. Per posar un exemple significatiu, podem parlar de l'Europa de l'Est, que ha fet una quantitat de malifetes en temes mediambientals amb les quals nosaltres no ens identificaríem mai.

-A ca nostra, ens hem avesat a separar el paper i el vidre, a comprar productes que no tenen PVC, què més incorporarem als nostres hàbits diaris en els propers anys?

-Bé, he de dir que en el cas del PVC, malauradament, si bé cada vegada la gent n'és més conscient, encara hi ha uns hàbits molt dolents i hi ha molt a fer. En els propers anys serà una necessitat tenir molta més cura de tot allò relacionat amb el medi ambient. Al

tercer mil·lenni els temes ecològics seran de primera magnitud, però per què? Perquè parlem de les matèries primeres, del que és bàsic i del que la humanitat necessita per viure i és el primer que hem de conservar, perquè si no ho feim, com a espècie, encara que no vull ser catastrofista he de dir que anam en una línia d'autodestrucció, no de la vida, però sí de l'espècie. Per tant, hem d'incorporar de cada vegada, no només hàbits, sinó polítiques concretes, a tots els àmbits, que facin que la cura del medi ambient sigui cada vegada major. Això què vol dir? Que hem d'intentar minimitzar els residus que es generen, tot pensant quines matèries utilitzam i com reutilitzar aquests residus per treure'ls el màxim profit. Igual passa amb temes d'aigua i d'energia. Haurem d'incorporar de cada vegada més aquest pensament circular, per saber d'on surten les coses, com les hem d'emprar, quin altre ús els podem donar, per poder conviure amb aquests recursos que no són infinits.

ACTUAR A TOTS ELS NIVELLS

-I fins a quin punt això serà un procés natural o hi hauran d'entrar les administracions amb qüestions que ja s'han plantejat a altres llocs, com la prohibició d'envasos que no poden retornar-se?

-Tot hauria de funcionar en paral·lel. S'haurà de treballar molt per

fomentar la consciència ciutadana, perquè això és bàsic. Per altra banda, per part de l'Administració hi ha d'haver polítiques molt clares per contribuir a aquesta preservació i a la bona utilització dels nostres recursos. I també hi hauran de contribuir les estructures que són per damunt de tot això, de tipus econòmic, perquè no podem oblidar que en aquest moment el Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional són els que determinen, al cap i a la fi, les polítiques econòmiques, socials i ecològiques. Els governs perden cada vegada més la seva capacitat decisòria sobre qüestions d'aquest tipus. La macroeconomia condiciona moltíssim aquests aspectes a nivell mundial. Els Verds i el moviment ecologista el que plantejam és que hem d'afrontar tota aquesta problemàtica amb uns principis d'actuar local i pensar global. Això què vol dir? Que hem de tenir en compte que moltes coses no depenen ni de nosaltres mateixos ni tan sols de l'Administració, sinó que depenen de les decisions macroeconòmiques, però no per això hem de deixar de fer coses. Cada qüestió té diferents nivells d'actuació i hem d'actuar a tots aquests nivells. Tot el que pugui fer jo a ca nostra mateix, com a persona, a una associació de veïns, al meu lloc de feina, a la institució política del Govern, a la Unió Europea, s'ha de poder actuar a tots els nivells, perquè és la manera d'anar modificant hàbits.

-Acabam el segle, a nivell mundial, amb molts de problemes mediambientals greus, des del canvi climàtic a la desaparició de moltes espècies animals i vegetals. A les portes d'un nou mil·lenni, és optimista o pessimista?

-Jo tenc una part de pessimisme i una part d'optimisme. El pessimis-

me és veure que quan es fa una anàlisi global, realment el panorama és d'una envergadura enorme, perquè la pressió sobre els recursos naturals és fortíssima, en aquest moment desapareixen cada dia de l'ordre de trenta a quaranta espècies. El mal que es fa a les grans masses forestals és enorme. Els problemes ecològics i socials són cada vegada més grans, les diferències entre Nord i Sud cada vegada es fan més insalvables. Jo crec que en aquest moment hi hauria d'haver una reflexió molt profunda per part, almenys, de les institucions, dels governs, dels partits polítics, dels sindicats, de les organitzacions en general del que passa a nivell mundial, perquè tot ens repercuteix a nosaltres i la situació és bastant greu. A més, com deia abans, les decisions importants que afecten la nostra vida quotidiana i individual es prenen a unes latituds que no tenen res a veure amb les nostres, a milers i milers de quilòmetres de distància. Per tant, la centralització de decisions és cada vegada més forta i està dominada per una idea neoliberal fortíssima on hi cap tot. Es prenen acords que ens indiquen que una multinacional podrà decidir fins i tot per damunt dels governs. Ara bé, tampoc no podem dir, hi ha tants de problemes que no farem res, que és el que molta de gent fa, i decideix que continua la seva vida, perquè no pot fer res. La part d'optimisme és pensar que podem fer coses, clar que en podem fer! En aquest moment, encara que som pessimista, perquè els problemes són greus, crec que no podem creure que no podem millorar la situació. Tenim una responsabilitat històrica tant amb nosaltres mateixos com amb les generacions que vénen darrere, malgrat que aquestes siguin unes paraules que ja s'han dit molt, però amb seny i amb intel·ligència hem d'intentar sortir de la situació en què ens trobam.

del 19 al 21 de novembre, 1999

**FIRES I CONGRESSOS
DE BALEARS, S.A.**

Ciutat de Querétaro, s/n.

Polígon de Llevant

07006 Palma

Tel: +34 971 771302

Fax: +34 971 770160

E-mail: jsalva@bitel.es

**GOVERN DE LES
ILLES BALEARS**

Si tens parella,
no necessites res més
per casar-te.

NUPCIAL'99

VI FIRA DE SERVEIS DE NOCES

Vine a la fira,
aquí ho trobaras tot.

Passarel·la Nupcial

dissapte i diumenge
a les 19h.

SORTEIG DE REGALS

Horari

dia 19:

de 17,00 a 23,00 h.

dia 20:

de 11,00 a 23,00 h.

dia 21:

de 11,00 a 22,00 h.

**GRUPO
IBERIA**

Per un model coherent

Entrevista a Francesc Verdú

per Sebastià Verd

Quan les Illes Balears naixeren al turisme de masses, la Banca March traslladà la seu central a les avingudes de Palma. S'instal·là a un edifici avantguardista, rere parets de ciment, i formà així el nou símbol d'un dels principals poders, si més no financers, de l'arxipèlag... No debades les Avingudes, que segellaren d'alts edificis les antigues murades de la ciutat, s'han convertit al llarg del temps en el Wall Street mallorquí, amb permís, això sí, del veí gran magatzem que, més recentment, els ha donat l'aire mercantil actual.

Aquí, a la setena planta, hi ha el quarter general de la Banca, el primer banc de les Illes, que ha resistit les empentes del temps i de la globalització i que, potser contagiats pels aires nous, ha llevat les barreres de la casa, a desbunqueritzar l'estructura i l'ha feta avinent al ciutadà.

Aquí ens rep Francesc Verdú, el conseller delegat d'una entitat que, diu, "és fruit d'un esforç col·lectiu". Mentre es rendeix a la càmera fotogràfica de Miquel Massutí pensa que hagués estat millor retratar els mil empleats de la banca d'un pic en lloc de només un, ell, que, al capdavant, no fa sinó coordinar una profunda tasca de transformació. La banca viu, a tot el món, en perenne transició. El

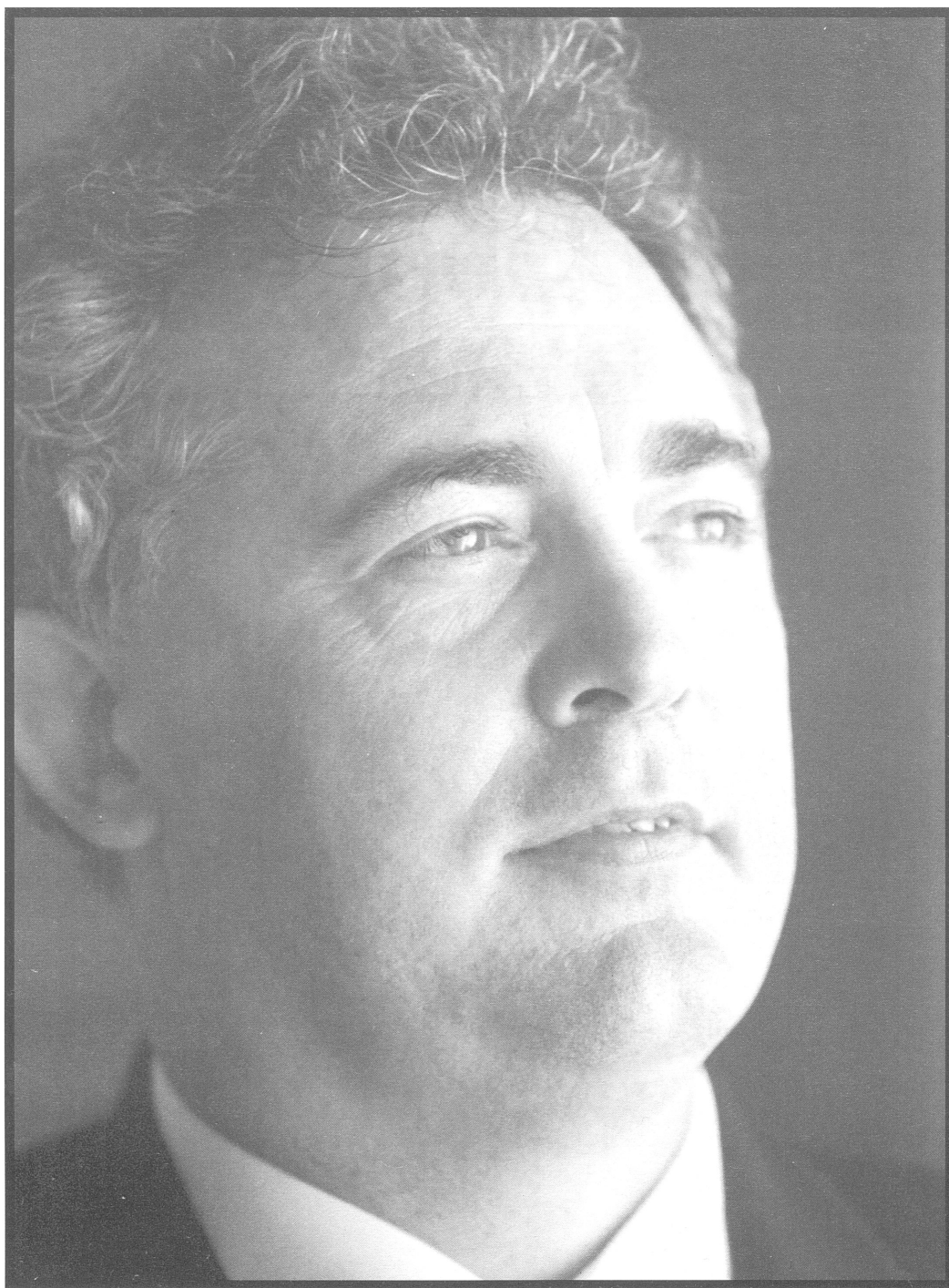
mateix que passa a les societats que, com la balear, aspiren a alguna cosa més que a ser una simple comparsa de la globalitat... Volen, o haurien de voler, obrir-se a l'exterior per ser competitives, però al mateix temps desitgen conservar els seus trets vitals. De tot això, precisament, quan només manquen cent dies per al canvi de mil·lenni, hem vengut a parlar-ne a la setena planta.

Francesc S. Verdú Pons va néixer a Alcoi, el 4 d'abril de 1955. És casat i té dos fills, nin i nina. Es va llicenciar en ciències econòmiques a la Universitat de València l'any 1978 i és MBA per la Universitat de Chicago (EE.UU.). Les seves activitats professionals gairebé sempre han tingut a veure amb el món de les finances. Així, ha estat director general de Caja Postal-Argentaria, sotsdirector general de Caja Valencia i director regional del BBV a Balears, entre altres càrrecs de la mateixa entitat i prestigi.

Actualment és conseller delegat de Banca March, càrrec que ocupa des del 1996. També és conseller de Corporación Financiera Alba i de Media Planing. Així mateix, és membre de la Comissió Executiva de l'AEB.

Tot i que les seves activitats professionals tinguin relació amb el camp de l'economia, les seves aficions el defineixen com un humanista. És un amant de totes les expressions artístiques amb una especial predilecció per la pintura i per la poesia.

-La societat viu una època de transició. Un canvi de mil·lenni. El món ha entrat en un procés d'homogeneïtzació o, si més no, de globalització. I aquí, a les Balears, aquest moment coincideix amb un canvi polític i social encara no ben bé definit, amb una evident necessitat de baratar o de revisar el model econòmic. Tot plegat ha fet que la Banca també hagi fet el seu particular canvi. Per què?

-Efectivament, vivim un moment de canvi, complicat, ple de dificultats i apassionant al mateix temps. Una prova la tenim a les primeres pàgines dels diaris econòmics que en els darrers mesos no fan més que parlar de fusions i de canvis estratègics a les empreses més importants del món. Tothom intenta situar-se en aquest món global, de la intercomunicació, al món d'Internet, per tenir una posició dominant en el mercat. De fet la via econòmica, la via cultural i la via tecnologia que ha suportat el món en els darrers cent anys, avui és una altra. L'horitzó és totalment diferent. És un món

més competitiu, més transparent i a la vegada més exigent. I aquest és el repte que tenim al davant. Fa uns anys que Banca March entrà en un període de canvi, afortunadament, per intentar, tot i que dir-ho sembli un tòpic, aconseguir la confiança d'una molt ampla clientela. A Banca March ens sentim molts orgullosos de ser un banc regional, però aquest títol de banca regional no és res si els clients que tens a prop no confien en tu, si no els pots donar respostes ràpides a les seves necessitats concretes. Encara que pugui semblar paradoxal, a mesura que el món es globalitza no queda més remei que humanitzar-se. En aquest sentit, el canvi més important a la banca consisteix a fer que tots els que treballem en aquest projecte siguem capaços d'aixecar el cap i passar de mirar els papers a mirar les persones.

-Però un banc sempre és un banc, un negoci. I com a negoci, els doblers són més importants que les persones.

-No, almenys no per a nosaltres, perquè sense persones no hi ha doblers que valguin. I, endemés, no tots els negocis són iguals. Per sobreviure en aquest nou món, ens hem de guanyar la confiança dels nostres clients, és a dir, de la societat balear en el seu conjunt. La Banca March d'avui no és un projecte personal d'un o de vint-i-cinc executius, sinó un projecte col·lectiu de mil persones capaces de fer feina unes al costat de les altres per fer que un banc regional com el nostre, petit, triomfi en el món globalitzat. El nostre eslògan és "treballem per merèixer la seva confiança". I ara serà "continuam treballant per merèixer la confiança", conscients que aquest és un procés que no s'acaba mai. Un procés que exigeix mirar una realitat canviant,

disposar de la darrera tecnologia i dels darrers productes bancaris. Un banc regional requereix un esforç important de formació, d'incorporació de persones joves i d'adaptació. Hem de passar dels vells esquemes als nous, d'un esquema antic de mostradors, de parets i de moquetes a un altre on el dominador comú és la transparència, on se suprimeixen les barreres amb els clients. En aquest món tan canviant tota aquella empresa que tengui una bona relació amb els clients i una autèntica capacitat d'autocrítica tindrà molt de terreny recorregut. Per això la banca ha passat en pocs anys dels temps que n'hi havia prou a esperar que els clients entrassin pel portal a uns altres en els quals la banca ha de ser amb els clients i ha de saber atendre totes les seves necessitats financeres. Aquest és el nostre negoci. La banca no és un tipus d'interès, sinó parlar de quelcom molt personal de les persones, dels seus doblers, dels seus estalvis i de les seves perspectives de vida. Allò que importa no és el benefici immediat, sinó la capacitat d'escoltar, de canviar i d'adaptar-se als clients, és a dir, al seu entorn social.

UNA ENTITAT POLÍTICAMENT RESPECTUOSA

-La Banca March ha deixat de ser un poder fàctic per ser un instrument de col·laboració amb la societat balear?

-Nosaltres no som un poder, no sé si ho hem estat mai. No ho volem ser. El nostre poder, en tot cas, ha de ser que la gent de les Balears tengui un banc que la conegui, que conegui la seva idiosincràsia, un banc que prengui les decisions aquí, que inverteix aquí i que forma gent d'aquí. És a dir, que el nostre poder ha de venir del poder que ens donin els nostres clients. Respecte a allò que entenem per poder polític, nosaltres som una entitat que volem ser respectuosa amb totes les institucions polítiques, comandi qui comandi. Si el banc té tres-cents o quatre-cents mil clients de les Balears que confien en nosaltres, estigui segur que tenim el major poder possible dins del món financer professional. Però si entenem per poder la capacitat de col·locar qualsevol o d'influir sobre les decisions polítiques, aquest poder ni el tenim ni ens interessa. No és el nostre món, perquè això és pa per a avui i fam per a demà. Li repetesc, la nostra fortalesa només pot venir de la relació amb el client i això a les Balears ningú no ho té millor que nosaltres. Tan bé, pot ser, però millor no...

LA BANCA REGIONAL EN UN MÓN GLOBAL

-El seu entorn és, fonamentalment, les Balears... unes illes cada vegada més obertes a l'exterior. En un món com aquest, global, tenen sentit els bancs regionals?

-La banca regional té un paper crucial, important. Als països més desenvolupats hi ha bancs el punt de mira dels quals són els negocis mundials, que treballen en un escenari global. Altres són més europeus, o més americans... llatinoamericans, asiàtics. Tots aquests bancs tenen un punt de vista més global i donen resposta a necessitats més globals. El paper de la banca regional és un altre, és donar resposta a necessitats més immediates, properes, per a les PIMES, per a l'hostaleria. Qui millor que nosaltres pot atendre les demandes concretes d'una societat? Els grans podran oferir serveis similars, però mai no ens podran guanyar en immediatesa, ni en coneixement del mercat, ni en sensibilitat... si és que som bons, si som capaços de fer-ho. Un banc petit, o relativament petit, pot ser tan eficient i tan rendible com un de gran. La banca, i sobretot la banca regional, és una empresa que viu de la proximitat amb el client, per oferir-li tot tipus de serveis i productes, els propis del territori en el qual opera com qualsevol altre, bé sigui directament o interrelacionat amb altres entitats financeres, per fer així compatible allò petit, l'especialització, amb els afers més grans.

-En aquest sentit, Banca March té vocació de continuar essent un banc regional o és possible alguna fusió?

-No, no... Ningú no pot dir què pot passar en el futur, però en un horitzó immediat la Banca March no pensa en cap tipus de fusió. La seva base d'operacions continuarà essent les Balears, on hem modernitzat la xarxa d'oficines i de caixers automàtics, on hem iniciat una política de formació, perquè joves d'aquí s'integrin en el nostre projecte. Hem obert oficines on fins ara no hi havia bancs, com sa Ràpita, la platja de Muro, Canyamel... Banca March no vol ser únicament un banc en un sentit estricte, sinó un actor més de la societat balear en el camí cap al progrés. Hem invertit i volem continuar invertint en projectes que aporten valor afegit a la societat i això només és possible si es manté la independència. Hem invertit, per exemple, en la modernització de l'Arxiu del Regne de Mallorca i tenim un Museu d'Art Contemporani, que la societat ens demanava i que avui ofereix algunes de les millors exposicions que es poden veure a les Balears. Acabam de donar una escultura de Chillida a Palma. Participam en temes de música de base, en temes d'esport de

base, en temes de protecció de la natura... en tot allò que significa un projecte consistent. Com a banc regional hem de tornar part del nostre benefici a la societat, i ho hem de fer en operacions al marge del màrqueting.

LA FUNDACIÓ MARCH I LES ILLES BALEARS

-És afalagador sentir aquest desig, però fins fa poc els mallorquins podiem sentir enveja de les activitats que la Fundació March desenvolupava fora de les Illes. Tenim la sensació que la Fundació, que sens dubte és una de les grans fundacions culturals espanyoles, no tenia res a veure amb les Balears. Canviarà aquesta actitud?

-Pens que ja ha canviat. Com li deia, el nostre Museu d'Art Contemporani de Palma és avui una fita imprescindible en els recorreguts culturals. No només l'hem ampliat, sinó que hem presentat exposicions de primer nivell internacional, com la de Barceló. Magnífica exposició, no ho creu?... i endemés hem traslladat a molts de pobles exposicions itinerants, com la dels gravats de Goya, Miró, Benjamín Palencia... La Fundació patrocina i patrocinarà concerts. Volem aportar cada vegada més coses a la societat. La Fundació és a Madrid, és al Museu de Conca, però també és aquí. El Museu de Palma ha tengut enguany tres vegades més visitants que fa dos o tres anys. Aquest és un procés interactiu, que ens estimula a fer cada vegada més coses. Aquest és un banc privat, d'una família mallorquina que té el cor aquí i la voluntat de ser sempre aquí.

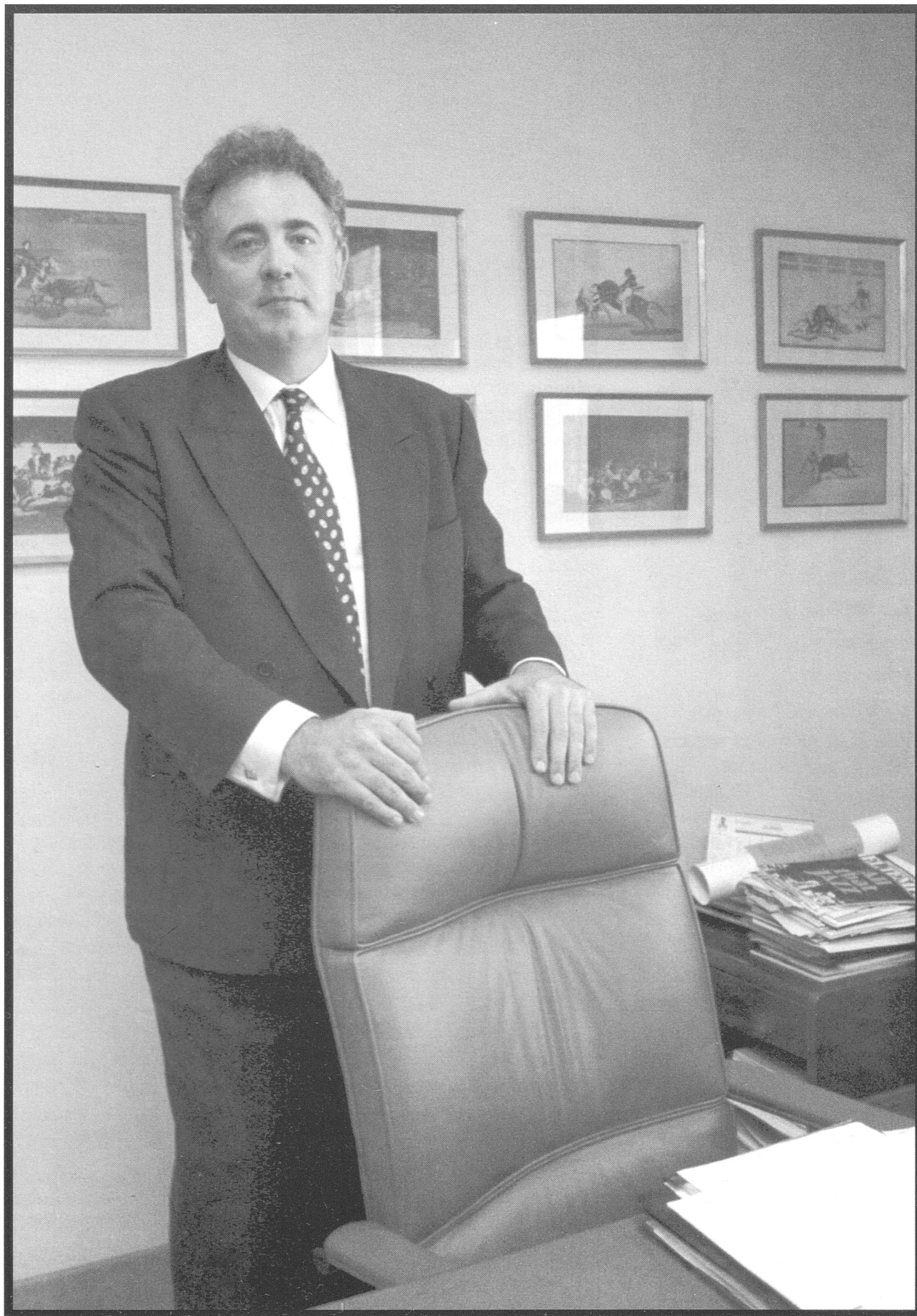
CAP A UN NOU MODEL ECONÒMIC

-Però un banc és, sobretot, finances, economia... La seva prosperitat depèn de la prosperitat del país. Com veu vostè l'economia balear d'aquests moments?

-Jo crec que l'economia balear és en el seu millor moment històric. Mai no ha estat tan bé com ara, ni de producte interior brut, ni d'ocupació. Viu moments excepcionals. Enguany registrarà un creixement que serà del doble del conjunt espanyol. Té una renda per càpita que supera la mitjana europea. Crec que l'economia balear, a part de les dades, ha entrat en una dinàmica que no sé si s'ha sabut valorar adequadament i és que, després d'uns anys d'acumulació de capital, de creació de noves empreses, que han assumit alts riscos, ara bona part de l'empresariat es consolida a molt diferents nivells, es professionalitza, s'internacionalitza i exporta el seu coneixement cap a altres destinacions turístiques. Jo crec que l'economia balear, que està basada en dos grans sectors, el turístic i l'immobiliari i la construcció, viu moments àlgids. El negoci turístic no només està millor que mai, sinó que demostra que és eficient. I pel que fa a l'immobiliari, que és un negoci cíclic, doncs viu ara un moment màgic... si bé s'ha de ser conscient que les despeses han augmentat molt, el preu del sòl, la mà d'obra... es lleven de les mans els treballadors. Aquest és un moment de creixement molt escalfat que, quan refredi una mica, provocarà una selecció entre les empreses, de les quals sobreviuran aquelles que s'hagin sabut professionalitzar bé, i que, si parlem de construcció, s'hagin adaptat a les noves directrius territorials que donaran més suport a la rehabilitació que no a la urbanització. En resum, la nostra anàlisi és que vivim moments molt positius, que l'hostaleria es prepara adequadament per fer front als reptes de futur i que la construcció, n'estic segur, se sabrà adaptar a uns moments més restrictius i, possiblement, més assenyats.

-Més assenyats!, què vol dir?

-Que si el cicle econòmic s'atura un poc, aquesta escalfor, aquests preus, aquests costos, que creixen moltíssim, poden tenir un refredament bastant ràpid i potser, encara que ningú no ho desitja, traumàtic. Per tant, tot escalfament excessiu, accelerat, sols pagar aquest

preu. Nosaltres demanariem una certa racionalització tant del creixement immobiliari com de les mateixes empreses i, per què no?, de la societat en tot el seu conjunt... No és raonable que un treballador passi per tres empreses en una sola setmana i que en aquests set dies li pugin el sou en un 30%. No és raonable que si vols un determinat tipus de rajoles hagi d'esperar tres mesos i que quan esperes el camió, el desviï cap a una altra obra. O que d'un pis que avui val vint-i-cinc milions d'aquí a deu setmanes en demanin trenta-cinc. Una moderació és imprescindible, perquè si la crisi coincideix en un moment en què tothom està endeutat, la situació pot ser dramàtica, mentre que si les empreses disposen dels seus propis

fons, una crisi en un entorn tan agradable com les Illes, on la recuperació seria previsible, pot ser molt més suportable.

ELS LÍMITS DEL DESENVOLUPAMENT

-L'anterior govern va aprovar unes directrius que pretenien racionalitzar l'ús del territori, però tot i ser del Partit Popular va xocar obertament amb els sectors més conservadors del partit i de la societat, refractaris a canviar el model. Ara el nou govern ha començat la revisió de les directrius. Des del panorama que m'acaba de descriure i des de la seva posició en el banc, quina opinió li mereix el canvi?

-Des de la Banca March, ja ho he dit, som i serem respectuosos amb tots els canvis que vinguin de la societat. Com a entitat financera, el que hem de recollir i expressar és l'opinió dels nostres clients, l'opinió de tots. La Banca March com a tal no té opinió. En aquest sentit, la sensibilitat que hem detectat i que volem transmetre és que tot intent de racionalitzar, de crear, més ben dit, un model econòmic, un model de territori, un model de creixement que sigui sostenible a mitjà i llarg termini, serà bo. En els anys de la seva presidència, Jaume Matas ho va intentar, amb les DOT, amb la Llei general de turisme. Allò que la gent demanda és tenir un model de desenvolupament que sigui respectuós amb l'entorn, perquè el paisatge és clau per a les Illes, perquè tenim un entorn tancat, perquè els residus s'han de tractar, perquè els recursos naturals són limitats i perquè, endemés, vivim a una societat de mercat i volem guanyar doblers. El model que vol la societat balear és un model que faci compatible totes aquestes coses, un model que mai no serà

senzill. Si el Govern és capaç de recollir totes les sensibilitats existents, des de la que manifesten els propietaris de finques, els promotors, els constructors fins a la dels ecologistes, dels turistes que volen una Mallorca diferent, cultural, ben llaurada..., serà un bon govern, sigui quin sigui el seu color. Però encara no s'ha consolidat cap model, i això fa que els actors socials, que som nosaltres, la banca, però també el conjunt d'empresaris i els sindicats, no sabem quin model hem de seguir. L'economia va bé, però entenem que hi ha uns límits, perquè tenim un entorn magnífic, meravellós, però tancat, limitat.

-Vostè diu que la Banca March no té més opinió política que la

recollida a través dels seus clients i que, per tant, és respectuosa amb les institucions. No obstant això, després de les primeres eleccions autonòmiques, a principi de la dècada dels vuitanta, sembla que va prendre partit a favor d'una determinada aliança i que la seva intervenció va ser clau perquè Unió Mallorquina es decantàs a favor de Gabriel Cañellas com a president i no per un govern de centre esquerra. Aquests fets s'han publicat reiterades vegades i mai no han estat desmentits. Per què llavors sí, i ara no...?

-Desconec això que em diu. No sé quin paper pogué jugar la Banca o qualsevol altra entitat financera en passades situacions polítiques. El que sí sé és que allò que avui demanda la societat és tenir un model, és a dir, un referent que marqui les passes a seguir. Els actors econòmics, cadascun d'ells, sempre intentaran moure les fitxes al seu favor, és a dir, defensar els seus interessos. Sempre. I això forma part de la societat de mercat en la qual hem optat viure. Per tant, els promotors lluitaran per tirar endavant les seves promocions, els constructors per construir, els hotelers per fer més hotels o per modernitzar l'entorn dels seus hotels. Aquest és el model que fa créixer l'economia i dona vida a la societat. I això és magnífic... Però després hi ha la sensibilitat social, el Govern, la societat civil, que han d'orientar sobre el conjunt, perquè aquells poden ser interessos enfrontats i de fet hi ha interessos particulars i d'altres generals. El poder polític és, precisament, el que ha de vertebrar tots aquests interessos i, en la mesura que l'encerti, no només obtindrà el respecte de la societat, sinó els vots necessaris per governar. En aquest sentit la Banca l'única cosa que pot fer és dir que qualsevol opció que mantengui la llibertat de mercat, que doni espais de creixement a les nostres illes i que al mateix temps sigui respectuosa amb l'entorn, serà una opció que anirà bé. Només podem dir això.

-Tal volta fos bo estendre's una mica. Abans parlava d'un model de sostenibilitat.

-En efecte. El que volem és un model que sigui coherent. Un model que es decanti cap a la construcció il·limitada és un model que té poc futur. Un model que vagi cap a una restricció global, és a dir, que no deixi fer res, aturaria l'economia. En aquest sentit, pensam que l'hostaleria ha fet, o fa, la seva pròpia reconversió. I ho fa molt bé.

ENCARA HI SOM A TEMPS

-Uns problemes que no tenen solució, o sí?

-Sí, encara hi som a temps. Miri, jo pens que vivim un moment econòmic extraordinàriament bo que cal aprofitar per dissenyar aquest model de sostenibilitat del qual parlava. De fet, n'hi ha prou a observar el model que duen a terme els hotelers quasi per selecció natural. Els hotelers que han crescut desordenadament, d'una manera forçada, a empentes dels majoristes de viatges, però que ha arribat un moment en què s'han dedicat a invertir més que ningú en els seus mateixos hotels, hotels de s'Arenal, de Magaluf, de Palmanova... , d'onsevilla..., que fins fa poc estaven enfonsats i que ara són de quatre estrelles o de tres, magnífics, amb aire condicionat, amb els millors equipaments. Quan els empresaris fan aquesta reconversió vol dir que la inversió és rendible i que, com a mínim, podran multiplicar per tres els preus. Reben més ingressos, tenen millors clients i, per tant, un millor futur. Si els constructors són capaços de reconvertir-se per fer una menor construcció, una menor ocupació de territori, i donar major qualitat, els beneficis seran fins i tot superiors. Això és possible, però hem de pensar que aquestes reconversions

no són a curt termini i que, per tant, tenim un llarg recorregut a fer. És un tema que avui és a debat, en el qual nosaltres només podem aportar una modesta opinió.

-No tan modesta, però, en qualsevol cas, hem parlat d'hostaleria i de construcció, però no d'indústria ni d'agricultura. Quin és el paper d'aquests sectors en el desenvolupament econòmic de les Illes?

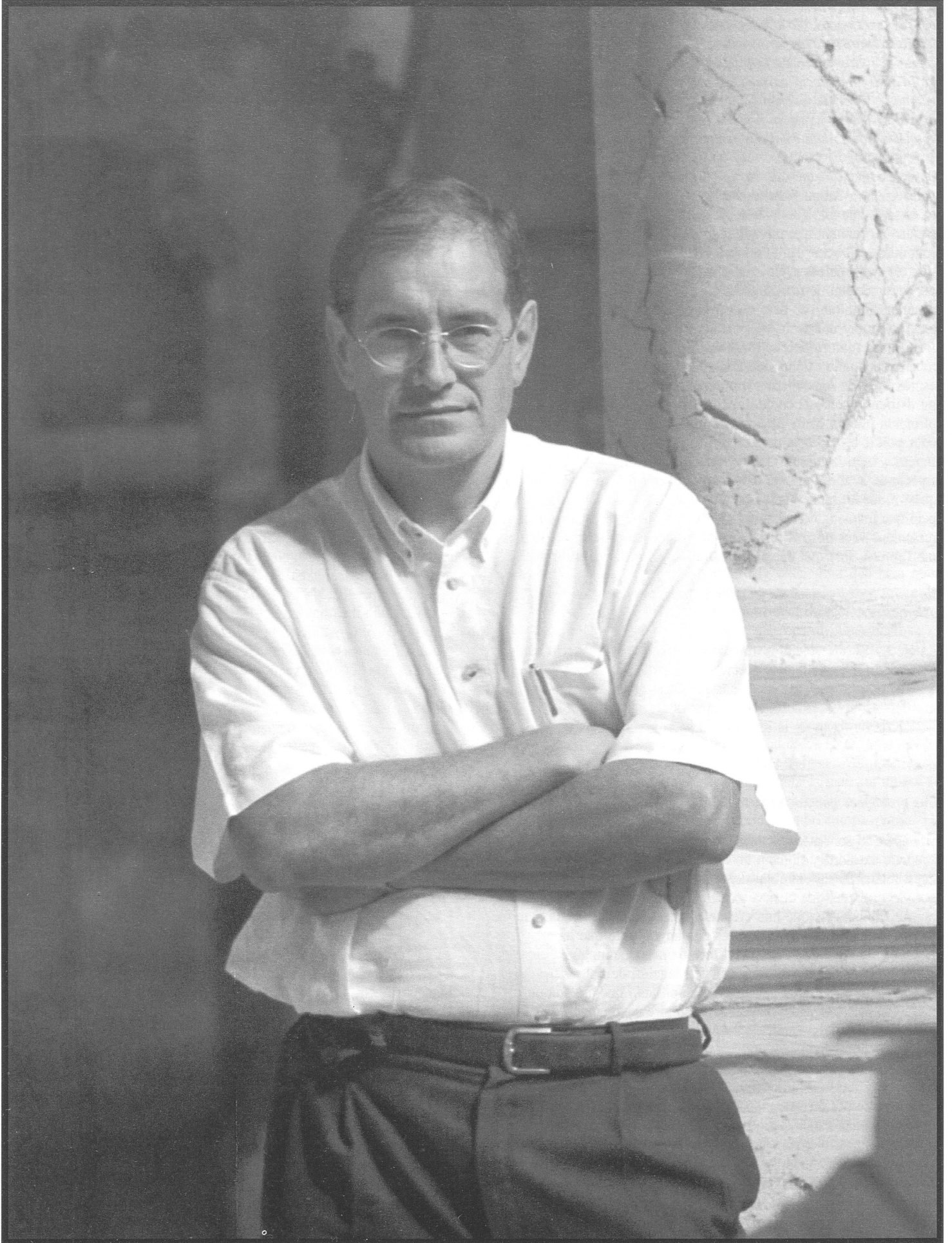
-Mai no serà un paper fonamental, però no per això és menyspreable. Tot el contrari. Hi ha una sèrie d'indústries que tenen i mantendran un espai d'entre el 5 i el 10% del producte interior brut, que està bé. Em refereixo, és clar, a la indústria tradicional, del calçat, la bijuteria, etc., que és fora del turisme i que fan un gran esforç, però que no poden tenir un pes excessiu en el model econòmic de les Illes. I dic "fora" del turisme, perquè també hi ha un altre sector subministrador del turisme, o els serveis, que ha fet un esforç de modernització prou important, en xarxes informàtiques per exemple. Aquest sector està directament relacionat amb el turisme, i el turisme, juntament amb l'oferta residencial, continuarà suposant en el futur devers el 90% del producte interior brut. Llavors l'espai que queda és reduït, però, com li deia, important des d'un punt de vista estratègic. És admirable l'esforç que es fa en el calçat, amb marques, algunes de les quals són reconegudes internacionalment per la seva qualitat. Aquest coneixement industrial és un *know how* que no podem tudar.

-I l'agricultura?

-La situació és la mateixa. Des d'un punt de vista exclusivament econòmic, la seva participació en el producte interior brut de les Illes sempre serà marginal, la qual cosa no vol dir que estigui en perill, que hagi de desaparèixer. Seria un error que fos així. L'agricultura té un doble paper. Per un costat d'especialització i de subministrador de recursos naturals a una economia turística com la nostra i per l'altre, un aspecte cultural que, en la meua opinió, i aquesta és una opinió personal, molt personal, han de propiciar els estaments polítics. Les Balears no serien el que són sense les seves terres, els seus marges, el paisatge. Si més no, els turistes no ens estimarien com ens estimen si només fóssim blocs d'apartaments. Per tant l'agricultura ha de tenir un recorregut com a complement de la globalitat i, també, com a subministrador de recursos bàsics en una economia que demanda milers de productes alimentaris.

-Però com podem mantenir aquest tresor si l'agricultura no és rendible.

-Avui en dia l'agricultura pot ser rendible si té la dimensió i la tecnologia suficients. I si realment produeix allò que demanda el mercat. En qualsevol cas, pens que també han de tenir una tutela de l'Administració, d'aquelles activitats agràries que no són tan rendibles econòmicament, però que tenen un efecte directe en un model de desenvolupament que necessita de l'entorn. És aquesta una agricultura que potser no sigui econòmicament eficient però que, indubtablement, dona sentit a la globalitat del model. A les Illes hi ha espai per a una agricultura intensiva, com la de la patata o la dels hivernacles, que poden ser tant rendibles o més que els d'Almeria. Però tampoc no es tracta d'omplir de plàstic el paisatge, sinó de mantenir al mateix temps una agricultura extensiva, la dels ametllers o la de les oliveres, per exemple, que formen part irrenunciable d'un model socioeconòmic global.

El català en perill

Entrevista a Joan Mas

per Antoni Oliver

Joan Mas, catedràtic de literatura catalana de la UIB troba que el català és en perill i que manquen mesures enèrgiques per salvar la llengua. Els polítics no han actuat amb la diligència suficient davant una situació perillosa per a la llengua i la cultura catalanes a les Illes. Aquesta mala salut de la llengua coincideix amb un bon moment de la literatura catalana i del teatre, mons que s'adapten als temps moderns i a la revolució que suposa que els mitjans de comunicació passin del paper al bit, canvi revolucionari que afectarà, al seu judici, la literatura, encara que la capacitat de l'home per crear mons ficticis, que el caracteritza com a humà, roman intacta. Encara que sigui amb unes altres formes el món literari i teatral continuarà per molts de segles. Després de tot, la capacitat de contar històries és tan antiga com la humanitat.

-Quina és la situació de la llengua catalana a les Illes?

-Des de la meua posició d'observador extern, crec que la llengua catalana està en una situació molt delicada. Aquesta situació està relacionada amb la composició social. La societat mallorquina ha canviat molt ràpidament, els col·lectius lingüístics que la formen, són més heterogenis que fa una sèrie d'anys, i aquest fet condiciona més el futur de la llengua. Tenim un col·lectiu castellanoparlant molt important i també tenim una població que continua essent activa, és molt difícil que aquesta població s'integri dins una comunitat tradicional catalanoparlant. De cada vegada més, aquesta comunitat tradicional catalanoparlant és menys cohesionada. A això s'ha d'afegir una emigració del Magrib i alemanya que aporten la seva llengua i que quan fa l'esforç

d'aprendre una altra llengua aprèn la castellana, no la catalana. Tot plegat crea una situació social molt complicada. En aquesta qüestió es viu una contradicció, i és que tal vegada sigui el moment en què les institucions polítiques estiguin més a favor de fer accions de normalització lingüística, però també és el moment en què la composició social de la població de Mallorca fa que sigui més complicat que aquestes mesures siguin eficaces, i això és un repte.

PROBLEMES D'ÚS DEL CATALÀ ENTRE ELS JOVES

-Hi ha dades concretes que avalin aquesta opinió sobre l'ús del català?, per exemple?

-Xifres no en tenc, però sembla que confirmen aquesta impressió general, problemes de parelles mixtes que molt difícilment tenen com a llengua el català. Hi ha problemes d'ús de català entre els joves, perquè habitualment, quan depèn d'ells, no el parlen. Aquestes situacions, que són clau, fan que el moment sigui difícil. La tendència a usar llengües diferents al català fa que aquest tema sigui complicat, malgrat la bona disposició política quan hi ha una voluntat més decidida de dur a terme mesures de protecció del català.

-Catalunya ens du un cert avantatge.

-Evident, i també passa que a Catalunya la immigració no té la magnitud que té a Mallorca i és més fàcil integrar-la lingüísticament. La població castellanoparlant de Catalunya quasi sempre és de segona generació i a vegades de tercera i de primera generació el nombre és molt inferior al d'aquí, on hi ha una primera generació d'immigrants molt superior.

-S'ha de tenir en compte també que no només hi ha a les Illes una presència del castellà, sinó d'altres llengües socialment molt més importants.

Joan Mas i Vives. (*Maria de la Salut*, 1951). Filòleg i crític literari *Es llicencià en filologia romànica, especialitat filologia hispànica a la Universitat de Barcelona. Es doctorà (1984) a la mateixa universitat amb la tesi El teatre a Mallorca a l'època romàntica*, obra que guanyà posteriorment el premi Jaume Massó i Torrents de l'Institut d'Estudis Catalans. Catedràtic des del 1993, és actualment el cap del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de les Illes Balears.

Ha dut a terme diferents treballs tant d'investigació com d'edició de textos de literats de la Renaixença com Tomàs Aguiló Forteza, Marià Aguiló i Josep Lluís Pons i Gallarza. Aconsegüí el premi Ciutat de Palma (1981) d'investigació pel projecte *Del realisme narratiu a la diversitat actual: dues generacions de poetes mallorquins*. És autor d'una versió modernitzada del *Llibre de les bèsties*, de Ramon Llull (1980) i de *Reflexions sobre poesia catalana* (1982). A publicat diferents articles a revistes i periòdics com *Avui*, *Latitud 39*, *Lletra de canvi*, *Lluc*, *Randa*, *Revista de Catalunya*, *Revista de Menorca*, *Serra d'or* i *Última Hora*.

-El català és vist com una llengua tradicional amb poca funcionalitat moderna, aquesta és la consideració social del català. Aquest fet perjudica enormement el català, fins i tot com a llengua intermèdia, és a dir, que en aquest sentit el català funciona poc.

-Com es pot fer reversible aquesta situació?

-Només és una situació reversible a través d'unes mesures molt dràstiques i enèrgiques que facin necessari el català per a la població que visqui aquí a Mallorca. Però ha de ser realment necessari, en determinades situacions, conèixer i emprar el català, si no hi ha aquesta necessitat, difícilment s'aconseguirà redreçar aquesta situació.

-Quines podrien ser aquestes mesures?

-Aquestes mesures han d'anar lligades a una política lingüística que passi per quotes lingüístiques, foment de l'ús del català a l'àmbit jurídic, exigència de català a oposicions. I això, acompanyat d'acions de promoció, molta promoció a comerços, promoció a través de sindicats, a les relacions laborals, a les patronals, al món econòmic i empresarial.

-Això que apunta vostè és complicat, perquè és difícil obligar l'empresa privada.

-A l'empresa privada se li ha de fer veure que són necessàries aquestes mesures, promoure l'ús del català a l'empresa privada, i crec que hi ha empresaris privats que tenen consciència en aquests temes. S'han de cercar mesures perquè el món de l'empresa estigui en una actitud normalitzadora del català, per exemple, amb compensacions fiscals, que facin atractiva per a un empresari una actitud favorable a la llengua catalana.

-La situació realment és difícil perquè socialment quasi es valora més l'anglès que el català, i ara es comença a valorar molt l'alemany, perquè a determinades situacions és imprescindible, em referesc també al món econòmic i empresarial.

-Sí, és un fet que es pot constatar. També hi ha aquesta manera de ser dels mallorquins que quasi sempre hem estat disposats a vendre l'ànima, som uns comerciants molt característics i venem el que sigui, venem el territori, la llengua i les senyes d'identitat, en definitiva. Aquesta característica s'ha de tenir molt en compte i intentar que no actuï en contra nostre.

-Aquest és el principal problema?

-En definitiva és un problema de consciència nacional, la gent no té assumides unes senyes d'identitat pròpies. La gent que viu a Mallorca hauria de tenir més assumida la seva identitat nacional.

-Continua existint un problema de diglòssia.

-Diglòssia és quan hi ha dues llengües o dues variants de la mateixa llengua, una per a uns usos alts i altre per a uns usos baixos. Aquest seria un problema de conflicte lingüístic, és a dir, llengües que lluiten per un mateix espai, que seria un problema més greu que la diglòssia, en un mateix territori hi ha dues llengües i ambdues intenten ocupar aquest territori. Una diglòssia no té per què ser conflictiva, una cosa serveix per a una cosa i una altra per a una altra, sense que això provoqui desestabilitzacions. En canvi, el conflicte lingüístic és quan dues llengües entren en contacte i una avança i l'altra retrocedeix, per tant, no es manté un equilibri. És més aquest cas, en què una llengua desplaça l'altra, perquè cada una ha de dibuixar el seu paper, el seu mapa.

L'ECONOMIA GLOBALITZADA I LA CULTURA

-Crec que aquest fenomen va lligat a l'economia, és a dir, al poder econòmic, que s'obre pas la llengua que en definitiva serveix per comerciar, per fer arribar missatges majoritàriament?

-Clar. L'economia cada vegada està més mundialitzada. El tema és veure fins a quin punt una economia més globalitzada permet conservar les particularitats de cultures minoritàries. Aquest és un problema global que no sé fins a quin punt serem capaços de solucionar. Hem de pressionar perquè es reconguin aquestes cultures minoritàries.

-A Mallorca ens trobam que el català a segons quins àmbits és minoritari respecte del castellà, però el castellà ja comença a ser substituït per altres llengües.

-El castellà no té cap problema de supervivència. Pots parlar de problema de supervivència del castellà a Puerto Rico, per exemple, però no té el castellà un problema de supervivència en el sentit que pugui desaparèixer, pot desaparèixer d'alguna part del seu territori per pressió d'altres llengües, que també em sembla malament que desaparegui, però globalment el castellà no viu una situació com la del català de cap manera.

-El català viu una situació agònica?

-Crec que està en una situació molt perillosa, agònica no, però socialment és una llengua que està malalta. No sé si aquesta malaltia evolucionarà cap a un agreujament definitiu o si en sortirà, però és preocupant, molt preocupant.

-Ara fa vint anys que es va fer a Balears la primera llei lingüística. Com és que en vint anys ha retrocedit el català?

-Les lleis s'han aplicat d'una manera molt feble i tímida. La situació ara és tan greu que no hi valen timideses, només una acció molt enèrgica en tots els sentits aconseguirà canviar aquesta situació. Fins ara les polítiques lingüístiques que s'han aplicat han estat sempre molt tímides, a l'educació, al món laboral i al del treball, al comerç, pertot han estat tímides.

-I als mitjans de comunicació?

-També s'ha donat aquesta timidesa. I un problema de qualitat lingüística important. S'ha d'aconseguir un model de català per als mitjans audiovisuals que, al mateix temps, sigui eficaç i correcte. TVE a través del centre d'aquí va donar un model bastant correcte durant un temps, hi havia un assessorament, després ha degenerat un poc, ha perdut aquell nivell de qualitat, i les televisions locals cada una fa el que troba i improvisa, i això és dolent. També s'ha d'aconseguir un model d'ús oral de la llengua estàndard i fer que s'usi a les ràdios i televisions locals. Com s'ha de fer? Abocant-hi doblers, fent curssets, formant professionals, perquè a mi em sembla que els locutors, per exemple, improvisen molt, no ho sé, però és una impressió. De vegades sents algú que ho fa bé, però no és la norma general. Hi ha un mallorquí estàndard, no és que s'hagi de fer en barceloní, però aquest mallorquí estàndard no és la norma general. Hi ha un mallorquí estàndard que a TV va funcionar quan hi havia Neus Picó, no es pot deixar perdre aquest model. A la llarga això és més fàcil d'aconseguir que no canviar usos socials. Si les televisions privades posassin assessors lingüístics i donassin més importància a aquests aspectes no seria difícil millorar aquest aspecte.

LES QUOTES DE CATALÀ

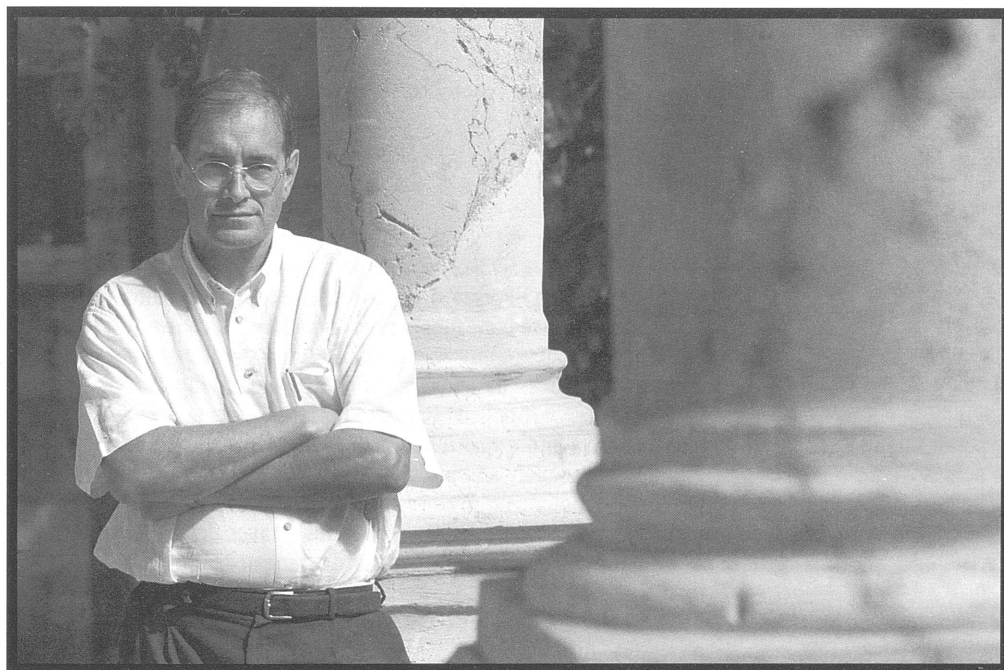
-S'hauria d'aplicar una quota de català a les televisions privades?

-Crec que n'hauríem de parlar, de quotes. S'hauria de fer alguna cosa en aquest sentit. Encara que potser aquesta mesura fos impopular.

-Els empresaris, per exemple, saben que han de donar a conèixer el seu producte en una llengua determinada, han de promocionar els productes per arribar a molta gent. Igual amb els mitjans audiovisuals, el doblatge de pel·lícules.

-Per això s'ha de compensar econòmicament els empresaris que usin el català, no han de perdre-hi doblers, perquè si en perden no aconseguirem res.

-Amb el cinema és clar que no funcionen les pel·lícules en català, no suficientment perquè les distribuïdores i les productores es decideixin a doblar més pel·lícules al català.

-S'hauria de millorar aquest aspecte. L'altre dia hi va haver la firma d'un conveni entre la Generalitat i el Govern de les Illes Balears perquè es puguin veure pel·lícules doblades al català, i algunes distribuïdores entren en aquest conveni. És molt difícil, però s'ha d'aconseguir a poc a poc, encara que s'ha comprovat que és un camp difícil.

-Si canviem de tema, com veu el futur de la literatura?

-La literatura té un problema, i és que el llibre escrit té la competència del món audiovisual, dels mitjans multimèdia. De totes maneres, crec que en aquest món nou de tecnologies avançades, dins la cultura audiovisual, la literatura tindrà el seu paper. El que era la novel·la realista del segle XIX ara es farà a través dels guions i del món fantàstic, i es comercialitzarà en imatges. Precisament la literatura és la capacitat de crear mons imaginaris i fantàstics, i això no desapareixerà. Hi ha mons que tenen la seva raó de ser per la capacitat de creació del que els imagina. Serà ben igual que ara? No ho sé, però serà un factor important de definició de la humanitat, d'allò que ens caracteritza com a homes,

entre d'altres coses, és la capacitat de crear mons ficticis o de narrar mons reals que recreem a través de la literatura. Això es farà en el format llibre de paper o de CD-Rom o de llibres penjats a Internet, o en qualsevol altre suport, però la literatura no desapareixerà, encara que s'haurà de replantejar el concepte de literatura, de redefinir, però en totes les èpoques s'ha redefinit el concepte de literatura. Un trobador medieval no es comunicava igual que una persona que ha tengut la impremta al seu abast. El canvi que hi ha hagut de la literatura oral d'unes determinades èpoques a la literatura escrita, o a la difusió a través de la impremta, a l'època de la industrialització..., poder difondre tantes còpies com vulguis, per exemple, suposa un canvi que crec que és comparable al que es produirà amb l'avanç de les noves tecnologies de la comunicació.

DE LA IMPREMTA ALS BITS

-Ara som en el trànsit de la impremta al bit, els mèdia són bits.

-Sí, és un gran canvi, i naturalment el suport condiciona el producte, i la literatura s'haurà d'adaptar a aquests suports, qui no sigui capaç d'adaptar-s'hi morirà, quedarà fora d'òrbita.

-Es tractaria d'una nova literatura.

-Exactament, seria un conjunt multimèdia, i intervendran en la creació literària molts d'elements d'aquests que faran aquesta redefinició. És encara per venir molta cosa, el darrer en tecnologia queda endarrerit al cap de pocs mesos, no hi ha encara una redefinició, però sí que ha començat a canviar aquest món.

-Ara ja es diu que d'aquí a poc temps hi haurà ordinadors interactius, connectats a la televisió, tal vegada tinguem literatura interactiva.

-Sí, això va cap aquí.

-I del teatre, què opina?

-Trobo que el teatre se'n surt molt bé d'aquests canvis. En aquest moment, el teatre passa per un moment eufòric. Tant el teatre català com el castellà, i no l'afecten massa aquests canvis. Hi ha grups, com la Fura dels Baus que integren tot aquest món, va integrant-se tot això, però el teatre de text recupera molta força. La gent va a escoltar persones que actuen, que es transformen en personatges, en directe, directament, entre el llibre i la pel·lícula no hi ha tanta diferència com entre el teatre i el cinema. El teatre és, ara i aquí, i si hi ha un error és ara i aquí. Un actor pot està bé, un altre dia no tan bé, l'espectacle cada dia canvia un poc, pot ser diferent. Precisament aquest caràcter d'espectacle en directe li dona al teatre una altra vegada força, li fa guanyar punts.

-El teatre d'àmbit català viu un boom que no s'havia vist mai, crec que mai no hi havia hagut tan bon teatre, d'avantguarda i comercial.

-De la Guerra Civil ençà segur que no. És un bon teatre, a vegades de caire comercial, però molt bo. A Mallorca també comencen a sortir grups interessants, sobretot Estudi Zero i Iguana teatre que fan un producte que a la vegada que cerca l'èxit té uns nivells de qualitat acceptables. El teatre s'adapta millor a aquests nous temps, té recursos cada vegada més potents.

-Utilitza elements audiovisuals.

-Sí, mescla coses, el cinema, etc., prenen altres referents, i el teatre té moltes possibilitats, des del teatre purament de text fins al que utilitza això que diem, altres recursos espectaculars o de gènere. El teatre ha resistit molt millor que el llibre.

-Hi ha també una gran influència de l'audiovisual a la literatura, n'hi ha que narren en plans, contraplans i diàlegs cinematogràfics.

-L'escriptor no pot ésser mai al marge del món en què viu. I el món en què viu és saturat d'imatges i d'alguna manera el món de les imatges es fa present a la literatura, s'hi tradueix. Això ja fa temps que és així, per exemple Damià Huguet té tot un seguit de poemes cinematogràfics, jugava amb imatges, Blai Bonet també, com a forma experimental. N'hi ha d'altres que utilitzen la tècnica narrativa del cinema, es viu a un món en què les imatges són molt presents, i això té una traducció a les obres escrites.

-És clar que vivim a una iconosfera. Després hi ha autors que fan una literatura a ritme de videoclip, rapidíssima, centrifugada.

-Com Quim Monzó. En dues pàgines conta una història, és el videoclip. En això hi ha influït molt la publicitat que també té un pes impressionant en aquest món nostre i ho condiciona tot moltíssim. Darrere Quim Monzó ha sortit tota una escola d'aquest tipus de literatura. La publicitat és un factor importantíssim per definir l'estètica d'aquest final de segle. El millor que fan per televisió són els anuncis, la primera vegada que veus un bon anunci t'impressiona, quan l'has vist deu vegades ja et canses, però els anuncis causen una impressió. A l'estètica del final del segle XX el món de la publicitat ha produït una gran revolució.

-Una altra característica del final del mil·lenni podria ser el mestissatge cultural.

-Entès així, com que agafes característiques de pertot, això sí que és molt típic i característic, no hi ha res que sigui només d'aquí o d'allà, això passa més que mai.

LA IDENTITAT NACIONAL

-Aquest és uns dels problemes del nacionalisme, que no hi ha una sola cosa que sigui definitiva d'identitat.

-Crec que el nacionalisme va lligat a la consciència nacional, i si hi ha unes característiques que defineixin una nació, i la població en té consciència, això és l'únic. Si no hi ha ningú que vulgui ser català de Mallorca no serem catalans de Mallorca, serem espanyols, o europeus o res, o no tindrem consciència de ser res.

-Crec que si demanam a un espanyol si és espanyol i, sobretot als més joves, passen.

-O no es tindrà consciència de res, no ho sé. Tal vegada vivim a un món despersonalitzat, no és un problema saber què som, sinó viure. Els més joves viuen a un món molt immediat basat en la vida quotidiana i no es preocupen d'esbrinar què som o on anam.

-Tornant al tema de la consciència nacional, en aquest cas espanyola, Fabià Estapé contava una anècdota divertida. Anava en cotxe de Madrid a La Corunya. Passava per Castella Lleó, després, s'acostava a Astúries i al Bierzo hi havia pintades de "El Bierzo independiente", i Galicia ja era un altre país. Deia ell als excessivament espanyolistes, doncs això és Espanya.

-Malgrat això, jo crec que tenen més consciència nacional els espanyols de la Meseta, els castellans, que no nosaltres consciència de ser catalans quasi ningú no diu: em sent mallorquí, mallorquí i res més. Hi ha hagut tants d'anys de pedagogia espanyolista que es nota. Ara, les darreres generacions estan cada vegada menys preocupades per això, en tenen una vivència més relaxada.

-Cada vegada som culturalment més mestissos, el factor de la identitat no és exclusivament la nostra cultura i la nostra llengua, sinó aquesta mateixa varietat.

-De totes maneres, jo he viscut això de la identitat des d'una perspectiva catalana, en llengua i en cultura, perquè som catalanoparlant i perquè professionalment sempre m'he dedicat a temes de cultura catalana. Com que partesc d'uns pressupòsits culturals molts concrets, crec que aquesta cultura i aquesta llengua només es poden salvar a partir de la consciència cívica de pertànyer a aquest món català que s'ha d'estructurar com sigui, a partir de la independència política o de l'Estat espanyol de model federal o per la pertinença a Europa, no sé com, però a partir de saber on és la cèl·lula original, trob que això s'ha de tenir clar.

-No troba que l'única possibilitat de salvar aquest tema nacional és amb un nacionalisme econòmic, plantejat en els temes econòmics perquè per mantenir tota l'estructura de l'Estat amb tants desequilibris serà lògic que sigui a partir de la independència econòmica de cada territori per anar a un model d'aquest tipus. Vostè pensa que tenim una Catalunya rica?

-Crec que sí. Les estructures econòmiques són molt diferents. Bé, però amb un plantejament econòmic d'aquest tipus, la cultura en pot sortir beneficiada? Potser sí, a mi m'interessa que la cultura en surti beneficiada. No sé com funciona el món econòmicament, però hi ha una relació evident entre economia i cultura. És important que els factors econòmics que tenen pes dins la societat tinguin clar que la cultura forma part del seu bagatge. Seria un ingenu si pensàs que els elements econòmics que funcionen a la societat no són decisius a l'hora de definicions culturals, el que passa és que jo no sé moltes coses d'economia i no sé dir cap on s'orientaran i amb quin pes prendran part aquests factors econòmics a favor de la cultura. Això és el que jo no sé. Però si interessa diferenciar-se i marcar les distàncies, és important l'element cultural. Quan es marquin les distàncies des del punt de vista econòmic també interessarà cercar altres fets diferenciadors.

-Ens hem allunyat del tema literari. Com veu la literatura a Mallorca, en format llibre?

-Bé, no la veig gens en crisi, al contrari. Surten autors. Això per a mi és una sorpresa. Cada vegada que form part d'un jurat de premis la sorpresa és veure que continua havent-hi gent que s'arrisca amb primeres obres, que té molta d'il·lusió en la literatura i que està disposada a dedicar la vida a aquest quefer literari. La literatura a Mallorca no està gens en crisi. Mallorca produeix una quantitat extranormal d'escriptors. També produeix obres de qualitat en gent jove.

-No troba que hi ha massa refregits de tesis doctorals?

-Aquesta és una altra història. El món de l'erudició i de la investigació cultural, per definició, és minoritari. No crec que se'n publiquin massa, al contrari, crec que s'ha de continuar donant suport a aquest tipus d'activitat, perquè no és gens considerada socialment i, a la llarga, és molt útil saber d'on venim i qui ha estat cadascú. La definició històrica de la cultura és tan important com el disseny del

mapa actual, i aquesta definició històrica només es pot fer a través de la feina erudita. La feina erudita dóna uns productes que, certament, són avorrits, mals de comercialitzar i de publicar.

LA PRESENCIA DEL CATALÀ AL MERCAT

-Crec que se'n publiquen bastants, subvencionats.

-Jo crec que encara no se'n publiquen a bastament.

-Volia tocar, precisament, el tema de les subvencions, que acaben per publicar aquest tipus d'estudis, perquè és el més fàcil o el que tenen més a l'abast les editorials. El català ha d'esser al mercat i ha de poder competir, és a dir, que tal vegada no convé subvencionar tant de llibre i sí donar una igualtat d'oportunitats, perquè els autors de qualitat o acceptats s'obrin camí.

-Això que vaig a dir ara ho he dit més d'una vegada: el problema és que molts d'editors quan han cobrat la subvenció no es preocupen prou de promocionar el llibre. Sembla que la subvenció queda justificada només pel fet que surti el llibre. Vaig dir això, i vaig tenir problemes amb qualche editor. No estic en contra que se subvencionin els llibres en català, sinó que no es promocionin els llibres que s'editen, que tinguin una distribució molt deficient i el màrqueting no funcioni. Si no se'n fa publicitat, si no es difon el producte i el llibre queda al magatzem, no farem res. Això passa amb determinats llibres.

-No es posen al mercat obres que puguin funcionar per elles mateixes, tal vegada seria necessària una "liberalització" del mercat, encara que fos amb una subvenció.

-A Mallorca trob a faltar l'editor que tinguí una perspectiva comercial. A Catalunya sí que es produeix. Veim que Enciclopèdia Catalana pega fort amb Proa. Planeta s'interessa per l'edició en català i això vol dir que alguna cosa s'hi mou. En canvi, no veig cap editorial que aquí funcioni en aquestes coordenades.

-Hi ha els llibres de personatges mediàtics que potser siguin un símptoma de normalitat positiva.

-Els best sellers en general, siguin o no de personatges mediàtics, en aquest cas de TV3, Toni Soler, Buenfente, etc. són importantíssims, perquè creen hàbit de lectura, mites literaris i populars lligats a la cultura catalana. Per tant, és importantíssim que existeixi aquest tipus de literatura. Però també m'agradaria que existís una literatura d'alta qualitat, d'elit i no estic gens empegueït de dir-ho així, que al

mateix temps que existeixen aquest best sellers, també hi hagués aquests bons llibres, les dues coses han de ser possibles.

-No veig jo actualment cap primera figura a la literatura catalana, cap destinat a clàssic.

-No em preocupa tant el fet que ara no hi hagi cap clàssic, parlem entre els més joves, com saber si tenim el llevat suficient perquè a un moment determinat surti una primera figura. I crec que tenim el llevat suficient perquè en qualsevol moment pugui sortir un altre Llorenç Villalonga. El que passa és que s'ha de deixar madurar els joves, perquè hi ha molts de joves que escriuen i que ho fan bé.

-Tal vegada que no sorgeixi cap figura molt rellevant estigui lligat a la crisi de la literatura en aquesta transformació?

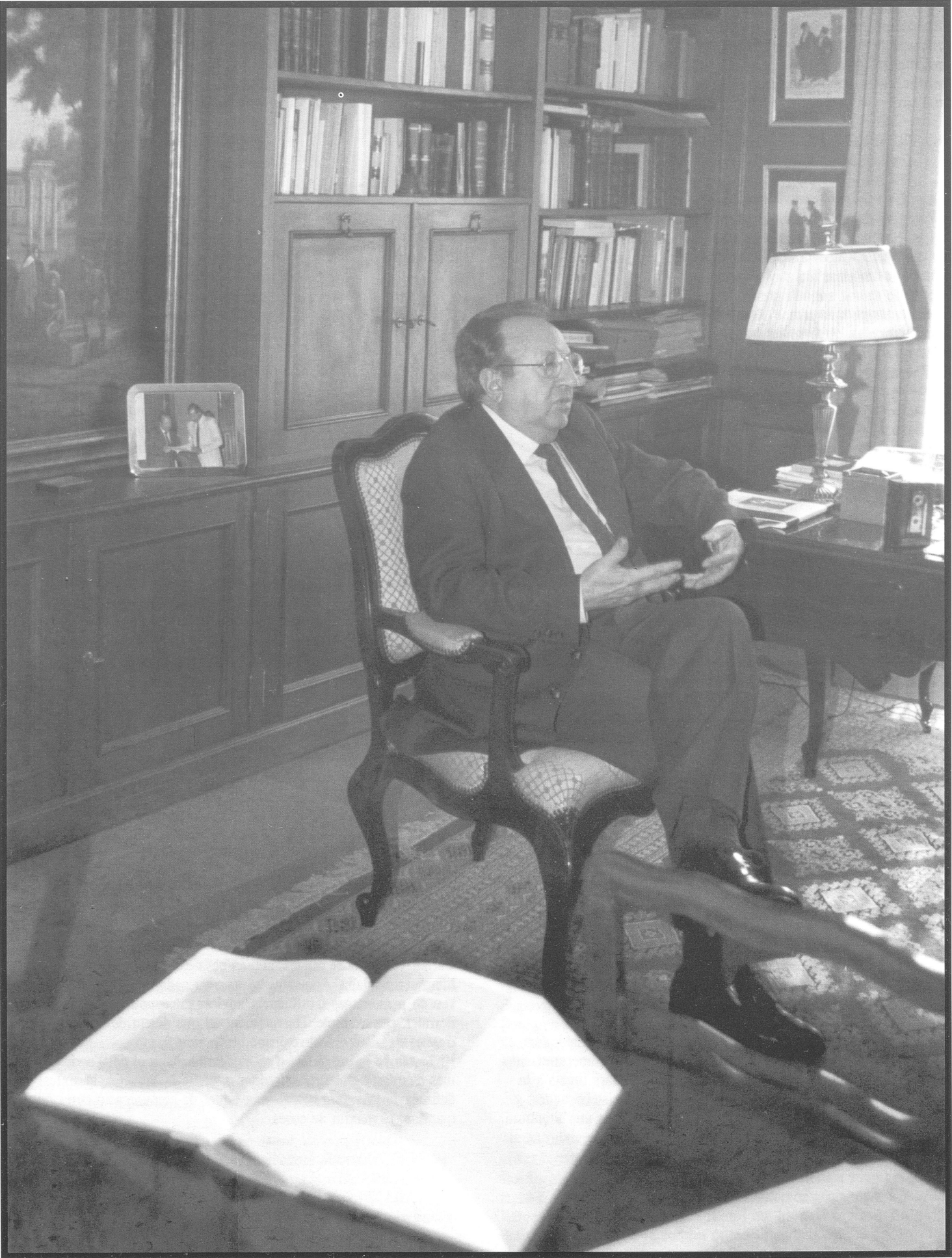
-És veritat que ara no tenim cap far literari, també és que no ens deixam enlluernar. A mi quan tenia vint anys tots els autors em semblaven extraordinaris i ara em costa més trobar que un autor és veritablement bo. Al món

català hi ha autors importants com Gimferrer, Comadira. Gimferrer és un possible Nobel, però és veritat que ja és gent gran, com Peruchó que té molta vàlua, encara que sigui heterodox, és molt interessant i té una cultura impressionant, i en català té una obra interessant i extensa. Gimferrer i Peruchó han tengut una dedicació total a la literatura, Peruchó, encara que hagi estat jutge, sempre ha tengut vocació literària, de forma quasi obsessiva, i de Gimferrer no en parlem, és tot literatura!

-La literatura encara té bona salut i sorgirà algú important?

-Crec, efectivament, que la literatura se sabrà adaptar, com deia abans. El món literari estarà cada vegada més influït per la imatge i per la publicitat i de cara a un futur es donarà la globalització cultural, les influències més diverses, perquè cada vegada som més permeables a les altres cultures, a la cultura americana, anglosaxona, més ben dit. La influència anglesa a la cultura va començar a principis de segle i ha anat a més. Això ja ho va dir Carner, quan Carner va aprendre anglès, alguna cosa essencial va canviar a la literatura catalana. Aquest canvi ha anat cada vegada a més. I això es veu en personatges d'influència anglosaxona molt marcada com Ferrater, per exemple. Darrerament, el que dèiem de Quim Monzó i d'altres que han dut el realisme brut americà, etc.

Hi ha també la influència d'un cert humor com el de Woody Allen. A més d'aquesta globalització, doncs, també la brevetat, la síntesi, defineix la literatura actual, una unitat de comunicació curta mínima que doni el màxim de coses.

La dreta incapaç, l'esquerra hipotecada

Entrevista a Bartomeu Sitjar

per Constança Forteza

La dreta no va ser capaç de governar com una dreta i, en aquests moments, el PSOE està hipotecat pels radicalismes integrats en el Pacte. Conseqüentment, l'única salvació possible ha de venir de la mà d'UM i de Maria Antònia Munar. Aquesta és la simplificació màxima de la tesi que defensa l'advocat Bartomeu Sitjar, tesi on, una vegada més, Maria Antònia Munar brilla en el centre de l'univers polític que coneixem. Sitjar acusa els conservadors de no haver resolt els problemes substancials - territori, aigua, carreteres, energia- d'aquestes illes i preveu un futur encara pitjor si, dins l'actual coalició de Govern, el PSOE no posa ordre dins la casa. I, com a misser, anuncia i adverteix que els tribunals començaran prest a demanar responsabilitats econòmiques als polítics que, volent guanyar eleccions, s'han carregat la seguretat jurídica. A Bartomeu Sitjar la salut li ha jugat darrerament alguna mala passada, circumstància que no li impedeix mostrar-se com sempre: viu, temperamental, convençut de la seva heterodòxia i feliç de continuar empipant.

Bartomeu Sitjar Burguera va néixer l'any 1934 a Santanyí. Dirigeix un dels despatxos d'advocats amb més influència en temes urbanístics i econòmics. Al llarg de la seva carrera ha compaginat, fonamentalment en els anys setanta i vuitanta, l'activitat privada amb l'activitat política. Ha ocupat càrrecs professionals com la presidència del Banc Agrícola de Pollença (avui, Banc de Dipòsits) del 1972 al 1975 o l'assessoria jurídica del Banc de Crèdit Balear (1972-1992). Ha estat també degà del Col·legi d'Advocats de les Balears i vocal del Consell General de l'Advocacia del 1987 al 1997. Des de 1990 és vicepresident de la Mútua Balear. La seva activitat política es va concentrar en els primers anys de la democràcia. En 1974 fundà, amb Joaquín Garrigues Walker, el grup *Libra*, embrió de la Federació de Partits Demòcrates i Liberals (1975) que, posteriorment, es va integrar dins la UCD. El 1977 va formar part de l'executiva d'aquest partit a les Balears. Del 1978 al 1983 va ser president de la Junta del Port de Palma. El 1982, després de la dissolució d'UCD, va fundar el Partit Demòcrata Liberal de les Balears del qual en va ser, fins el 1982, president. És casat i té dos fills, un dels quals exerceix com a advocat en el seu despatx professional.

-Quina valoració global fa de les raons per les quals s'ha produït un canvi substancial a les estructures del poder?

-En realitat, el perquè no és únicament remissible a allò que han ofert els resultats electorals; aquí també hi ha una sèrie de circumstàncies personals, de venjances i d'enrabiades personals entre els uns i els altres. Finalment, l'electorat i la societat no han pintat res. Ha estat el tots contra un i, més aviat, la venjança d'un parell de persones. Això, juntament amb les actuacions de molta de gent del PP ferida pel seu mateix partit des de fa temps, amb les conseqüències que hem vist. Sense oblidar la influència que ha tengut, en tot aquest entramat, el paper d'algun conseller àulic amb la fel al seu interior des de fa segles i que s'ho ha passat bomba aconseguint fotre fora el PP. Això és tot, la societat no ha pintat res. A mi m'hagués semblat molt bé que hagués estat una cosa d'eleccions i de ciutadans i, de fet, es necessitava un canvi, a pesar que aquestes no són maneres. Si hagués estat un canvi, diguem-ne, natural, un canvi a favor del PSOE i d'UM, m'hagués semblat fantàstic. O, fins i tot, un canvi mixt, encara inèdit però que, més aviat o més tard, es plantejarà en aquest país, quan el PSOE i el PP baixin les armes per decidir-se, d'una vegada, a governar aquest país o aquests països, el que sigui, i es deixin de beneïtures. La demostració que aquesta entesa és nefasta és el que passa a les Balears. Ara, a Mallorca, tenim un Consell Insular amb govern i un Govern que no té govern, i no en tindrà. En el moment que les transferències hagin passat

del Govern als consells, possiblement això funcioni, almenys a Mallorca. Mentre no es facin les transferències, no tndrem govern.

-És difícil d'entendre, per què considera que l'electorat no té res a veure amb el pacte vigent?, pacte possible en funció de regles que són iguals per a tots. Si es possible, és legítim.

-Alerta, jo no discuteix la legitimitat d'aquest Govern. És legítim però, al meu entendre, no és democràtic. No pot ser un govern on moltes decisions, molts de temes, depenen de la decisió de partits que representen un 5% dels vots. Resulta que dels partits presents al Govern tots tenen el paper que teòricament els correspon menys un, precisament el partit que més l'hauria de tenir, què és el PSOE. Un govern amb una influència enorme de sectors minoritaris, amb la presència de grups com Els Verds, que, al final, són governats per Greenpeace, pel senyor Pastor. Qui ha de tenir la força, que és el PSOE, està absolutament mediatitzat per aquests factors i, a més, pel seu mateix partit. El senyor Antich fa un esforç enorme per fer les coses més o menys bé, tria persones que estan ben preparades però, de sobte, surt el senyor Joan March, el rei del partit, i li diu que no, que ha de col·locar aquests altres que no saben res, però que, en qualsevol cas, faran "el que jo els digui". I el resultat són aquestes "razzies" indiscriminades que hem vist dins l'Administració per llevar gent i col·locar-ne d'altra.

-Si a pesar de tots els problemes que exposa, finalment aquests partits governen, deu ser perquè tenen un factor de cohesió molt fort. Què ha fet el PP per aconseguir aquesta cohesió?

-Aquesta és una altra qüestió. El PP ha oblidat la primera lliçó que ha d'observar qualsevol polític, que és la humilitat. Al PP l'ha perdut la supèrbia, l'ha perdut pensar "la política som jo, el país som jo i els altres no compten". Durant anys ha tractat malament la gent d'UM, tots sabem les coses que han passat. A més, en el cas d'UM no es tractava únicament de Maria Antònia Munar, és que el PP va empenyar un munt de gent més, i per a la gent d'UM la sang havia arribat al riu. I, clar, a l'hora de la veritat, quan arribaren les eleccions, els del PP ja sabien que no tendrien la majoria absoluta i, a pesar d'això, no feren res. De fer alguna cosa, el PP l'havia d'haver feta abans de les eleccions, no després. Després era molt difícil. I després de l'hecatombe, sobretot a Menorca i a Formentera, el PP, en lloc d'entonar el mea culpa es va seure amb la mateixa supèrbia i va dir: nosaltres continuam aquí. I alerta!, el que va ser definitiu va ser l'actitud de Maria Antònia Munar que, des del primer moment, va dir: jo vull això; i els partits del Pacte li ho donaren. Si després han considerat que han cedit massa, aquesta és una altra història. De qui és la culpa? La culpa és del PP i de ningú més. Es veia venir, ells sabien que perdien, encara que no s'ho creien. Fins i tot, tenien gent del PP de tota la vida que votava Maria Antònia Munar perquè els controlàs, no volien que el PP tengués majoria. I aquí és on s'ha muntat el santcris. Aquesta gent diu ara: escolti, que jo he votat UM perquè em controlàs el PP no perquè em posàs Esquerra Unida i Els Verds en el poder. Si s'hagués fet un pacte tripartit entre PP, PSOE i ella, encara. Però això d'Els Verds, i d'Esquerra Unida, i això de Càmera, això no ho volia ningú, no s'ho empassa ningú.

EL CANVI ÉS BO

-Al marge que UM és, al cap i a la fi, un partit minoritari com ho poden ser Els Verds i EU, no considera que dramatitza excessiva-

ment la presència d'aquests darrers grups al poder i que, finalment, és bo per a tots que entrin en les institucions, que es reciclin i hagin de decidir?

-El canvi és bo, tot canvi és bo. Quan jo estudiava filosofia estudiàvem Heràclit, i Heràclit deia que l'únic permanent és el canvi. Per tant, el canvi no només és bo, sinó que és necessari. Però, alerta, algú ha d'encapçalar aquest canvi. I aquí he de dir que, al meu entendre, els que han de comandar el canvi són UM i el PSOE. La impressió que dona des de fora és que no es governa per majoria, sinó en funció de les minories. Què passa? És bo que governin Els Verds, etc.? Sí, clar que sí, clar que ho és. Però hi ha coses que no són negociables, que ara es perden en discussions irreal. Per exemple, en aquests moments, consider que és una irresponsabilitat continuar discutint sobre les carreteres. Em sembla molt bé que donin suport al tren en determinats trams, però hi ha trens, que diuen que volen implantar, que són veritables aberracions. S'ha de pensar que, en un futur, el tren s'haurà de mantenir i parlen d'alguns trajectes que, d'arribar a implantar-se, s'hauran de tancar en un termini de cinc, sis, o els anys que siguin. Al marge que, es miri com es miri, el tren no resoldrà el problema de les carreteres. Senyors, quina és la nostra situació? La nostra situació és la d'una comunitat turística amb un parc mòbil que, amb els cotxes de lloguer i els autocars, duplica el de la resta d'Espanya. I aquesta gent, el turista de rent a car i el de l'autocar, no agafarà el tren, perquè el tren no cobrirà les seves expectatives. I els mallorquins, per molt que diguin, tampoc no agafaran el tren, a veure si s'ho fiquen dins el cap. Quin és el problema principal? Que tenim les pitjors carreteres de l'Estat. Per tant, tornar a reconsiderar què feim o què no feim amb les carreteres, és una burrada, es miri com es miri. S'ha de dir ben clar: senyors, feis el que vulgueu amb el tema del tren, encara que tot el que es faci s'hagi de tancar d'aquí a cinc anys. Ara bé, els doblers de les carreteres, per favor que no es toquin. Ja haurien d'esser fetes. Si tenim en compte els estudis que hi ha sobre el mal estat de les carreteres, sobre la urgència que hi ha a l'hora de resoldre els problemes de la xarxa, sobre els accidents, s'ha de dir ben claret que els polítics que han de decidir i no decideixen són els responsables morals i econòmics de les morts i dels accidents. I fins que aquí no ens llancem definitivament sobre els tribunals per demanar responsabilitats als que són responsables, aquest tema no es resoldrà.

-En aquest cas, també s'haurien de demanar responsabilitats a l'anterior Govern popular, que va demorar el tema per qüestions electorals.

-El PP ja hauria d'haver fet aquestes carreteres. Però tenia por. El problema que té una societat, que en aquest cas sempre hem dit que és de dretes, és que quan governa la dreta, sempre per vergonya i per por, intenta governar com si fos l'esquerra. Per por d'una pèrdua de vots que, a la fi, tampoc no és real. I resulta que quan arriba l'esquerra fa el que ha de fer, governar com una esquerra. Però és que en aquest tema l'esquerra no necessita fer res pus, només necessita cometre els mateixos errors que el PP.

-Des del seu punt de vista, per què la dreta presenta aquest complex a l'hora de defensar els temes que li són propis, perquè no té veus qualificades per opinar i per donar suport als seus programes?

-La dreta d'aquest país, si parlem de dreta civilitzada, es va acabar amb UCD. Després va venir una cosa que es va autoanomenar dreta,

però que no és ni dreta ni esquerra, sinó simple defensa d'interessos. Professionals dels càrrecs polítics o de l'Administració, res pus. Però, clar, si vols aprofundir amb ells sobre temes conceptuals, arribes a la conclusió que no en tenen ni punyetera idea.

-No és aquest menyspreu a les idees, a la cultura, una de les qüestions de fons que afecten la dreta?

-Sí, sí que ho és. Quan medites i penses alguna cosa i els fas la reflexió et trobes amb el menyspreu. Si hi ha alguna persona a la dreta que arriba a unes conclusions, que pensa, que naturalment extreu unes conclusions i demana coherència, és automàticament qualificada de "roja". I això és el que els ha passat a alguns, entre ells a mi. A mi sempre m'han odiat més des de la dreta que des de l'esquerra. I tot per demanar racionalitat i coherència. La dreta a aquestes illes no és dreta ni és res, és una simple agrupació de persones amb interessos determinats que són incapaces de fer la política que han de fer, perquè sempre tenen por. I això és així des dels temps d'UCD. S'acaba UCD, molt bé, ens anem tots a casa. S'acaba el PP? Doncs bé, aquí s'ha de crear una nova carrera, que es diu "assessoria", per col·locar tothom. I és que clar, no saben fer res, perquè mai no han fet res en tota la seva vida. Aquest és el gran drama. I així estam: amb una dreta que ha governat anys i no ha estat capaç de fer coses tan bàsiques com unes bones carreteres.

-Seria capaç de fer un auguri sobre què passarà ara?

-No es poden fer auguris. Només es poden deduir algunes coses. Per exemple, es pot deduir que el Consell de Mallorca funcionarà, perquè, a pesar del PSM, té un govern que comanda. I, es vulgui o no es vulgui, les coses funcionen quan algú comanda. L'altre? Doncs, de l'altre, del Govern, es pot dir que Antich intentarà governar, que intentarà que els seus consellers facin la seva política; això si no es deixen acovardir per les exigències polítiques dels seus socis minoritaris. I tornem al tema de les carreteres, al de l'aigua, al de l'energia, a totes les qüestions que havia d'haver resolt el PP. És que, alerta, si continuem així, d'aquí a dos anys ens trobarem amb problemes de tallades d'energia diàries. En el tema del gas, som a les mateixes. Per què no es fa el port energètic d'una vegada? Que es faci on sigui, però que es faci. I què passarà amb aquestes qüestions? Crec que el pobre Antich no ho passarà massa bé. Els del PSM van a la seva, i tant la gent del PSM com la d'Els Verds són uns fonamenta-

listes. I és evident per a tots que governar una coalició amb fonamentalistes és molt difícil.

-Les declaracions que fins ara ha fet la representant d'Els Verds al Govern semblen més contemporitzadores que fonamentalistes. Ha ressaltat que forma part d'un govern de coalició i que les decisions no són només seves, sinó d'aquesta coalició.

-Sí, però tenim un problema darrere, el de les opinions del senyor Pastor. Opinions que tenen un missatge darrere: "escoltin, què no sabeu que qui governa aquí som jo". Es reuneix el senyor Pastor amb els que sigui i l'ordre subliminal és: alerta, que aquí el poder el tenim nosaltres, que heu de fer el que nosaltres deim. Si l'esquerra governa

i governa de veritat, no a favor dels interessos d'unes persones o d'uns grups, sinó a favor de les necessitats dels ciutadans, la dreta sociològica li donarà suport. Li donarà suport. Recordem els problemes del PP amb l'ordenació del territori, que va governar en funció dels interessos d'uns senyors molt determinats, els interessos dels hotelers. Els hotelers governaven, i la resta de la societat estava rabiosa. Si aquest nou Govern es col·loca al seu lloc i governa, les coses aniran bé. Però pel que veim fins ara, aquesta gent no governa.

-En matèria d'ordenació del territori, l'actual coalició ha tret fins ara unes mesures reformadores de les Directrius que no afecten substancialment la norma, únicament l'amplien.

-Però és que en el tema del territori l'aspecte substancial no és si les reformes fetes ara són o no marginals, la qüestió és una altra, una qüestió tan important que s'ha de resoldre. S'ha de dir ben alt que ja està bé, que no es pot funcionar així. Des de fa més de quinze anys

una sèrie de gent, entre la qual em trob, demana una cosa fonamental: seguretat jurídica. La seguretat jurídica mai no ha existit en temps del PP. I ara, pel que veim, duim el mateix camí. L'Administració anterior feia estudis, comptava amb documentació exhaustiva sobre per on havien d'anar les coses. Però en matèria de territori les decisions, una darrera l'altra, sempre s'han pres sense tenir en compte l'assessorament jurídic. I aquí hem de valorar un altre factor: la influència que ha tenguut en el tema del territori la gran catedràtica que és Margarita Nájera. Ella tota sola, més llesta que ningú, ha creat un exemple que tots han seguit. Si, al seu ajuntament, tots els informes dels juristes i dels tècnics diuen que una cosa no es pot fer, ella imposa la seva decisió política. I si és necessari, cerca i paga al mercat els informes jurídics que li donin la raó, que li facin el vestit a la mida per cobrir-se. I clar, allò que era blanc, un any després resulta que és negre. I això és una tragèdia, perquè, a poc a poc i entre tots, es carreguen la seguretat jurídica. Sincerament, aquest tema és tan preocupant que consider que s'ha d'acabar d'una vegada. I si els polítics no acaben amb aquest tema, seran els ciutadans que ho faran. Quan en un tema concret es declara la responsabilitat de l'Administració, s'hauria de declarar també, en el mateix acte i en el mateix moment, la responsabilitat personal dels que han pres l'acord. Crec que quan una persona pren una decisió ha de saber que no només n'és responsable polític, sinó que la responsabilitat cau sobre la seva butxaca. I anem alerta, perquè aquí, quan comencin a caure sentències -i no passarà molt de temps perquè en comencin a caure- a algun polític, que tal volta ja fa temps que és a ca seva, el sentirem plorar. I, a partir d'aquí, les coses canviaran. Ara, quan es recorre algun assumpte urbanístic ja es demanen els noms i els llinatges d'aquells que votaren a favor de l'acord recorregut. Perquè si es té una sentència que estableix la responsabilitat d'una administració en un tema urbanístic, de manera immediata es demana la responsabilitat personal dels que votaren aquell acord. Els ciutadans han començat a perdre la por d'arribar a aquests extrems; i serà molt bo per als administradors advertir que, en alguns temes, no s'hi juga només la seva posició ètica, sinó també la seva butxaca.

LA DRETA I LES DOT

-Però, tal com estan les coses, sembla bastant clar que la gent demana als polítics que protegeixin el territori per damunt d'altres interessos.

-No. La drete no tenia perquè haver fet les DOT. Les varen fer pensant a guanyar vots de l'esquerra i, lògicament, no ho aconseguiren. Però és que, a més, la protecció del territori no es pot fer per aquest camí. Anem, per exemple, al tema del sòl rústic. El problema del rústic no és si 14.000 metres quadrats o 21.000 metres quadrats, el problema és la capacitat dels propietaris, siguin titulars de 14.000 o de 21.000 metres, de tenir cura sobre aquest bocí de terreny. Aquí, i ja són anys dient les mateixes coses, el que s'ha de fer és obligar el senyor que vol edificar en sòl rústic a fer dues coses. Se li ha de dir: molt bé, vostè edifica una casa a sòl rústic però amb dues condicions; una, edificar de manera tradicional, d'acord amb les normes del camp. Segon, vostè, una vegada edificat, està obligat a mantenir i a tenir cura d'aquests metres quadrats. I si no en té cura, si no els manté, li caurà una sanció anual equivalent al cost de tenir-ne cura. Què és el que aconsegueixes amb això?, en primer lloc, mantenir el sòl rústic en bones condicions, sobretot a la muntanya. I el que és més important: evitar els incendis. No es tracta de 14.000 o 21.000 metres o els que siguin, es tracta de no permetre l'abandó de les

condicions d'edificació i d'establir la neteja obligatòria. I això és el que no discuteixen, només discuteixen de metres quadrats.

-Però la qüestió de fons sobre el sòl rústic és si deixam que Mallorca es converteixi en un gran espai totalment ocupat i amb finalitat residencial.

-Això no es pot evitar, això passarà siguin 14.000 o 21.000 metres. Avui matí he llegit: "Tramuntana, parc natural". Això és el final de Tramuntana, aquí el foc farà net d'un dia a l'altre. La gent de la Serra és a punt d'abandonar. Ara resulta que ha de ser parc natural? Doncs, la reacció del propietari serà dir: a partir d'ara ja no tudaré més doblers, ja no tindrè cura d'aquesta finca, s'ha acabat, que m'ho pagui l'Administració. Jo vaig viure allò d'es Trenc, la gran burrada dels ecologistes. Ara tendriem una platja fantàstica, arreglada i amb un hotel entre la vegetació. I, en canvi, tenim el desastre que tenim, a més del greuge al pobre municipi de Campos. I ara Campos torna a rebre amb la supressió del camp de polo! Jo no sé si aquest projecte, del qual no en tenc ni idea, és bo o dolent, el que sí sé és que els promotors fa dos anys que tramiten i que, en aquest període, han negociat amb tots, amb tots els partits polítics, amb el PSM, amb els socialistes, amb el PP, amb tots. I resulta que aquesta gent pretén fer el polo en uns terrenys assenyalats pels polítics a canvi de no tocar-ne altres. Això és la cerimònia de la confusió, això no pot ser. Els varen dir: aquí no, aquí sí. I ara, tampoc aquí. Molta de gent està farta i no per les mesures proteccionistes, sinó perquè no saben què poden fer. No hi pot haver una situació pitjor. I no ens enganyem, aquí darrera s'hi troba el problema dels hotelers, els grans socis de la drete. Els hotelers no volen, de cap de les maneres, que es construeixi res. El primer que ha de fer Antich és posar els hotelers al seu lloc. Ja està bé!

SEGURETAT JURÍDICA

-Creu que és Maria Antònia Munar qui ha de fer el paper de contrapès en aquests temes?

-Realment no ho sé. El que sí sé és que veig Maria Antònia molt preocupada -molt obsessionada, ho puc assegurar- per la qüestió de la seguretat jurídica. Clar, ella només ho podrà facilitar quan tenguí les transferències sobre el territori a la mà. Ella ha tenguut la prudència de no voler entrar al Govern balear. Al Consell, donat que governarà ella, almenys la gent sabrà on som. Després es podrà estar o no d'acord, però almenys tindrè una institució on es governarà. El Consell, tal com estan les coses, m'ofereix confiança. En canvi, no tenc cap confiança ni una en allò que pugui sortir del Govern, no perquè governin els que governen, sinó perquè no funciona. Fa temps que jo, quan he de menester alguna cosa a una conselleria, la deman per escrit i vull la contesta per escrit. Ara tenim una administració paralitzada, et dirigeixes a una conselleria i ningú no sap res, no trobes ningú que conegui de què van les coses. D'allò que jo conec només veig dues conselleries que funcionin: Hisenda i Turisme. Clar, són les dues conselleries on arribaren els titulars corresponents i digueren: senyors, tots al seu lloc a fer feina. En canvi, a altres, entraren arrasant i es dedicaren a arraconar els tècnics

-En funció dels seus comentaris, sembla que li agradaria fer de pont entre la drete i Maria Antònia Munar.

-Jo l'únic que dic és que Maria Antònia Munar pretén governar. Així

com el PP no va governar i aquests d'ara tampoc no ho fan, en canvi ella, més bé o més malament, vol governar. A mi m'és igual qui hi ha o qui no hi ha, el que vull és que governin. I governar no és fer actes simbòlics. La reforma de les DOT no l'entén ningú. En realitat, ningú no entenia les DOT, i ara, tampoc no s'entén la reforma.

Sembla que varen triar la lectura única perquè és impossible llegir-la dues vegades. A les institucions hi ha uns serveis jurídics que se suposa que són molt competents; què passa, per què no els utilitzen? Des d'un punt de vista egoista, com a misser en un despatx professional, m'estim més que no els utilitzin, perquè així ens arribarà més feina, més plets. Però, clar, com a ciutadà, això és un desastre. Des de fa anys, quan faig un informe urbanístic, a peu de pàgina afegesc: això és així ara, d'aquí a dos anys no sé com serà. Com a misser he de poder donar un consell, per això em paguen, és la meva obligació professional. I no en puc donar.

L'IMPOST TURÍSTIC

-Què opina sobre el debat del cànon ecològic?

-Miri, aquí ve un tipus de turista a passar una setmana i, per això, paga 6.000 pessetes, perquè les altres 4.000 són per a l'avió. Aquests turistes no ens paguen ni l'electricitat, ni l'aigua, ni les carreteres. En canvi, el turista residencial que té aquí una casa paga els seus impostos: paga l'aigua, la contribució urbana, l'energia, els fums, etc. Fan, fins i tot, la declaració de patrimoni. Per tant, que paguin els turistes d'hotel. Han de pagar ells o han de pagar els hotelers. I aquest argument que diu que un turista que paga deu si ha de pagar onze no vendrà, no és un argument. Si és així, que no vingui. Jo no he de pagar la seva dutxa o la seva electricitat. De la mateixa manera, les empreses de cotxes de lloguer haurien de pagar un impost especial que es pugui invertir a les carreteres. El lloguer de cotxes és el més barat d'Espanya. Jo no he de tenir un problema d'aigua o electricitat a causa d'ells o dels hotelers.

-Què li espera al Partit Popular a partir d'ara?

-En primer lloc, han de decidir què són. No ho saben encara. Des de fa un temps es defineixen com a liberals conservadors, definició que és un impossible, un liberal mai no serà conservador, i un conservador mai no serà liberal. Han de saber on són, i han d'escometre una

renovació total, que ha de venir de fora. En aquests moments, tenen una gran oportunitat, entre d'altres raons perquè el PSOE, com a partit, està pitjor que ells. En el cas d'UM, potser que, si manté la seva estratègia, li llevi una bona part al PSM. Encara que UM corr el perill d'equivocar-se, juga amb una combinació entre nacionalisme i liberalisme, i aquesta torna a ser una combinació impossible. I el PP necessita una revolució, el triomf de Matas dependrà que pugui muntar el seu equip amb una altra gent. Ha de muntar un partit per servir la societat i no determinats interessos. I cercar gent nova i competent, gent que no sigui d'aquesta que entra a la política per cobrar el doble del que cobraria si treballés al món privat.

Amb els peus a terra

Entrevista a Carles Moyà

per Jordi Calleja

-Vostè ha viatjat més en quatre anys que la majoria de mallorquins en tota una vida. Tot i això, sempre que pot torna a casa perquè creu que Mallorca és el millor lloc del món. Què li diu a Carles Moyà la paraula ecotaxa?

-Crec que és una bona idea. Jo, per exemple, he de pagar a molts d'aeroports taxes per al manteniment de l'aeroport, i aquí pot ésser per a coses necessàries com la conservació del medi ambient. Els mallorquins hem d'aprofitar el que tenim i el fet que molta gent vulgui venir a la nostra illa. Podem aconseguir que el turisme dugui coses bones no només per a l'economia de la comunitat, sinó també per poder conservar el nostre medi ambient.

-Què pensa quan cada vegada que torna troba noves urbanitzacions i veu com Palma s'estén irremeiablement com una enorme taca cada de dia que passa?

-Això no només passa aquí, passa per tot. No podem aturar el creixement. Jo que durant el circuit he de viatjar cada any a les mateixes ciutats veig com totes creixen moltíssim. Crec que els mallorquins ho veim amb una certa preocupació, però no s'hi pot fer

"Si un jugador de futbol no té el seu dia, l'entrenador el pot canviar per un altre tan bo com ell, en canvi en el tennis és o tot o res, si estàs bé en gaudeixes des de la primera pilota, i si no ets al cent per cent ho patiràs fins a la darrera jugada". Així de gràficament s'explica Carles Moyà, que en els darrers sis mesos ha sabut què és arribar al número 1 del món, lluitar sense èxit per conservar el lloc i assimilar que encara ha de fer moltes coses dins l'exigent món del tennis. Aquest mallorquí de vint-i-tres anys no és amic de la política, però creu que els canvis han de ser per millorar. Moyà, per exemple, es mostra partidari de l'ecotaxa i de les estratègies dirigides a preservar el medi ambient, però creu que s'ha de trepitjar amb els peus a terra quan es parla de turisme i que s'han d'estudiar fórmules per vendre una millor imatge de les Balears. Viu a Barcelona encara que viatja la majoria de temps. Té, però, una debilitat, confessada sense rubor pel campió mallorquí, s'enyora de Mallorca, per a ell, "el millor lloc del món".

gaire cosa, excepte controlar-ho perquè es faci de la millor manera possible. El problema existeix, i crec que la gent més preparada és la que ha de cercar solucions. Jo el que puc dir és que de cada vegada hi ha més gent que pensa en les limitacions de l'espai, i això és positiu.

-Vostè sap que fa pocs mesos les Balears han viscut un canvi de govern i que per primera vegada s'ha creat una conselleria de medi ambient a una comunitat autònoma. Què li sembla?

-Positiu. Crec que aquestes coses passen perquè la gent del carrer té cada vegada més preocupació per aquests temes. I en el cas de les Balears em sembla més justificat encara, perquè si no en tenim cura nosaltres, el nostre territori no el defensarà ningú.

-Què pensa del nou govern, creu que poden canviar les coses per a la gent del carrer i per als esportistes com vostè?

-És prest per parlar de tot això. Supòs que hi haurà canvis, jo no sé si seran positius o negatius, però crec que cada vegada que hi ha un canvi és per millorar. No estic molt ficat en política. Puc dir que abans funcionava més o manco bé i que si s'ha produït un canvi ha de ser per millorar. Sempre hem de pensar que les coses passen per alguna raó i que la gent sempre vol que tot funcioni el millor possible.

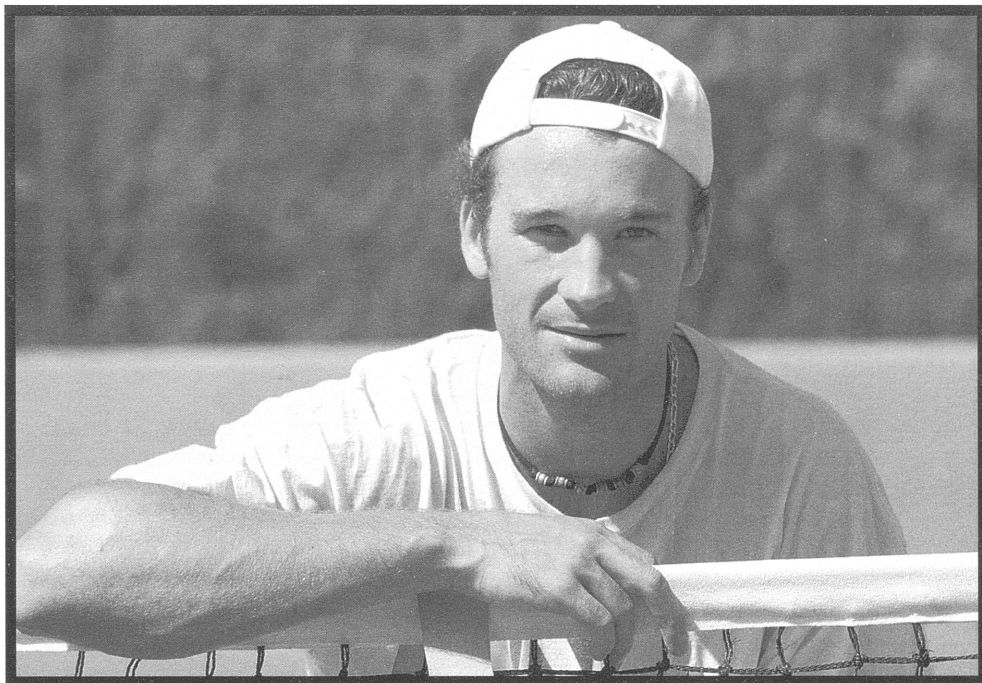
UN CAMPIÓ ENYORADÍS

-Ja han passat gairebé deu anys d'ençà que va viatjar a Barcelona per preparar-se al Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat. En els seus

Carles Moyà Llompарт va néixer a Palma de Mallorca el 27 d'agost de l'any 1976. Fill d'Andreu, empresari, i de Pilar, mestressa de casa, ben aviat va demostrar una facilitat innata en la pràctica del tennis. L'esport, que va començar com una diversió d'estiu, va convertir-se en poc temps en la seva gran passió. Curiosament, no va destacar especialment en edat infantil. Va ser en traslladar-se al Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat quan la progressió física i tècnica de Moyà va convertir el mallorquí en un jugador capaç de tot. Allà va conèixer el seu actual entrenador, el català Josep Perlas amb el qual va començar la seva carrera com a professional l'any 1994. Aquella temporada va acabar en el lloc 346 del rànquing de l'ATP. Els dos anys següents va créixer en experiència abrigat per una generació de tennistes que viuen i treballen a Barcelona batejada com "l'Armada Invencible". Moyà va convertir-se en el seu líder l'any 1997 quan va irrompre com un autèntic fenomen a l'Open d'Austràlia. La moyamania s'ha mantengut fins avui amb uns resultats que superen les expectatives de tots. L'any 1998 va complir un somni quan guanyà el Gran Slam de Roland Garros i enguany ha escrit el seu nom com a l'únic tennista espanyol de la història que ha arribat al número 1 del rànquing mundial. Moyà acaba de complir vint-i-tres anys.

iniciis va patir molt perquè s'enyorava de casa. Avui, i després d'arribar a ésser el primer jugador del món durant unes setmanes, els seus compromisos es multipliquen i en canvi sembla que continua necessitant tornar a casa sempre que pot, encara que a vegades no li fa gaire gràcia al seu entrenador.

Jo crec que tothom que viu aquí m'entendrà. Jo crec que Mallorca és el millor lloc del món, perquè és on vaig néixer i on m'he criat.

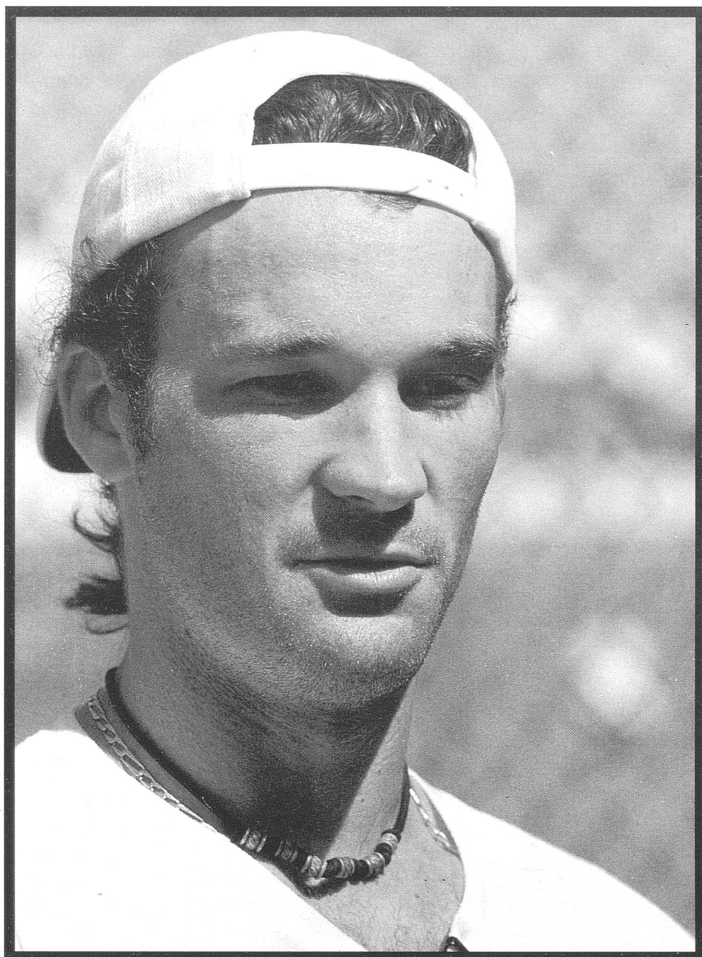
Sempre que puc venc a descansar a casa, perquè aquí puc carregar piles en tots els sentits. En una professió en la qual viatges gairebé nou mesos a l'any necessites tenir un lloc on oblidar-te de tot i crec que sempre tornaré, perquè m'ajuda a continuar amb els peus a terra tornar a veure la gent amb la qual vaig créixer.

-El tennis és un esport en el qual l'autoexigència juga un paper fonamental. Són molts els jugadors que tenen condicions per triomfar, però la mentalitat és capaç de decidir més vegades del que sembla. Tot i això encara ara s'escolta que el caràcter de Moyà és massa tranquil o fred dins la pista, com ho explica?

-Quan vaig començar a jugar com a professional jo no era el jugador que més destacava als torneigs. Deien que em faltava agressivitat, que era fred, que no volia guanyar al cent per cent... però avui s'ha demostrat que per a mi ha estat un avantatge. Jo crec que puc aguantar millor la pressió i que som un jugador que s'ha acostumat al tennis modern en el qual cada partit és un món i has de ser selectiu per treure el màxim profit del teu moment de forma. T'has d'acostumar a saber perdre i a no enfonsar-te, a tenir paciència. Ja sé que jo he tengut la sort d'arribar dalt molt jove, però crec que aquesta manera d'enfocar les temporades m'ha ajudat molt a no desesperar-me i a saber esperar el moment.

EL BOOM DE L'ESPORT BALEAR

-En pocs anys les Balears han viscut un creixement molt important quant als esportistes individuals. No només Moyà ha estat el millor del món en el seu esport, la llorencina Margalida Fullana ha guanyat la copa del món de bicicleta de muntanya i altres esportistes com el maratonista Toni Penya, la portiguista eivissenca Mar Sánchez

o el nedador Dani Vidal han destacat a nivell internacional. Feia molt de temps que no s'aconseguien tants d'èxits, tot això sense comptar amb la transformació viscuda al Reial Mallorca. Per què creu que s'ha produït aquest boom?

-És una sort, i sembla que ens hem posat d'acord per reclamar l'atenció de les institucions relacionades amb l'esport. Fins ara a les Balears ens trobàvem amb moltes limitacions, algunes pel fet d'haver de viatjar per competir a un nivell més alt, i unes altres perquè semblava que la nostra comunitat no tenia prou infraestructura per potenciar els esportistes que més destacaven. Avui han començat a donar-se passes perquè això no sigui així. És cert que la majoria dels noms que ha anomenat són d'esportistes que entrenen a la Península, però sí hem aconseguit que sàpiguen que existim i que formam un grup de jugadors tan bons com els millors de l'Estat. Mallorca és un lloc perfecte per ser un centre d'alt rendiment. Tenim el clima, i a poc a poc hem de millorar les instal·lacions, perquè no sempre haguem d'abandonar ca nostra per créixer com a esportistes. Jo puc posar un exemple que això pot canviar: quan viatjam amb el circuit de l'ATP molta gent coneix Mallorca. A Alemanya per exemple el públic sempre se m'acosta per dir-me que han estat a la nostra illa i que els ha agradat molt. Quan m'ho diuen, jo estic molt orgullós de ser de Mallorca i crec que la nostra comunitat ha de treballar perquè surtin més Carles Moyà i Margalides Fullana.

-Aquest canvi passa inevitablement per combinar esport i turisme?

-Jo crec que els mallorquins hem d'aprofitar el que tenim. Hem de reconèixer, per exemple, que els alemanys donen molts de doblers a Mallorca i el que hem de cercar és la millor fórmula per conviure. Mentre aportin coses positives i el Govern sàpiga controlar la quantitat de gent que arriba a la nostra illa, hem de cercar sempre

treure profit de la situació, donar la volta a les coses en lloc de criticar.

EL FUTUR

-Vostè forma part d'una generació de joves que serà la que elegirà la direcció que ha de prendre la nostra comunitat en l'inici del nou mil·lenni. Quins són els temes que més el preocupen?

-Jo no crec que es produeixin grans canvis a les Balears. Sí pens que podem aprofitar l'esport per vendre la nostra imatge a l'exterior, que tenim unes grans possibilitats en aquest sentit. Crec que la gent de les Balears ha de saber que té molta de sort de viure a un lloc així, i que s'han de cercar fórmules per compaginar el turisme i la conservació del medi ambient. No podem renunciar al turisme, però sí que podem millorar algunes coses.

-El seu cas és una excepció, perquè gent que als vint-i-dos anys hagi arribat a ser el millor del món a la seva professió n'hi ha molt poca. Per a molts és tan difícil arribar-hi com mantenir-s'hi. Mira amb respecte el futur?

-Crec que si la meua actitud fos voler conservar el que he fet fins ara seria un error. Jo he estat només dues setmanes número 1 del món, però hi he arribat perquè he estat dos anys i mig entre els deu millors jugadors del rànquing. Això vol dir que són dos anys i mig en els quals cada setmana hi ha gent que lluita per treure't d'on ets, no és una casualitat. Jo he demostrat que puc ésser dalt, i, tot i que la segona part de l'any no ha estat bona, esper tornar ben aviat a ésser entre els deu millors. Ésser el número 1 és molt difícil, però encara he de demostrar moltes coses, perquè som jove i tenc ganes de jugar.

-Parla d'un món en el qual la competència és enorme. L'evolució del tennis pot traduir-se a moltes feines d'avui, en què és tan ràpid el canvi que constantment és a prova la capacitat d'aclimatació dels professionals. En el seu cas, no és suficient un físic privilegiat, la tècnica ha de créixer amb l'experiència i l'aprenentatge ha de ser molt ràpid...

-Avui qualsevol jugador et pot guanyar. S'ha igualat tot moltíssim. Per a mi això és la part bona del tennis i de l'esport, que no és matemàtic i que qualsevol rival té oportunitats. Abans, això era més difícil i era molt avorrit, la gent vol veure igualtat. Aquest és un esport individual i depèn molt del teu estat de forma, no només físic, també mental i anímic. Per això, has de jugar al cent per cent, perquè és un u contra u, i si no estàs bé pots perdre amb qualsevol. Jo sempre pos l'exemple del futbol. Si un jugador no té el dia, el seu entrenador el pot canviar o qualsevol dels seus companys pot solucionar la papereta, però en el tennis si no estàs bé, ho has de patir de la primera a la darrera pilota, i això fa que et coneguis molt millor a tu mateix i treballis més en un aspecte o l'altre del joc. És un "tot o res" i la mentalitat és bàsica, però a mi m'agrada que sigui així.

-I en el seu cas, creu que pot pesar-li el fet d'haver arribat tan amunt amb només vint-i-dos anys? Ha guanyat pràcticament als millors tennistes del món i ha demostrat que és al seu nivell. Què ha de fer ara per mantenir la motivació?

-És cert que és una situació nova per a mi. Amb vint-i-dos anys he complert els meus somnis, guanyar un Grand Slam a París i ésser el número 1 del món. Ara crec que potser m'he relaxat una mica, però jo ja he començat a cercar noves motivacions per continuar entre els millors. Ara entenc millor com he de llegir els partits, però he comprovat també que si no estic centrat al cent per cent davalla molt el meu rendiment.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

Jaume Matas reorganitza el PP com a alternativa de centre

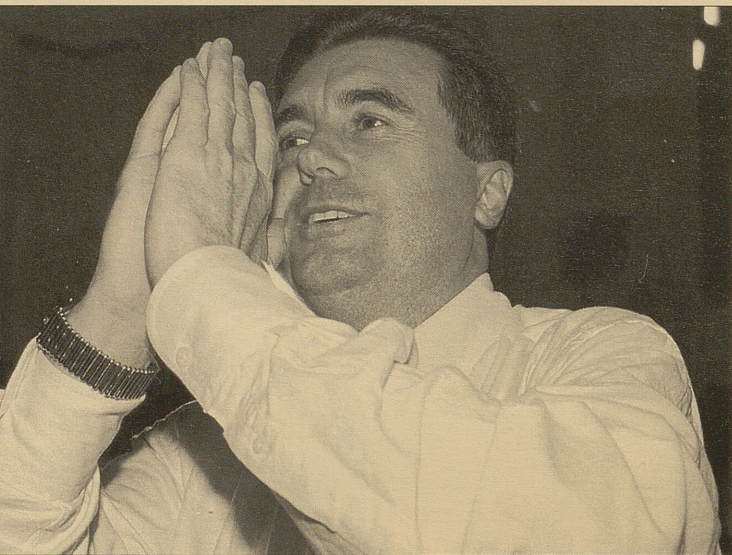
(pàg. XLVI)

**L'economia
pitja el fre,
però no
s'atura**
(pàg. XLVIII)

Jaume Matas reorganitza el PP com a alternativa de centre

En el congrés del PP, l'expresident Matas ha sortit ben parat de la crisi interna del Partit Popular motivada per la pèrdua de les eleccions autonòmiques i per la necessitat de trobar un liderat ferm al marge del canyellisme. Ara comença la seva particular marxa per aconseguir, des de l'oposició, allò que li fou negat des del poder: convertir el PP en un partit de centre o, si més no, centrat en un programa reformista. Té tota una legislatura per davant, temps suficient per consolidar-se com a alternativa a l'actual Govern, si abans no es perd per les bardisses d'una hipotètica moció de censura.

Matas, nou president del PP.

S.V.

Jaume Matas aconseguí l'objectiu que s'havia marcat fins i tot abans de ser derrotat per la coalició de partits progressistes: fer-se amb el poder del Partit Popular per mèrits propis o, si més no, amb prou garanties per no veure's constantment fermat de mans per la vigilància del canyellisme. Matas era perfectament cons-

cient que durant el seu mandat com a president no va poder dur a terme les reformes promeses a la investidura a causa del sector més conservador de partit, singularitzat en Gabriel Cañellas, que va exercir una tutela constant sobre les decisions més importants, com varen esser les Directrius Territorials o la Llei general de turisme. Una política reformista que reclamava la societat, de la qual el conservadorisme s'havia anat allunyant cada pic més des que el nou boom econòmic havia evidenciat que se sobrepassaven molts de límits i, en especial, des que els escàndols polítics -túnel de Sóller o cas Calvià- havien forçat el relleu presidencial. Cañellas no va voler assistir al Congrés del PP, però sí que presentà una candidatura en la qual figurava com a cap de files un dels seus homes més fidels, Joan Forcades.

UN PROJECTE DE CENTRE

Guanyà Matas, amb suficient marge -el 80% dels vots dels compromissaris assistents- tot i que el canyellisme continua tenint un pes específic dins el partit. Marge suficient no obstant això, per conservar la confiança de Madrid i per intentar convertir el PP en una alternativa de centre dreta capaç de recuperar les institucions perdudes. Però no serà fàcil. Els darrers quatre anys pesen molt sobre la història del partit. Gabriel Cañellas continua manejant molts de fils, i antics opositors, com l'exsecretari general Joan Verger, han optat per tirar la tovallola. No obstant això, l'aparell del partit és ara

sota control majoritari de Matas i això és molt més del que tenia quan era al Consolat de la Mar. Ara, com va fer durant el Congrés, pot defensar sense temor un projecte que "no sigui ni de dretes ni d'esquerres, sinó que tenguí el suport majoritari de la societat", un projecte que suposí "una renovació de cares i d'idees sense que això signifiqui renunciar als nostres principis". Parlà, també, de deixar enrere comportaments prepotents amb la intenció de recuperar els vots perduts.

Segons Jaume Matas en el projecte del PP hi té cabuda una gran majoria de la societat, de la mateixa manera que s'ha obert el camí cap a la col·laboració amb altres forces polítiques. Durant el congrés va fer l'ullet a Unió Mallorquina convidant-la a una defensa conjunta de "lo nostro", com a símbol de la identitat mallorquina, al mateix temps que proclamava l'autonomia del PP balear davant el partit central, el PP de Madrid que durant el seu mandat va buidar de contingut el projecte que havia de ser l'estrella de la legislatura, el règim especial que hagués servit per evitar el refredament de les relacions amb els poders econòmics que caracteritzà els darrers mesos abans de les eleccions.

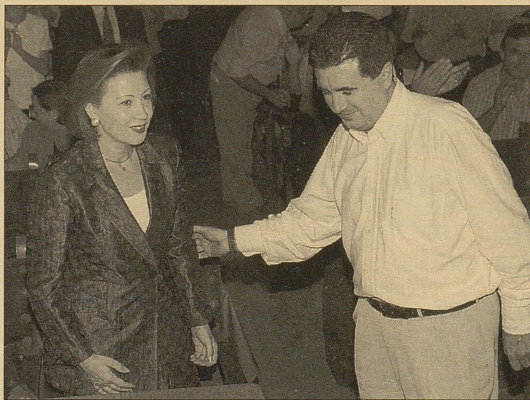
UN NOU EQUIP PER DIRIGIR EL CANVI

Jaume Matas va sortir elegit president del PP balear al capdavant d'un comitè executiu en el qual hi són presents tres membres d'Eivissa, tres de Menorca, altres tres de Palma i deu de la part forana de Mallorca, amb un secretari general, Jaume Ribas, que era pràcticament desconegut dels mitjans de comunicació i del que s'ha sabut ara que és una persona pròxima a la controvertida personalitat de José María Rodríguez, que des de l'ajuntament de Palma controla la maquinària política de Palma. No obstant això en formen part homes de la confiança de Matas com Josep Aloy, Maria Luisa Cava de Llano, Pere Rotger o Miquel Ramis. Jaume Ribas per una banda i José Antoni Berastain, l'exconseller de la Funció Pública implicat en el cas túnel de Sóller i que ha estat repescat com a secretari d'organització electoral, són, tal volta, les personalitats més discutides del nou equip amb el qual l'expresident pretén la reconversió del partit.

OPOSICIÓ I ALTERNATIVA

Una reconversió per a la qual té quatre anys, tota una legislatura. En aquest temps haurà d'exercir com a cap de l'oposició al mateix temps que defineix una nova alternativa. En el passat els governs conservadors es caracteritzaren per aplicar estrictament

les doctrines més liberals, és a dir, per evitar que el Govern s'implicàs en el mercat en temes tan essencials per a les Illes com el territori. Això va fer que Soler primer, i Matas després, no tenguessin credibilitat per fer les reformes. Ara, en canvi, el PP té l'oportunitat de dissenyar un programa alternatiu al Pacte de Progrés i contribuir així a ser el catalitzador que necessita el poder econòmic per implicar-se en el canvi de model. L'únic perill és que pugui caure en la temptació d'una moció de censura. En el Congrés es va poder sentir que Jaume Matas augurava fissures im-

mediates en les files progressistes i que, per tant, es podria sentir temptat de fer-les més grosses, però això faria que el nou comitè executiu del PP entràs directament, des d'ara mateix, en la lluita pel poder, com a la maquinària de poder que ha estat fins ara, i sense temps per reestructurar-se com a partit i com a força que, des del centre dreta, ha de ser capaç d'oferir una alternativa creïble a la societat.

La Cambra de Comerç lliurà els Premis 1999

La vertebració dels col·lectius empresarials de Balears, al voltant de la Confederació d'Associacions Empresarials de Balears (CAEB) i de la Petita i Mitjana Empresa de Mallorca, (PIMEM), ha estat reconeguda i premiada enguany per la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Mallorca, Eivissa i Formentera, en el marc dels Premis '99.

Ambdues patronals han estat assenyalades per la Cambra com a impulsores de l'economia balear i se n'ha destacat la seva feina com a motor de la societat civil.

Els altres premis fins al total d'onze categories que s'establiren per a la present edició han estat per a **Casa Buades, S.A.**, quant a comerç exterior. En la modalitat d'artesania per a: **Ceràmiques Cas Cego**. El premi a la tradició: **Quely SA**. Mentre que a l'altre extrem **ONO**, ha estat reconeguda com a l'empresa més avançada pel que fa a innovació tecnològica, i **Farrutx** com a la millor en disseny industrial. **Toby & Minino** ha rebut el premi a la Iniciativa Jove, mentre que el Laboratori **Litiasi Renal** se'n duia el d'Investigació Aplicada. Pel que fa als premis de medi ambient i d'agroalimentària han estat per a l'**Hotel Ivory** i per a les **Bodegues José L. Ferrer** respectivament. La

el seu decurs el president de l'entitat, Miquel Lladó, dona l'enhorabona als guardonats i expressa als assistents la seva voluntat d'avançar en la construcció d'un país pròsper i ric, a la vegada que assenyalava com a principals reptes a assolir la promulgació d'un

Lliurament dels premis al Poble Espanyol.

iniciativa col·lectiva que enguany ha estat guardonada ha estat la de la **Cooperativa Agrícola Sant Bartomeu**, mentre que a les illes d'Eivissa i Formentera, el bar **Can Blaiet** rebé el reconeixement del jurat de la Cambra.

A més dels premis, la Cambra concedí una placa a **Vicenç Torres**, antic conserge de l'entitat i al **Mallorca Open** per la seva labor en defensa de la promoció turística de Mallorca.

L'acte tengué lloc al Palau de Congressos del Poble Espanyol i en

règim especial més equitatiu amb les Illes, l'adopció de noves fórmules per poder vèncer l'estacionalitat, l'aplicació dels programes de qualitat ambiental, la introducció de nous mecanismes en el suport a l'agricultura, el comerç i la indústria i un suport sempre renovat a la societat de la informació.

Per arribar aquests cinc objectius, el portaveu de la Cambra de Comerç reclama més instruments de formació i una nova manera de fer economia, que contribueixi a la construcció del país, de forma que no consumeixi més territori, sinó que fomenti la competitivitat i la internacionalització de les nostres empreses. Direccions, digué, en les quals treballa la Cambra de Comerç, una institució que mitjançant el seu treball vol apropiarse a la societat.

Des de la seva independència, Lladó oferí col·laboració a les institucions per establir un marc que serveixi per actuar en defensa dels interessos dels empresaris de Balears i en definitiva dels generals.

El president parlà així mateix les projectes més immediats de la institució que encapçala i assenyalà l'establiment d'una finestra única, la incorporació de noves tecnologies i el foment de la desestacionalització com a metes més immediates.

- CONJUNTURA -

L'economia pitja el fre, però no s'atura

Les dades corresponents als mesos de juliol i agost aportades per "SA NOSTRA" mostren una desacceleració del creixement en plena temporada, però no per això s'atura el creixement. És més, el PIB acumulat de l'any se situava a finals d'estiu en un 7'2%, més del doble del previst a Espanya i en el conjunt de la Unió Europea. Una situació que els experts anuncien que es pot allargar encara dos o tres anys.

ONA

Aquest estiu ha vingut un 2% de turistes més que l'any passat, si més no durant els mesos de juliol i agost, però han estat menys vespres, la qual cosa vol dir que el nombre de pernотades ha romàs pràcticament igual, un 0'6% més, segons dades fetes a conèixer a finals d'estiu pel cap dels Serveis Socials i Culturals de "SA NOSTRA", Miquel Alenyà. Aquestes dades són significatives ja que mostren com, des d'un punt de vista estrictament turístic, s'ha entrat en un període d'estancament. Per molt que es vulgui pensar en nous increments, la realitat demostra que l'oferta d'allotjament hauria tocat sostre, almenys pel que fa a les fórmules tradicionals, ja que l'oferta residencial continua augmentant. Això no obstant, el PIB turístic de la temporada alta s'ha incrementat en un 2'2% gràcies a l'increment de preus, producte directament relacionat amb una major qualitat de l'oferta i perquè també ha augmentat el poder adquisitiu dels visitants, sobretot dels britànics que s'han vist afavorits per una cotització rècord de la lliura esterlina.

També cal destacar un important increment de la demanda interna, que reflecteix la bonança econòmica dels darrers anys amb un important augment del consum. Tot plegat ha fet que el producte interior brut dels mesos de juliol i agost s'hagi situat, segons els estudis de "SA NOSTRA", en un 3'3% més respecte al mateix període de l'any passat. L'economia de l'estiu, el gruix de l'activitat econòmica de les Illes, s'ha mantengut prou activa, tot i que la dada del PIB mostra una ralentització respecte a la resta de l'any. Segons Miquel Alenyà, això és positiu perquè en la mesura que creixin més els mesos de temporada baixa i mitjana es contribueix a la desestacionalització, la virtut principal de la qual és un més racional ús dels recursos naturals, inclòs -en primer lloc- el territori.

LA CONSTRUCCIÓ DALT DE TOT

Respecte al conjunt de l'any, l'economia de les Balears continua sota la síndrome de l'escalfament. El PIB interanual se situava a finals de setembre en un 7'2%, un percentatge que és el doble del d'Espanya i de la mateixa Unió Europea. Aquest creixement es deu a l'activitat turística, que continua registrant creixements positius per cinquè any consecutiu i, d'una manera molt especial, per la construcció, un sector que registrava l'estiu -quan per a ells és la temporada baixa- un 6'7% de PIB i un 13'8% d'índex interanual. Aquest escalfament de la construcció és considerat preocupant a molts de sectors socials, perquè ha provocat una nova onada immigratòria i endemés pressiona el territori, fins al punt que el nou govern ha pres mesures urgents per frenar l'allau.

Al costat de les activitats punteres, per contra, cal registrar un fort descens de l'agricultura per raons conjunturals, com la sequera, però que afecten greument l'estabilitat social d'un sector que es considera estratègic des del punt de vista d'una economia global de les Illes. D'alta banda, el sector industrial també ha començat a notar un cert cansament després de la reactivació dels darrers anys, tot i que continua mantenint-se en un 2'8% esperançador.

PROBLEMES SOCIALS I MEDIAMBIENTALS

En conjunt, cal parlar d'un bon any econòmic, tot i que encara manqui el darrer trimestre. Igualment, es mantenen bones perspectives, ja

que la major part dels experts consideren que la situació actual es pot perllongar encara un grapat d'anys més. Sobrepassats els efectes de les crisis asiàtica i llatinoamericana, caldrà esperar la corba baixa del pròxim període cíclic per notar la crisi que, teòricament, podria coincidir amb la introducció de l'euro. Llavors, si la moneda única actuarà de matalàs o no, serà quelcom que es veurà sobre la marxa, mentre que quant al turisme assistirem (si la Mediterrània aconsegueix entrar en un període de pacificació que allunyi les guerres i el terrorisme fonamentalista) a un creixement a tots els mercats competidors del nostre entorn. Serà llavors, precisament, quan es podrà comprovar si els canvis introduïts al sistema són eficaços i si l'economia balear pot ser competitiva en la qualitat, i no en els preus.

De moment, però, no hi ha greus problemes econòmics o, com sentencià acuradament Miquel Alenyà en fer conèixer les dades de l'estiu: "Les Illes Balears no tenen problemes econòmics, sinó problemes socials i mediambientals".

ILLES BALEARS

EVOLUCIÓ DEL PIB I DELS SEUS COMPONENTS (dades en %)

	Juliol Agost 99	Acumulat 99
COMPONENTS DE LA DEMANDA		
Despesa en consum final	5'1	4'8
Despesa de les Adm. públiques	1'4	1'5
Formació bruta de capital fix	8'2	13'6
Variació d'existències	-0'2	-0'1
DEMANDA INTERNA	5'5	7'4
Demanda turística	2'2	7'1
Saldo exterior de béns i altres serveis	-4'9	-6'8
PIB pm	3'3	7'2
BRANQUES DE PRODUCCIÓ		
Agrària i Pesquera	-6'7	-5'2
Energètica	9'2	8'4
Industrial	1'4	2'8
Construcció	6'7	13'8
Serveis de mercat	3'4	7'3
Serveis de no mercat	1'4	1'7
PIB pm	3'3	7'2

Font: "SA NOSTRA"

La Unió Europea contra els oligopolis turístics

La negativa de la Unió Europea a aprovar l'absorció del majorista de viatges britànic First Choice pel seu competidor Airtours ha estat molt ben rebuda pel sector hotelier de les Balears que des de fa uns anys veia amb preocupació les fusions que es produïen en els principals mercats emissors per a les Illes, el britànic i l'alemany. Aquesta absorció hagués suposat la pèrdua del liderat britànic de Thomson per part d'un nou majorista sorgit dels altres dos que, conjuntament, envien a les Balears més d'un milió de turistes a l'any.

Una situació similar es va produir també a Alemanya on, a pesar de les limitacions, dos grans majoristes de viatges s'han fet amb la quasi totalitat del mercat: TUI i Neckermann. Segons els hotelers, aquest fet els és perjudicial, perquè no tenen força suficient per resistir la pressió que exerceixen sobre ells amb exigències, per exemple, d'exclusivitat.

Segons explicava a Mario Morales de *Diario de Mallorca*, l'hotelier i actual coordinador d'Hisenda del Consell Insular de Mallorca, Miquel Àngel Flaquer, "una posició d'oligopoli és perjudicial, perquè trenca el normal funcionament del mercat", sobretot en el cas de les Balears on cal parlar d'un negoci atomitzat. En opinió de Flaquer cal una major unió entre els hotelers en matèria d'imposició de preus, si més no per zones, per així poder establir una estratègia conjunta.

Rehabilitar zones turístiques i recuperar espais saturats, un objectiu prioritari.

EL CONSELLER DE TURISME ASSISTÍ A LA BTW

El conseller de Turisme, Celestí Alomar, va participar a finals de setembre a la cimera del sector turístic alemany, la BTW, celebrada a Berlín. Alomar intervengué en una ponència sobre la incidència del turisme en el món del treball i en una taula rodona al costat dels ministres responsables de turisme de Croàcia, Tunísia i Portugal. Durant la intervenció el conseller destacà, com a punts essencials del nou executiu, la rehabilitació de zones turístiques i la recuperació dels espais naturals amb l'objectiu de crear una major oferta complementària i contribuir així a la desestacionalització.

Celestí Alomar i la directora d'Ibatur, Ina Martínez, varen aprofitar el viatge a Alemanya per visitar les seus centrals de TUI i Neckermann, on s'entrevistaren amb els màxims directius d'aquests dos majoristes. En ambdós casos el conseller va fer conèixer l'actual del debat sobre l'ecotaxa i explicà els projectes d'inversió en medi ambient, que tengueren una excel·lent acollida entre els directius.

EL CENTRE BALEARS EUROPA AMB LES PIMES

El nou responsable del Centre Balears Europa, Francesc Quetglas, va presentar l'oferta de suport del Centre Balears Europa a les empreses que vulguin participar al pròxim Europartenariat que s'ha de celebrar a Berlín i, més concretament, a Brandenburg. Com es recordarà el CBS va ser un dels organitzadors, juntament amb els centres de Múrcia i de València de la convenció celebrada l'any passat a aquesta ciutat.

L'experiència dels europartenariats és positiva ja que permet la presentació internacional de les petites empreses. De fet, aquestes convencions funcionen com a grans centres de negocis, on tots els empresaris poden citar-se amb empresaris de tot el món. En aquest cas l'oportunitat és d'estrènyer nous lligams amb petites i mitjanes empreses alemanyes.

W.W.W.
BIT

El comerç electrònic, peça clau per al desenvolupament turístic

Les Illes Balears i en general tots els països del sud d'Europa van retardats en l'aplicació del comerç per Internet. Hi pot haver raons climàtiques o de desconfiança, però cada pic és més evident que l'expansió d'aquest nou tipus de comerç no es pot aturar. Hom calcula que d'aquí a quatre anys pugui arribar al 17% del comerç mundial i que, endemés, el 30% de tot el comerç electrònic sigui turístic.

ONA

A les Balears hi ha devers cinc-centes empreses que disposen ja pàgines web pròpies, a través de les quals mostren els seus productes o, simplement, es fan conèixer per Internet. Però només una desena proporcionen serveis de comerç electrònic. Aquest fet -segons es va dir a unes recents jornades celebrades a Palma per l'Institut IBIT- ens situa, juntament amb la resta d'Espanya, a la cua dels països europeus que, alhora, són molt lluny de l'ús del e-commerce dels Estats Units o de Canadà. El sud d'Europa desconfia d'Internet per fer transaccions comercials. Pot ser perquè no tengui tanta necessitat d'impulsar la compra a distància ja que un clima prou més benigne permet desplaçar-se amb major facilitat a les ciutats o als centres comercials, i també perquè encara hi ha problemes tècnics i jurídics per garantir les firmes electròniques, tot i que en aquestes darreres setmanes s'ha avançat ferm en aquest aspecte. Palma mateix ha estat seu d'una cimera de cambres de comerç per treballar sobre aquesta qüestió.

MINER, UN PROGRAMA PILOT

Del que no hi ha dubte, però, és que el comerç electrònic és imparabile a nivell mundial. A les esmentades jornades es va dir que l'any passat es feren vendes per valor de més de quaranta mil milions de dòlars a tot el món, però que d'aquí a quatre anys, el 2003, el nombre s'incrementaria fins a un mínim de 1.899 mil milions a un màxim de 3.200, tot depenent de si el comerç electrònic troba o no facilitats per part dels governs. En qualsevol cas, sembla raonable que a molt curt termini la gran xarxa domini entre el 10 i el 17% del volum de comerç mundial. En el cas d'Espanya, no hi ha una previsió definida. Les grans empreses i la banca ja han creat serveis comercials per Internet, però en conjunt encara són a una situació precària. Una prova és que l'any passat el volum de comerç electrònic de les empreses espanyoles no sobrepassà els 3.000 milions de pessetes quan, per exemple, les vendes per catàleg -que seria l'antecedent més pròxim- sobrepassen els cent mil milions.

Per això l'IBIT, (Illes Balears Innovació Tecnològica), en col·laboració amb el Ministeri d'Indústria i Energia i altres instituts similars, han creat MINER, una iniciativa que aposta per la implantació del comerç electrònic entre les empreses espanyoles, tant si és en les relacions entre empreses o entre aquestes i els consumidors finals. L'acció pilot que s'ha iniciat enguany compta amb cinc centres de negocis de comunitats autònomes: IBIT a les Balears, CETEMMSA a Catalunya, AIMME a la Comunitat Valenciana i ROBOTIKER al País Basc.

EL SECTOR TURÍSTIC, PRINCIPAL BENEFICIARI

Pel que fa a les Balears, l'objectiu principal és involucrar i empènyer els diferents estaments de la societat en l'ús de les noves tecnologies, un camp en el qual el comerç electrònic juga un paper destacat. En aquest sentit cal destacar la importància que Internet té per al sector turístic, ja que pot substituir amb clar avantatge els catàlegs tradicionals amb l'afegit de permetre fer reserves on-line. En aquest sentit algunes cadenes hoteleres permeten ja reservar directament, així com l'Associació d'Agroturisme que, a pesar de les dimensions, és la que proporcionalment ha avançat més en aquest terreny ja que la seva clientela exigeix un tracte més personal que és allò que, justament, pot aconseguir-se a través de la xarxa.

No hi ha dubte que el turisme és el sector que més es beneficiarà per l'increment del comerç electrònic a tot el món, fins el punt que s'ha calculat que el seu volum representarà en un futur no massa llunyà el 30% de tot el comerç mundial per Internet. És evident, per tant, que els empresaris de les Balears han d'estar molt interessats per seguir de prop els avanços de la xarxa, tal com quedà de manifest amb la massiva assistència a les jornades de Palma.

ADRECES DE COMERÇ ELECTRÒNIC

Pàgina web de l'IBIT.

Aquestes són algunes de les adreces en les quals es pot obtenir informació:

ROBOTIKER (Coordinador de Miner) del País Basc: www.robotiker.es

AIMME (Instituto Tecnológico Metalmeccánico) de València: www.aimme.es

IAT (Instituto Andaluz de Tecnología) d'Andalusia: www.iat.es

IBIT (Institut Balear Innovació Tecnològica) de les Illes Balears: www.caib.es/ibit

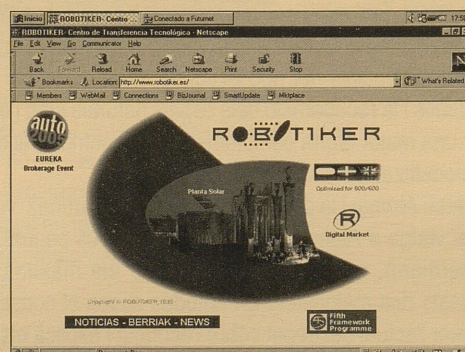
CETEMMSA de Catalunya: www.cetemmsa.es

ECE (Asociación Española de Comercio Electrónico): www.aece.org

COMERCENET: www.commercenet.eu.org

El comerç electrònic a tot l'Estat, i també a les Balears, és encara en una fase embrionària i, no obstant això, ningú no dubta de la importància que tindrà en el futur, sobretot en el sector turístic, però també per a un altre tipus de comerç alternatiu. Internet permet exposar els productes a distància i comercialitzar-los sense que el comprador hagi d'entrar físicament a la botiga. Això significa un trencament dels esquemes tradicionals que obre noves oportunitats sobretot per a zones comercialment aïllades, com pot ser un arxipèlag.

Dins de l'Estat espanyol destaca la iniciativa Miner, promoguda pel Ministeri d'Indústria i Energia.

Robotiker té la seu a Zamudio (Bizkaia)

innovació **acció!!**

Es Raiguer avança

**Ajuts
a les empreses**

**Foment
de l'exportació**

**Assessorament
als empresaris**

CDER

Consorci per al
Desenvolupament Econòmic
del Raiguer

Informau-vos al **CDER**,

Carrer dels Sallers, 25

07300 Inca

Tel. 971 88 70 07

Fax 971 88 70 08

Amb el suport de:

GOVERN BALEAR

COMISSIÓ EUROPEA

Producte
del nostre
esforç

Producte
de la nostra
tradició

Producte
del nostre
enginy

Producte del nostre **interès**

Els productes de la
nostra terra, la nostra
artesanania i la nostra

indústria són fruit de

l'esforç, la tradició i l'enginy de
molts de nosaltres.

La marca **Producte Balear**, que ja
podeu veure a les etiquetes de
molts d'ells, així ens ho
garanteix.

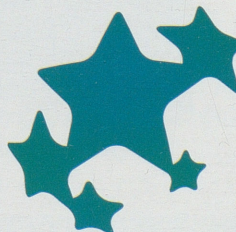

Teniu-la en compte a l'hora
de triar i contribuïrem a

preservar la feina de la nostra gent.

Producte **Balear**

Garantia d'origen

INFORMAU-VOS
971 774 031

idi
Institut Balear
de Desenvolupament
Industrial

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Vicepresidència i Conselleria d'Economia, Agricultura, Comerç i Indústria